

Møteinnkalling

Utval:	Kontrollutvalet
Møtestad:	Formannskapssalen, Bømlo rådhus
Dato:	29.09.2021
Tid:	10:00

Dersom nokon av medlemmene ikkje kan møte og må melde forfall, vert dei bedne om å gjere dette så tidleg som råd er ved å ringa til Helge Inge Johansen tlf. 402 03 664 eller til Hogne Haktorson, tlf. 911 05 982.

Til varamedlemar er denne innkallinga å sjå på som ei orientering.
Dersom det vert aktuelt at varamedlemar må møta, vil det bli gjeve nærmare beskjed.

Det er planlagt at Helge Inge Johansen møter frå sekretariatet, på dette møtet.

Ragnhild Ravna Skjærvik

kontrollutvalsleiar

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Helge Inge Johansen
spesialrådgjevar

Dokumentet er godkjent elektronisk og har difor ingen handskriven underskrift

Kopi: Vararepresentantar til kontrollutvalet
Ordførar
Revisor
Rådmann

Sakliste

Utvals- saknr	Innhald	Arkiv- saknr	U.Off
GK 7/21	Godkjenningssaker		
GK 8/21	Godkjenning av innkalling og sakliste		
	Godkjenning av møteprotokoll frå møte i kontrollutvalet 19.05.2021	2019/108	
	Politiske saker		
PS 27/21	Forvaltningsrevisjon - Styring av investeringsprosjekt- revisjonsrapport	2021/26	
PS 28/21	Forvaltningsrevisjon innan vedtaksoppfølging og internkontroll - handlingsplan	2019/36	
PS 29/21	Forvaltningsrevisjon av Forum for oppvekst i Sunnhordland (FOS) - handlingsplan	2020/157	
PS 30/21	Delegasjonsreglementet - orientering frå kommunedirektør	2020/61	
PS 31/21	Rekneskapsrevisjon - oppfølging av revisjonsrapport nr.24 - orientering frå kommunedirektør	2019/119	
PS 32/21	Henvending frå Inge Håvard Habbestad - "mulig kommunal korrupsjon"	2020/61	
PS 33/21	Orientering frå kommunedirektør - nytt frå kommunen	2020/188	
PS 34/21	Vurdering om Deloitte AS er uavhengig i høve Bømlo kommune	2019/117	
PS 35/21	Revisjonsplan og risikovurdering i samband med etterlevingskontroll av økonomiforvaltninga 2021	2019/119	
PS 36/21	Budsjett 2022 for kontrollutvalet	2019/113	
PS 37/21	Gjennomgang av møteprotokollar frå andre politiske utval	2019/112	
PS 38/21	Eventuelt	2020/60	
	Referatsaker		
RS 7/21	Invitasjon til Kontrollutvalgslederskolen 2021	2019/26	
RS 8/21	FKT - Medlemsinformasjon juni 2021	2019/26	
RS 9/21	F olkevaldopplæring for kontrollutval 2022	2020/200	

Godkjenningssaker
GK 7/21 Godkjenning av innkalling og sakliste

Bømlo kommune

Sekretariat for kontrollutvalet
Saksframlegg

Saksnr: 2019/108-18
Saksbehandlar: Helge Inge Johansen

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Bømlo kommune	8/21	29.09.2021

Godkjenning av møteprotokoll frå møte i kontrollutvalet 19.05.2021

Møteprotokoll frå møte i kontrollutvalet 19.05.2021 er lagt med som vedlegg.

Møteprotokoll

Utval:	Kontrollutvalet
Møtestad:	Formannskapssalen, Bømlo rådhus
Dato:	19.05.2021
Tid:	10:00 - 12:15

Følgjande faste medlemmer møtte:

Namn	Funksjon	Representerer
Ragnhild Ravna Skjærvik	Leiar	AP
Vegard Enerstvedt	Nestleiar	H
Silje Sivertsen	Medlem	V
Arne Zahl Røksund	Medlem	SV

Følgjande medlemmer hadde meldt forfall:

Namn	Funksjon	Representerer
Anfinn G. Tolås	Medlem	KRF

Følgjande varamedlemmer møtte:

Namn	Møtte for	Representerer
Per Ole Fylkesnes	Anfinn G. Tolås	KRF

Merknader

Andre som møtte:

Namn	Stilling
Kjetil Aga Gjøsæter	Kommunedirektør
Sammy Olsen	Ordførar
Jarle Nakken	Økonomisjef
Hanne Jacobsen	Dagleg leiar, Bømlo kulturhus KF
Helge Inge Johansen	Spesialrådgjevar, Vestland fylkeskommune

Ragnhild Ravna Skjærvik
utvalsleiar

Helge Inge Johansen
utvalssekretær

Dokumentet er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Sakliste

Utvals- saknr	Innhald	Arkiv- saknr	U.Off
Godkjenningssaker			
GK 5/21	Godkjenning av innkalling og sakliste		
GK 6/21	Godkjenning av møteprotokoll frå møte i kontrollutvalet 15.04.2021	2019/108	
Politiske saker			
PS 21/21	Årsrekneskap og årsmelding 2020 for Bømlo kulturhus KF - uttale frå kontrollutvalet	2019/119	
PS 22/21	Årsrekneskap og årsmelding 2020 for Bømlo kommune - Uttale frå kontrollutvalet	2019/119	
PS 23/21	Forvaltningsrevisjon innan busetting og integrering av flyktningar - handlingsplan	2018/30	
PS 24/21	Orientering frå kommunedirektør - nytt frå kommunen	2020/188	
PS 25/21	Gjennomgang av møteprotokollar frå andre politiske utval	2019/112	
PS 26/21	Eventuelt	2020/60	
Referatsaker			
RS 5/21	FKT - medlemsinformasjon april 2021	2019/26	
RS 6/21	Budsjettbrev frå Statsforvaltaren - Bømlo kommune	2019/119	

Godkjenningssaker

GK 5/21 Godkjenning av innkalling og sakliste

Saksprotokoll 19.05.2021 - Kontrollutvalet i Bømlo kommune

Handsaming i møte

Det framkom ikkje merknader til innkalling og saksliste.

Vedtak

Innkalling og saksliste vart samrøystes vedteke.

GK 6/21 Godkjenning av møteprotokoll frå møte i kontrollutvalet 15.04.2021

Saksprotokoll 19.05.2021 - Kontrollutvalet i Bømlo kommune

Handsaming i møte

Det framkom ikkje merknader til møteprotokoll frå møte 15.04.2021.

Vedtak

Møteprotokoll frå kontrollutvalsmøte 15.04.2021 vart samrøystes vedteke.

Politiske saker

PS 21/21 Årsrekneskap og årsmelding 2020 for Bømlo kulturhus KF - uttale frå kontrollutvalet

Forslag til uttale

1. Kontrollutvalet merkar seg at Bømlo kulturhus KF i 2020 har eit rekneskapsmessig meirforbruk på kr. 1 164 000, som gjer eit netto negativt driftsresultat på - 15,86%, langt dårlegare enn tilrådinga til TBU.
2. Kontrollutvalet merkar seg og eit disposisjonsfond med 2,62%, som er under tilrådinga frå Riksrevisjonen på 5 %
3. Kontrollutvalet støtter seg til Deloitte sin uttale i revisjonsberetning om Bømlo kulturhus KF
4. Uttalen vert sendt kommunestyret via formannskapet

Saksprotokoll 19.05.2021 - Kontrollutvalet i Bømlo kommune

Handsaming i møte

Dagleg leiar orienterte om årsmelding og årsrekneskap 2020 og svarte på spørsmål frå kontrollutvalet. Det vart mellom anna orientert om:

- Spesielt år med Covid-19 der inntektstapet er stort grunna reduksjon i besøkande, spesielt på kinosiden
- Måtte nytta disposisjonsfond for å dekke inn årets tap
- Stor ombygging i 2020
- Søkt om økonomiske midler frå kulturrådet

Revisor orienterte kort om at det er gjeve ei rein revisjonsberetning

Forslag til uttale vart samrøystes vedteke

Uttale

1. Kontrollutvalet merkar seg at Bømlo kulturhus KF i 2020 har eit rekneskapsmessig meirforbruk på kr. 1 164 000, som gjer eit netto negativt driftsresultat på - 15,86%, langt dårlegare enn tilrådinga til TBU.
2. Kontrollutvalet merkar seg og eit disposisjonsfond med 2,62%, som er under tilrådinga frå Riksrevisjonen på 5 %
3. Kontrollutvalet støtter seg til Deloitte sin uttale i revisjonsberetning om Bømlo kulturhus KF
4. Uttalen vert sendt kommunestyret via formannskapet

PS 22/21 Årsrekneskap og årsmelding 2020 for Bømlo kommune - Uttale frå kontrollutvalet

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet vedtek utkast til uttale om Bømlo kommune sin årsrekneskap for 2020
2. På bakgrunn av det som kjem fram i revisjonsrapport nr. 24 frå Deloitte AS ber kontrollutvalet om at kommunedirektøren kjem i møte 29.09.2021 for å gjera greie for kva som er/vil verta gjort i høve tilrådingane i rapporten

Saksprotokoll 19.05.2021 - Kontrollutvalet i Bømlo kommune

Handsaming i møte

Kommunedirektør og økonomisjef orienterte mellom anna om dette:

- Spesielt år i 2020 (Covid-19)
- Har fått dekkja økonomisk tap etter søknad frå staten
- Om resultatet
- Overført ein del investeringsmidlar frå 2020 til 2021
- Overført ein del utgifter frå 2020 til 2021
- Låg skatteinngang dei siste åra, i 2020 litt betre enn dei siste åra
- Bidrag frå Havbruksfondet

Revisor viste til dei tre dokumenta i saka, og orienterte om at det er levert ei rein revisjonsberetning.

Silje Sivertsen var ikkje til stades når kontrollutvalet handsama saka. Kontrollutvalet var vedtaksføre med 4 representantar.

Forslag til vedtak vart samrøystes vedteke.

Vedtak

1. Kontrollutvalet vedtek utkast til uttale om Bømlo kommune sin årsrekneskap for 2020
2. På bakgrunn av det som kjem fram i revisjonsrapport nr. 24 frå Deloitte AS ber kontrollutvalet om at kommunedirektøren kjem i møte 29.09.2021 for å gjera greie for kva som er/vil verta gjort i høve tilrådingane i rapporten

PS 23/21 Forvaltningsrevisjon innan busetting og integrering av flyktningar - handlingsplan

Forslag til vedtak

Kontrollutvalet vel å lukke saka og takkar for det arbeidet som er lagt ned.

Saksprotokoll 19.05.2021 - Kontrollutvalet i Bømlo kommune

Handsaming i møte

Kontrollutvalet diskuterte saka og vart einige om å lukke saka.

Silje Sivertsen var ikkje til stades når kontrollutvalet handsama saka. Kontrollutvalet var vedtaksføre med 4 representantar.

Forslag til vedtak vart samrøystes vedteke.

Vedtak

Kontrollutvalet vel å lukke saka og takkar for det arbeidet som er lagt ned.

PS 24/21 Orientering frå kommunedirektør - nytt frå kommunen

Forslag til vedtak

Informasjonen vart teken til orientering

Saksprotokoll 19.05.2021 - Kontrollutvalet i Bømlo kommune

Handsaming i møte

Kommunedirektør informerte mellom anna om:

- Smittesituasjonen (Covid-19)
- Vaksinasjonsprogrammet (Covid-19)
- Kommunen ønskjer å få flere flyktningar
- Utvikling sjukefråvær
- Revidert budsjett

Silje Sivertsen var ikkje til stades når kontrollutvalet handsama saka. Kontrollutvalet var vedtaksføre med 4 representantar.

Forslag til vedtak vart samrøystes vedteke

Vedtak

Informasjonen vart teken til orientering.

PS 25/21 Gjennomgang av møteprotokollar frå andre politiske utval

Forslag til vedtak

Kontrollutvalet tar møteprotokollane som går fram av saksutgreiinga over til orientering.

Saksprotokoll 19.05.2021 - Kontrollutvalet i Bømlo kommune

Handsaming i møte

Det kom ikkje fram noko spesielt ved gjennomgang av møteprotokollane.

Silje Sivertsen var attende når kontrollutvalet handsama saka. Kontrollutvalet var vedtaksføre med 5 representantar.

Vedtaket vart samrøystes vedteke.

Vedtak

Kontrollutvalet tar møteprotokollane til orientering.

PS 26/21 Eventuelt

Forslag til vedtak

Saka vert lagt fram utan forslag til vedtak.

Saksprotokoll 19.05.2021 - Kontrollutvalet i Bømlo kommune

Handsaming i møte

Henvending frå Inge Håvard Habbestad - «mulig kommunal korrupsjon»

Vurdering av habiliteten til Vegard Enerstvedt - etter forvaltningslova § 6, 1. og 2. ledd.

Før kontrollutvalet handsama saka diskuterte ein habiliteten til Vegard Enerstvedt, grunna at mor hans er kommunalsjef for samfunnsutvikling, der ho er øverste leiar for dette tenesteområde, som saka omhandler.

Kontrollutvalet vart einige om at han var inhabil til å handsame saka. Vegard Enerstvedt var etter dette ikkje med i handsaminga av saka.

Utvallsleiar og sekretær orientere om henvendinga frå Inga Håvard Habbestad, og det vart mellom anna vist til epost som vart sendt til medlemmene av kontrollutvalet 18.05.2021.

Kontrollutvalet vart einige om å be kommunedirektøren om ei orientering til septembermøte. Sekretariatet får i oppgåve å senda epost frå Inge Håvard Habbestad til kommunedirektør.

Vedtaket vart samrøystes vedteke.

Vedtak

Kontrollutvalet ber om at kommunedirektøren kjem i møte i september og orienterer om saka.

Referatsaker

RS 5/21 FKT - medlemsinformasjon april 2021

Saksprotokoll 19.05.2021 - Kontrollutvalet i Bømlo kommune

Handsaming i møte

Det kom ikkje fram noko spesielt ved handsaminga av referatsaka

Vedtaket vart samrøystes vedteke.

Vedtak

Kontrollutvalet tar referatsaka til orientering.

RS 6/21 Budsjettbrev frå Statsforvaltaren - Bømlo kommune

Saksprotokoll 19.05.2021 - Kontrollutvalet i Bømlo kommune

Handsaming i møte

Det kom ikkje fram noko spesielt ved handsaminga av referatsaka

Vedtaket vart samrøystes vedteke.

Vedtak

Kontrollutvalet tar referatsaka til orientering.

Politiske saker

PS 27/21 Forvaltningsrevisjon - Styring av investeringsprosjekt- revisjonsrapport

Saksnr: 2021/26-6
Saksbehandlar: Helge Inge Johansen

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Bømlo kommune	27/21	29.09.2021

Forvaltningsrevisjon - Styring av investeringsprosjekt- revisjonsrapport

Forslag til innstilling

Kommunestyret ber kommunedirektøren om å:

1. Sørge for at relevante styrande dokument til å reflektere gjeldande organisering, ansvar og oppgåvefordeling i investeringsprosjekt vert oppdatert
2. Sørge for at etablert praksis vert skriftleggjort og utarbeide rutinar for vurdering av behov for å innhente ekstern kompetanse i samband med planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt
3. Sørge for at det vert tydeleggjort korleis rapportering i investeringsprosjekt skal innrettast, under dette konkretisere kva forhold og hendingar i prosjektet det skal rapporterast om, samt korleis og når rapporteringa skal utførast.
4. Sørge for at det vert utarbeidd skriftlege rutinar for sentrale arbeidsoppgåver og aktivitetar knytt til planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt, under dette rutinar for:
 - a) utarbeiding av avgjerdsgrunnlag for val av investeringsprosjekt som også omfattar vurdering/analyse av usikkerheit og risiko i prosjekt,
 - b) kvalitetssikring av avgjerdsgrunnlag for val av investeringsprosjekt,
 - c) å definere skriftlege mål for investeringsprosjekt
 - d) gjennomføring av risikovurderingar i investeringsprosjekt knytt til mellom anna kvalitet, framdrift og økonomi,
 - e) utarbeiding av kvalitetsplanar
 - f) utarbeiding av kontraktsstrategi og gjennomføring av risikovurderingar knytt til val av entreprisform,
 - g) kvalitetssikring av anbudsgrunnlag og kravspesifikasjon i anbuds konkurransar,
 - h) kontraktsoppfølging,
 - i) økonomistyring, og
 - j) handtering av endringsmeldingar
5. Sørge for at rutinar for planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt blir nytta i alle prosjekt i samsvar med intensjonen.
6. Kommunestyret ber om at det vert gjeve tilbakemelding (handlingsplan) til kontrollutvalet innan 1.februar, om korleis vedtaka vert fullt opp, når tiltaka vert sett i verk og kven som har ansvar for iverksettinga.

Samandrag

Kontrollutvalet har bestilt forvaltningsrevisjon gjeldande Styringa av investeringsprosjekt. Sekretariatet har motteke revisjonsrapporten innan fristen, og kontrollutvalet skal handsama denne i dette møte. Kontrollutvalet skal gje innstilling til kommunestyret som skal fatte endeleg avgjerd i saka. Forslag til innstilling i saksframlegget byggjer på forslag i rapporten. På bakgrunn av dette vert det tilrådd at kontrollutvalet innstiller på at kommunestyret ber kommunedirektør om å koma med ei tilbakemelding på revisjonsrapporten.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Helge Inge Johansen
spesialrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Kontrollutvalet bestilte forvaltningsrevisjon innan Styring av investeringsprosjekt i møte 27.11.2020 (PS 35/20), det det vart gjort slikt vedtak:

1. *Kontrollutvalet ønskjer at det vert gjennomført forvaltningsrevisjon innan Styring av investeringsprosjekt*
2. *Utvalet ber Deloitte levere forslag til prosjektplan i tråd med dei føringar utvalet har gjeve, inkl. føremål, problemstillingar, ev. avgrensingar, ressursbruk og leveringstidspunkt.*
3. *Utvalet ber Deloitte levere forslag til prosjektplan til sekretariatet seinast 04.02.2021.*
4. *Kontrollutvalet behandlar prosjektplanen i møte 25.02.2021.*

Av prosjektplanen går det fram at føremålet med forvaltningsrevisjonen er:

«Føremålet med forvaltningsrevisjonen vil vere å undersøke om Bømlo kommune har etablert system og rutinar for organisering, planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt. I undersøkinga vil revisjonen mellom anna fokusere på rolle- og ansvarsfordeling, fullmakter, rutinar for utarbeiding og kvalitetssikring av avgjerslegrunnlag, kostnadskalkylar og framdriftsplanar, rutinar for kontrahering og kontraktsoppfølging, og system for styring av kvalitet, kostnad og framdrift, samt oppfølging av kontraktar og leverandørar (under dette med omsyn til seriøsitetskrav)

Videre er det eit føremål å undersøke om eit utvald investeringsprosjekt har blitt gjennomført i samsvar med kommunale retningslinjer/rutiner og anerkjente prinsipp for prosjektstyring, samt regelverk og rutinar for oppfølging av kontraktar og leverandørar.»

Med bakgrunn i prosjektet sitt føremål har revisjonen formulert følgjande problemstillingar:

1. Har Bømlo kommune etablert system som sikrar tydelege rolle- og ansvarsforhold og rapportering i samband med planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt?
 - a. Er det etablert retningslinjer og rutinar for å sikre tydeleg rolle- og ansvarsdeling og tydelege fullmakter i samband med planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt?
 - b. Er det etablert rutinar for å vurdere behov for eventuell ekstern kompetanse i samband med planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt?
 - c. Er det etablert tydelege krav og retningslinjer for rapportering i samband med gjennomføring av investeringsprosjekt?
2. Har Bømlo kommune etablert system og rutinar for planlegging og initiering av investeringsprosjekt?
 - a. Har kommunen etablert ein prosjektmodell eller tilsvarande for planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt?
 - b. Er det etablert rutinar for utarbeiding av avgjerslegrunnlag for val av investeringsprosjekt, som tek omsyn til risiko og usikkerheit i prosjektgjennomføringa (til dømes usikkerheit knytt til løysingval, arbeidsomfang og prosjektkompleksitet)?
 - c. Er det etablert rutinar for kvalitetssikring av grunnlag for avgjersle om val og gjennomføring av investeringsprosjekt?
 - d. I kva grad er det etablert tydelege retningslinjer og rutinar for:
 - i. Definerings av mål for prosjektet og utarbeiding av kvalitetsplan for å nå dei måla som er definert?
 - ii. Gjennomføring av risikovurderingar knyttet til kvalitet, framdrift og økonomi i prosjektet?
 - iii. Estimering av kostnader/utarbeiding av kalkylar, samt oppdatering av kalkylar ved endra prosjektføresetnadar?

iv. Utarbeiding av framdriftsplan?

3. Har Bømlo kommune etablert system og rutinar for gjennomføring og styring av investeringsprosjekt?

a. Er det etablert rutinar for utarbeiding av kontraktsstrategi for investeringsprosjekt, som tek omsyn til kontraktuell risiko (kontraktane sin storleik/kompleksitet, leverandørrelatert risiko mv.)?

b. Er det etablert rutinar for gjennomføring av risikovurderingar i samband med val av entreprisformar/-struktur?

c. Er det etablert rutinar for å kvalitetssikre anbudsgrunnlag og kravspesifikasjonar knytt til entreprisar/kontraktar?

d. I kva grad har kommunen sikra tilstrekkeleg kompetanse til gjennomføring av kontrahering i investeringsprosjekt?

e. Føreligg det retningsliner/rutinar som sikrar tydeleg plassering av ansvar for kontraktsoppfølging i investeringsprosjekt?

f. I kva grad er det etablert rutinar for kontrakts- og leverandør oppfølging? Under dette:

i. Rutinar for å stille krav til seriøsitet i kontraktar med leverandørar?

ii. Rutinar for å gjennomføre kontroll med at seriøsitetskrav blir etterlevd ?

g. Er det etablert retningsliner/rutinar for styring av økonomien i investeringsprosjekt?

h. I kva grad er det etablert rutinar for oppfølging av endringsmeldingar, som inkluderer vurdering av eventuelle konsekvensar for framdrift og økonomi?

4. I kva grad har eit utvald investeringsprosjekt i Bømlo kommune blitt gjennomført i samsvar med kommunale retningsliner/rutiner og anerkjente prinsipp for prosjektstyring, samt regelverk og rutinar for oppfølging av kontraktar og leverandørar?

a. Har kommunen sikra ei tydeleg rolle- og ansvarsdeling og tydelege fullmakter i prosjektet?

b. Har det vore etablert tydelege krav og retningsliner for rapportering?

c. Har prosjektet blitt planlagt ut frå gjeldande kommunale retningsliner/rutinar? Under dette:

i. Er eventuell prosjektmodell lagt til grunn for planlegging av prosjektet?

ii. Tek avgjerslegrunnlag for val av prosjekt tilstrekkeleg omsyn til risiko og usikkerheit i prosjektgjennomføringa, og er avgjerslegrunnlag tilstrekkeleg kvalitetssikra?

iii. Er det gjennomført risikovurderingar knytt til kvalitet, framdrift og økonomi i prosjektet?

iv. Er det utarbeidd kvalitets- og framdriftsplanar for prosjektet?

v. Er det utarbeidd realistiske kalkylar for prosjektet og har kalkylane blitt oppdatert ved ev. endra føresetnadar?

d. Har prosjektet blitt gjennomført ut frå gjeldande kommunale retningsliner/rutinar? Under dette:

i. Er det utarbeidd kontraktsstrategi for prosjektet?

ii. Er det gjennomført risikovurdering ved val av entreprisformar/-struktur?

iii. Har anbudsgrunnlag og kravspesifikasjon(ar) blitt kvalitetssikret i tilstrekkeleg grad?

iv. I kva grad har det vore ei tilfredsstillande kontraktsoppfølging i samband med gjennomføring av investeringsprosjektet? Under dette:

- Har det blitt stilt krav til seriøsitet i kontraktar med leverandørar, og har ev. krav til seriøsitet i kontraktar med leverandørar blitt tilstrekkeleg følgt opp?

v. I kva grad har prosjektet vore gjenstand for ei tilfredsstillande økonomistyring?

vi. I kva grad er endringsmeldingar tilstrekkeleg vurdert og følgt opp?

vii. I kva grad er det rapportert tilfredsstillande om framdrift og kostnadsutvikling i prosjektet?

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse for å gjennomføre forvaltningsrevisjonen. Når revisjonsrapport er levert og behandla i kontrollutvalet, skal utvalet innstille til kommunestyret, som gjer vedtak, jf. kommunelova § 23-3.

Vurderingar og verknader

Prosjektet er utført i samsvar med gjeldande standard for forvaltningsrevisjon (RSK 001). Deloitte har i revisjonen nytta dokumentanalyse og intervju. Revisjonen har blitt gjennomført i tidsrommet april 2021 til august 2021.

I kapittel 6. Konklusjon og tilrådingar på side 35 og 36 i rapporten, kjem revisor med blant anna slike funn:

- har etablert overordna rutinar som gir føringar for planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt.
- har etablert ein fast praksis for korleis den skal gjennomføre ulike aktivitetar og oppgåver innanfor investeringsprosjekt.
- har etablert ein fast praksis for gjennomføring av kontraktsoppfølging og økonomistyring.
- manglar rutinar for gjennomføringa av fleire sentrale aktivitetar og arbeidsoppgåver
- at den faste praksisen som er etablert for kontraktsoppfølging, økonomistyring, utarbeiding av kostnadskalkylar og risikovurdering ved val av entreprisform ikkje er dokumentert skriftleg, samt at enkelte av dei overordna rutinane som er utarbeidd ikkje definerer tilstrekkeleg tydeleg korleis aktivitetar/oppgåver skal utførast.
- at prosjektet Meling skule i hovudsak har blitt gjennomført i samsvar med kommunen sine overordna rutinar og den praksisen som er etablert for ulike aktivitetar.
- det er ikkje utarbeidd skriftleg prosjektmandat for prosjektet Meling skule.
- planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt, og som kommunen ikkje har etablert verken skriftlege rutinar eller praksis for, i liten grad har blitt gjennomført.

Basert på det som kjem fram i undersøkinga, tilrår revisjonen at kommunen iverksett følgjande tiltak:

1. Oppdaterer relevante styrande dokument til å reflektere gjeldande organisering, ansvar og oppgåvefordeling i investeringsprosjekt.
2. Skriftleggjer etablert praksis og vurderer å utarbeide rutinar for vurdering av behov for å innhente ekstern kompetanse i samband med planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt.
3. Vurderer å spesifisere tydelegare korleis rapportering i investeringsprosjekt skal innrettast, under dette konkretisere kva forhold og hendingar i prosjektet det skal rapporterast om, samt korleis og når rapporteringa skal utførast.
4. Vurderer å utarbeide skriftlege rutinar for sentrale arbeidsoppgåver og aktivitetar knytt til planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt, under dette rutinar for:
 - a) utarbeiding av avgjerdsgrunnlag for val av investeringsprosjekt som også omfattar vurdering/analyse av usikkerheit i prosjekt,
 - b) kvalitetssikring av avgjerdsgrunnlag for val av investeringsprosjekt,
 - c) å definere skriftlege mål for investeringsprosjekt,

- d) gjennomføring av risikovurderingar i investeringsprosjekt knytt til mellom anna kvalitet, framdrift og økonomi,
 - e) utarbeiding av kvalitetsplanar,
 - f) utarbeiding av kontraktsstrategi og gjennomføring av risikovurderingar knytt til val av entreprisform,
 - g) kvalitetssikring av anbudsgrunnlag og kravspesifikasjon i anbuds konkurransar,
 - h) kontraktsoppfølging,
 - i) økonomistyring, og
 - j) handtering av endringsmeldingar.
5. Sikrar at rutinar for planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt blir nytta i alle prosjekt i samsvar med intensjonen.

Kommunedirektøren har fått rapporten til høyring, og på s. 37 og 38 er høyringsuttalen lagt med revisjonsrapporten. Dette kjem mellom anna fram av høyringssvaret:

«Høyringsutkastet datert 29.08.21 synleggjer at Bømlo kommune har etablert overordna rutinar som gjer føringar for planlegging og gjennomføringar av investeringsprosjekt, samt er det etablert ein fast praksis for korleis ein del oppgåver og aktivitetar vert løyst, men det manglar skriftlege rutinar for gjennomføringa av fleire aktivitetar og arbeidsoppgåver.

Etter revisjonen si vurdering medfører mangel på skriftlege rutinar risiko for svikt, feil og manglar i måten kommunen løyser desse oppgåvene. I etterkant av revisjonsarbeidet vil difor kommunen følgje tilrådinga som kjem fram av rapporten

Bømlo kommune takkar for den grundige gjennomgangen av styring av investeringsprosjekt. Arbeidet med å få på plass skriftlege rutinar og oppdatering av styrande dokument er allereie i gong, og rapporten vil bli eit godt verktøy i vårt vidare kvalitetsarbeid».

Kontrollutvalet har eit særskilt ansvar for å følgje opp at kommunestyret sine vedtak i samband med handsaming av rapportar om forvaltingsrevisjon vert følgd opp. Det vert vist til Kommunelova § 23-2, e) der det står dette:

«kontrollutvalget skal påse at e) vedtak som kommunestyret eller fylkestinget treffer ved behandling av revisjonsrapporter, blir fulgt opp»

Sekretariatet merkar seg at det her føreligg fleire forbetningspunkt for kommunen. Det er naturleg at framdrift i oppfølgingsarbeidet vert følgd opp av kontrollutvalet etter at kommunestyret har fatta endeleg vedtak i saka.

Konklusjon

Forslag til innstilling i saksframlegget, byggjer på forslag i rapporten. På bakgrunn av dette vert det tilrådd at kontrollutvalet innstiller på at kommunestyret ber kommunedirektøren om å koma med ei tilbakemelding på revisjonsrapporten.

Forvaltningsrevisjon | Bømlo kommune Styring av investeringsprosjekt

September 2021

«Forvaltningsrevisjon av styring av
investeringsprosjekt»

September 2021

Rapporten er utarbeidd for Bømlo
kommune av Deloitte AS.

Deloitte AS
Postboks 6013 Postterminalen, 5892
Bergen
tlf: 55 21 81 00
www.deloitte.no
forvaltningsrevisjon@deloitte.no

Samandrag

Bakgrunn, føremål og innhenting av informasjon

I samsvar med bestilling frå kontrollutvalet i sak PS 5/21, 11. mars 2021, har Deloitte gjennomført ein forvaltningsrevisjon av styring av investeringsprosjekt i Bømlo kommune. Føremålet med forvaltningsrevisjonen har vore å undersøke om Bømlo kommune har etablert system og rutinar for organisering, planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt. Det har også vore eit føremål å undersøke om investeringsprosjektet utbygging av Meling skule har blitt gjennomført i samsvar med kommunale retningsliner/rutinar og anerkjente prinsipp for prosjektstyring, samt regelverk og rutinar for oppfølging av kontraktar og leverandørar. I samband med undersøkinga har revisjonen gått gjennom relevant dokumentasjon frå kommunen, og gjennomført intervju med totalt åtte personar.

System og rutinar for organisering, planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt

Forvaltningsrevisjonen viser at Bømlo kommune gjennom økonomireglement og handbok for bygge- og anleggsprosjekt har etablert overordna rutinar som gir føringar for planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt. Dette gjeld mellom anna overordna rutinar for rolle- og ansvarsdeling og for rapportering i samband med gjennomføring av prosjekt. Kommunen har også etablert ein fast praksis for korleis den skal gjennomføre ulike aktivitetar og oppgåver innanfor investeringsprosjekt, slik som til dømes utarbeiding av kalkyle/estimering av kostnadar for prosjekt, risikovurdering ved val av entreprisreform og utarbeiding av anbudsgrunnlag og kravspesifikasjonar. Det er også etablert ein fast praksis for gjennomføring av kontraktsoppfølging og økonomistyring, som etter revisjonen si vurdering gir kommunen godt høve til å halde oversikt over økonomi og kostnadsutvikling i pågåande prosjekt.

Utover dette, viser forvaltningsrevisjon at kommunen manglar skriftlege rutinar for gjennomføringa av fleire sentrale aktivitetar og arbeidsoppgåver i kommunale investeringsprosjekt. Dette omfattar mellom anna rutinar/prosedyrar for vurderingar/analysar av risiko og usikkerheit i samband med utarbeiding og kvalitetssikring av avgjerdsgrunnlag for investeringsprosjekt, rutinar for utarbeiding av mål, gjennomføring av risikovurdering og utarbeiding av kalkylar og framdriftsplan for vedtekte prosjekt, rutinar for utarbeiding av kontraktsstrategi og rutinar for kvalitetssikring av anbudsgrunnlag og kravspesifikasjonar. Forvaltningsrevisjonen viser også at den faste praksisen som er etablert for kontraktsoppfølging, økonomistyring, utarbeiding av kostnadskalkylar og risikovurdering av ved val av entreprisreform heller ikkje er dokumentert skriftleg, samt at enkelte av dei overordna rutinane som er utarbeidd etter revisjonen si vurdering ikkje definerer tilstrekkeleg tydeleg korleis aktivitetar/oppgåver skal utførast. Dette gjeld til dømes for rutinane som er etablert for rapportering i investeringsprosjekt.

Etter revisjonen si vurdering medfører mangel på skriftlege rutinar for gjennomføring av sentrale oppgåver, samt manglande skriftleggjing av etablert praksis, risiko for svikt, feil og manglar i måten kommunen løysar desse oppgåvene på. Dette medfører etter revisjonen si vurdering igjen risiko for at viktige aktivitetar i investeringsprosjekt ikkje blir gjennomført på ein tilstrekkeleg systematisk måte som bidreg til å understøtte målsettingane i prosjekt (til dømes mål som gjeld kvalitet, framdrift eller kostnadar).

Gjennomgang av prosjektet utbygging av Meling skule

Gjennomgangen av prosjektet utbygging av Meling skule viser at prosjektet i hovudsak har blitt gjennomført i samsvar med kommunen sine overordna rutinar og den praksisen som er etablert for ulike aktivitetar, men med enkelte avvik. Revisjonen vil særleg trekke fram at det i samband med Meling skule-prosjektet ikkje blei utarbeidd eit skriftleg prosjektmandat der sentral informasjon om mellom anna organisering av prosjektet, roller og ansvar blei samla. Mangel på skriftleg mandat har medført meirarbeid for prosjektleiar når det gjeld å sikre tilgang på rett informasjon og involvere dei riktige personane undervegs, samt skapt ein viss usikkerheit knytt til rapporteringsliner i prosjektet.

Vidare viser gjennomgangen at fleire sentrale aktivitetar og oppgåver som gjeld planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt, og som kommunen ikkje har etablert verken skriftlege rutinar eller fast praksis for, i liten grad har blitt gjennomført. Dette gjeld mellom anna vurdering av risiko og usikkerheit i prosjektet i samband med utarbeiding av avgjerdsgrunnlaget som blei lagt fram for kommunestyret i samband med vedtak av prosjektet, risikovurderingar knytt til framdrift og kostnadar etter at prosjektet blei vedteke gjennomført, utarbeiding av kontraktsstrategi for prosjektet og utarbeiding av realistiske kalkylar basert på mellom anna analyse av usikkerheit.

Revisjonen meiner at skriftlege rutinar for gjennomføring av dei ovannemnte sentrale aktivitetane, ville kunne ha bidratt til ei meir heilskapleg og systematisk gjennomføring av Meling skule-prosjektet. Eit meir systematisk arbeid med dei tidlege fasane av prosjektet, under dette med utarbeiding og kvalitetssikring av avgjerdsgrunnlag og utarbeiding av

kalkylar basert på heilskapleg analyse av kva forhold som ville kunne påverke økonomien i prosjektet, kunne etter revisjonen si vurdering ha bidratt til å sikre kommunen ei meir fullstendig oversikt over dei reelle kostnadane for Meling skule-prosjektet på eit tidlegare tidspunkt (til dømes i forkant av den første løyvinga av midlar frå kommunestyret til prosjektet).

Revisjonen sine tilrådingar

På bakgrunn av det som kjem fram i forvaltningsrevisjonen, tilrår revisjonen at Bømlo kommune sett i verk desse tiltaka:

1. Oppdaterer relevante styrande dokument til å reflektere gjeldande organisering, ansvars- og oppgåvefordeling i investeringsprosjekt.
2. Skriftleggjer etablert praksis og vurderer å utarbeide rutinar for vurdering av behov for å innhente ekstern kompetanse i samband med planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt.
3. Vurderer å spesifisere tydelegare korleis rapportering i investeringsprosjekt skal innrettast, under dette konkretisere kva forhold og hendingar i prosjektet det skal rapporterast om, samt korleis og når rapporteringa skal utførast.
4. Vurderer å utarbeide skriftlege rutinar for sentrale arbeidsoppgåver og aktivitetar knytt til planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt, under dette rutinar for:
 - a) utarbeiding av avgjerdsgrunnlag for val av investeringsprosjekt som også omfattar vurdering/analyse av usikkerheit og risiko i prosjekt,
 - b) kvalitetssikring av avgjerdsgrunnlag for val av investeringsprosjekt,
 - c) å definere skriftlege mål for investeringsprosjekt,
 - d) gjennomføring av risikovurderingar i investeringsprosjekt knytt til mellom anna kvalitet, framdrift og økonomi,
 - e) utarbeiding av kvalitetsplanar,
 - f) utarbeiding av kontraktsstrategi og gjennomføring av risikovurderingar knytt til val av entreprisform,
 - g) kvalitetssikring av anbudsgrunnlag og kravspesifikasjon i anbuds konkurransar,
 - h) kontraktsoppfølging,
 - i) økonomistyring, og
 - j) handtering av endringsmeldingar.
5. Sikrar at rutinar for planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt blir nytta i alle prosjekt i samsvar med intensjonen.

Innhald

1	Innleiing	8
2	Om tenestområdet	11
3	Roller og ansvar	13
4	Planlegging og initiering	19
5	Gjennomføring og styring	27
6	Konklusjon og tilrådingar	35
	Vedlegg 1: Høyringsuttale	37
	Vedlegg 2: Revisjonskriterium	39
	Vedlegg 3: Sentrale dokument og litteratur	43

Detaljert innhald

1	Innleiing	8
1.1	Bakgrunn	8
1.2	Føremål og problemstillingar	8
1.3	Metode	9
1.3.1	Dokumentanalyse	9
1.3.2	Intervju	10
1.3.3	Verifiseringsprosessar	10
1.4	Revisjonskriterium	10
2	Om tenesteområdet	11
2.1	Overordna organisering av investeringsprosjekt i Bømlo kommune	11
2.2	Bakgrunn for investeringsprosjekt Meling skule	11
2.3	Sentrale hendingar og økonomisk utvikling i investeringsprosjektet Meling skule	11
3	Roller og ansvar	13
3.1	Problemstilling	13
3.2	Revisjonskriterium	13
3.2.1	Krav til internkontroll	13
3.2.2	Prinsipp for organisering og kvalitetsstyring av prosjekt	14
3.3	Rolle- og ansvarsdeling i investeringsprosjekt	14
3.3.1	Datagrunnlag	14
3.3.2	Vurdering	16
3.4	Behov for ekstern kompetanse	16
3.4.1	Datagrunnlag	16
3.4.2	Vurdering	17
3.5	Rapportering i investeringsprosjekt	17
3.5.1	Datagrunnlag	17
3.5.2	Vurdering	18
4	Planlegging og initiering	19
4.1	Problemstilling	19
4.2	Revisjonskriterium	19
4.2.1	Krav til internkontroll	19
4.2.2	Prinsipp for organisering og kvalitetsstyring av prosjekt	19
4.3	Prosjektmodell for planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt	20
4.3.1	Datagrunnlag	20
4.3.2	Vurdering	21
4.4	Avgjerdsgrunnlag for val av investeringsprosjekt	21
4.4.1	Datagrunnlag	21
4.4.2	Vurdering	22
4.5	Kvalitetssikring av avgjerdsgrunnlag for val og gjennomføring av investeringsprosjekt	23
4.5.1	Datagrunnlag	23
4.5.2	Vurdering	23
4.6	Rutinar for å definere mål, gjennomføre risikovurdering og utarbeide kalkylar og framdriftsplan	23
4.6.1	Datagrunnlag	23

4.6.2	Vurdering	24
4.7	Definering av mål, gjennomføring av risikovurdering, og utarbeiding av kalkylar og framdriftsplanar i Meling skule-prosjektet	25
4.7.1	Datagrunnlag	25
4.7.2	Vurdering	26
5	Gjennomføring og styring	27
5.1	Problemstilling	27
5.2	Revisjonskriterium	27
5.2.1	Krav til internkontroll	27
5.2.2	Prinsipp for organisering og kvalitetsstyring av prosjekt	27
5.3	Bruk av kontraktsstrategi	28
5.3.1	Datagrunnlag	28
5.3.2	Vurdering	28
5.4	Risikovurdering ved val av entrepriseform	29
5.4.1	Datagrunnlag	29
5.4.2	Vurdering	29
5.5	Kvalitetssikring av anbudsgrunnlag og kravspesifikasjonar	30
5.5.1	Datagrunnlag	30
5.5.2	Vurdering	30
5.6	Kompetanse til gjennomføring av kontrahering	30
5.6.1	Datagrunnlag	30
5.6.2	Vurdering	31
5.7	Ansvar for kontraktsoppfølging	31
5.7.1	Datagrunnlag	31
5.7.2	Vurdering	31
5.8	Rutinar for kontraktsoppfølging	31
5.8.1	Datagrunnlag	31
5.8.2	Vurdering	33
5.9	Økonomistyring i investeringsprosjekt	33
5.9.1	Datagrunnlag	33
5.9.2	Vurdering	33
5.10	Oppfølging av endringsmeldingar	34
5.10.1	Datagrunnlag	34
5.10.2	Vurdering	34
6	Konklusjon og tilrådingar	35
	Vedlegg 1: Høyringsuttale	37
	Vedlegg 2: Revisjonskriterium	39
	Vedlegg 3: Sentrale dokument og litteratur	43

1 Innleiing

1.1 Bakgrunn

Deloitte har gjennomført ein forvaltningsrevisjon av styring av investeringsprosjekt i Bømlo kommune. Prosjektet blei bestilt av kontrollutvalet i Bømlo kommune i sak PS 5/21, 11. mars 2021.

Forvaltningsrevisjon av styring av investeringsprosjekt er prioritert øvst i plan for forvaltningsrevisjon 2020-2024 i Bømlo kommune. I risiko- og vesentlegvurderinga som ligg til grunn for plan for forvaltningsrevisjon, går det fram at kommunen i dei kommande åra har planlagt fleire større investeringsprosjekt og at det i desse prosjekt knyt seg risiko til budsjettetetterleving, tilstrekkeleg framdrift og om prosjekta blir gjennomført med tilstrekkeleg kvalitet og resultat.

1.2 Føremål og problemstillingar

Føremålet med forvaltningsrevisjonen har vore å undersøke om Bømlo kommune har etablert system og rutinar for organisering, planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt. I undersøkinga har revisjonen mellom anna fokusert på rolle- og ansvarsdeling, fullmakter, rutinar for utarbeiding og kvalitetssikring av avgjerdsgrunnlag, kostnadskalkylar og framdriftsplanar, rutinar for kontrahering og kontraktsoppfølging, og system for styring og oppfølging av kvalitet, kostnad og framdrift, samt oppfølging av kontraktar og leverandørar (under dette med omsyn til seriøsitetskrav).

Vidare har det vore eit føremål å undersøke om investeringsprosjektet utbygging av Meling skule har blitt gjennomført i samsvar med kommunale retningslinjer/rutinar og anerkjente prinsipp for prosjektstyring, samt regelverk og rutinar for oppfølging av kontraktar og leverandørar.

Med bakgrunn i føremålet har følgjande problemstillingar blitt undersøkt:

1. Har Bømlo kommune etablert system som **sikrar tydelege rolle- og ansvarsforhold** og **rapportering** i samband med planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt?
 - a. Er det etablert retningslinjer og rutinar for å sikre tydeleg rolle- og ansvarsdeling og tydelege fullmakter i samband med planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt?
 - b. Er det etablert rutinar for å vurdere behov for eventuell ekstern kompetanse i samband med planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt?
 - c. Er det etablert tydelege krav og retningslinjer for rapportering i samband med gjennomføring av investeringsprosjekt?
2. Har Bømlo kommune etablert system og rutinar for **planlegging og initiering** av investeringsprosjekt?
 - a. Har kommunen etablert ein prosjektmodell eller tilsvarande for planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt?
 - b. Er det etablert rutinar for utarbeiding av avgjerdsgrunnlag for val av investeringsprosjekt, som tek omsyn til risiko og usikkerheit i prosjektgjennomføringa (til dømes usikkerheit knytt til løysingval, arbeidsomfang og prosjektkompleksitet)?
 - c. Er det etablert rutinar for kvalitetssikring av grunnlag for avgjerd om val og gjennomføring av investeringsprosjekt?
 - d. I kva grad er det etablert tydelege retningslinjer og rutinar for:
 - i. Definerings av mål for prosjektet og utarbeiding av kvalitetsplan for å nå dei måla som er definert?
 - ii. Gjennomføring av risikovurderingar knytt til kvalitet, framdrift og økonomi i prosjektet?
 - iii. Estimering av kostnadar/utarbeiding av kalkylar, samt oppdatering av kalkylar ved endra prosjektføresetnadar?
 - iv. Utarbeiding av framdriftsplan?
3. Har Bømlo kommune etablert system og rutinar **for gjennomføring og styring** av investeringsprosjekt?
 - a. Er det etablert rutinar for utarbeiding av kontraktsstrategi for investeringsprosjekt, som tek omsyn til kontraktuell risiko (kontraktane sin storleik/kompleksitet, leverandørrelatert risiko mv.)?

- b. Er det etablert rutinar for gjennomføring av risikovurderingar i samband med val av entrepriseforamar/-struktur?
 - c. Er det etablert rutinar for å kvalitetssikre anbodsgrunnlag og kravspesifikasjonar knytt til entreprisar/kontraktar?
 - d. I kva grad har kommunen sikra tilstrekkeleg kompetanse til gjennomføring av kontrahering i investeringsprosjekt?
 - e. I kva grad har kommunen sikra tilstrekkeleg kompetanse til gjennomføring av kontrahering i investeringsprosjekt?
 - f. I kva grad er det etablert rutinar for kontrakts- og leverandøroppfølging? Under dette:
 - i. Rutinar for å stille krav til seriøsitet i kontraktar med leverandørar?
 - ii. Rutinar for å gjennomføre kontroll med at seriøsitetskrav blir etterlevd i prosjekt?
 - g. Er det etablert retningslinjer/rutinar for styring av økonomien i investeringsprosjekt?
 - h. I kva grad er det etablert rutinar for oppfølging av endringsmeldingar, som inkluderer vurdering av eventuelle konsekvensar for framdrift og økonomi?
4. I kva grad har eit **utvald investeringsprosjekt** i Bømlo kommune blitt **gjennomført** i samsvar med **kommunale retningslinjer/rutinar** og **anerkjente prinsipp for prosjektstyring**, samt regelverk og rutinar for oppfølging av kontraktar og leverandørar?
- a. Har kommunen sikra ei tydeleg rolle- og ansvarsdeling og tydelege fullmakter i prosjektet?
 - b. Har det vore etablert tydelege krav og retningslinjer for rapportering?
 - c. Har prosjektet blitt planlagt ut frå gjeldande kommunale retningslinjer/rutinar? Under dette:
 - i. Er eventuell prosjektmodell lagt til grunn for planlegging av prosjektet?
 - ii. Tek avgjerdsgrunnlag for val av prosjekt tilstrekkeleg omsyn til risiko og usikkerheit i prosjektgjennomføringa, og er avgjerdsgrunnlag tilstrekkeleg kvalitetssikra?
 - iii. Er det gjennomført risikovurderingar knytt til kvalitet, framdrift og økonomi i prosjektet?
 - iv. Er det utarbeidd kvalitets- og framdriftsplanar for prosjektet?
 - v. Er det utarbeidd realistiske kalkylar for prosjektet og har kalkylane blitt oppdatert ved ev. endra føresetnader?
 - d. Har prosjektet blitt gjennomført ut frå gjeldande kommunale retningslinjer/rutinar? Under dette:
 - i. Er det utarbeidd kontraktsstrategi for prosjektet?
 - ii. Er det gjennomført risikovurdering ved val av entrepriseforamar/-struktur?
 - iii. Har anbodsgrunnlag og kravspesifikasjon(ar) blitt kvalitetssikret i tilstrekkeleg grad?
 - iv. I kva grad har det vore ei tilfredsstillande kontraktsoppfølging i samband med gjennomføring av investeringsprosjektet? Under dette:
 - Har det blitt stilt krav til seriøsitet i kontraktar med leverandørar, og har ev. krav til seriøsitet i kontraktar med leverandørar blitt tilstrekkeleg følgt opp?
 - v. I kva grad har prosjektet vore gjenstand for ei tilfredsstillande økonomistyring?
 - vi. I kva grad er endringsmeldingar tilstrekkeleg vurdert og følgt opp?
 - vii. I kva grad er det rapportert tilfredsstillande om framdrift og kostnadsutvikling i prosjektet?

1.3 Metode

Oppdraget er utført i samsvar med gjeldande standard for forvaltningsrevisjon (RSK 001) og kvalitetssikra i samsvar med krava til kvalitetssikring i Deloitte Policy Manual (DPM).

Oppdraget er gjennomført i tidsrommet april 2021 til august 2021.

1.3.1 Dokumentanalyse

Rettsreglar og anerkjende standardar med tilrådingar har blitt gjennomgått og nytta som revisjonskriterium. Vidare har revisjonen samla inn og analysert dokumentasjon knytt til Bømlo kommune sine system og rutinar for planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt. Revisjonen har også innhenta og analysert dokumentasjon knytt til planlegging og gjennomføring av investeringsprosjektet utbygging av Meling skule. Innsamla dokumentasjon har blitt vurdert opp mot revisjonskriteria.

1.3.2 Intervju

For å få supplerande informasjon til skriftlege kjelder har Deloitte gjennomført intervju med sentrale personar i Bømlo kommune som arbeider med planlegging og gjennomføring av kommunale investeringsprosjekt og/eller har vore involvert i arbeidet med planlegging og gjennomføring av investeringsprosjektet utbygging av Meling skule. Utvalet omfattar kommunedirektør, kommunaldirektør for samfunnsutvikling, kommunalsjef for oppvekst og kultur, leiar for prosjektavdelinga (som også er prosjektleiar for Meling skule-prosjektet), rådgjevar for innkjøp, økonomisjef og ordførar i Bømlo kommune, samt rektor ved Meling skule. Totalt er det gjennomført åtte intervju.

1.3.3 Verifiseringsprosessar

Oppsummering av intervju er sendt til dei som er intervjuet for verifisering og det er informasjon frå dei verifiserte intervjureferata som er nytta i rapporten.

Datadelen av rapporten har blitt sendt til kommunedirektøren for verifisering, og påpeikte faktafeil har blitt retta opp i den endelege versjonen. Høyringsutkast av rapporten har blitt sendt til kommunedirektøren for uttale, og kommunedirektøren sin høyringsuttale er lagt ved i den endelege rapporten (vedlegg 1).

1.4 Revisjonskriterium

Revisjonskriteria er dei krav og forventningar som forvaltningsrevisjonsobjektet skal bli vurdert opp mot. Kriteria er utleia frå autoritative kjelder i samsvar med krava i gjeldande standard for forvaltningsrevisjon. I dette prosjektet er revisjonskriteria i hovudsak henta frå kommunelova og frå anerkjente standardar for internkontroll og prosjektstyring. Kriteria er nærare presentert innleiingsvis under kvart tema, og i vedlegg til rapporten.

1.5 Leserettleiing

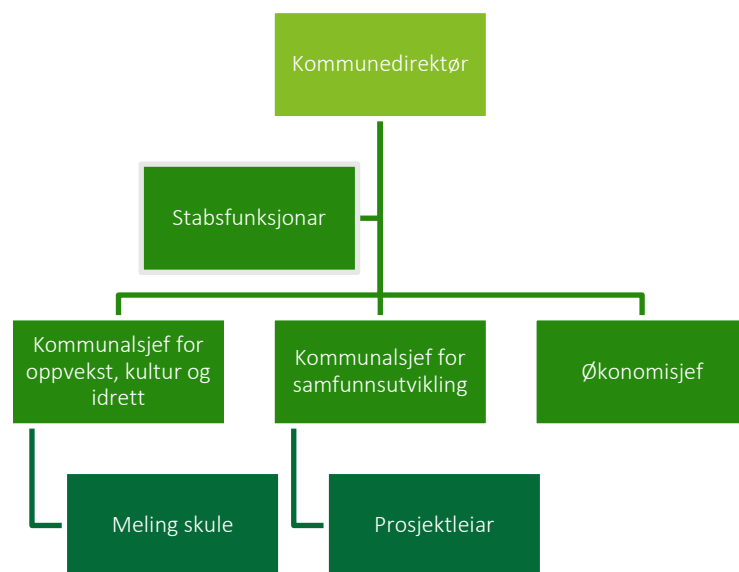
Dei ulike kapitla i forvaltningsrevisjonen (hovudkapittel 3-5) er i hovudsak bygd opp av ein generell del som omtaler overordna system og rutinar i Bømlo kommune for arbeid med planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt, og ein spesiell del som omtaler arbeidet med planlegging og gjennomføring av investeringsprosjektet Meling skule.

2 Om tenesteområdet

2.1 Overordna organisering av investeringsprosjekt i Bømlo kommune

Investeringsprosjekt i Bømlo kommune blir gjennomført av prosjektavdelinga, som ligg plassert under kommunalrådet samfunnsutvikling, i direkte line under kommunedirektøren. Avdelinga har ein tilsett prosjektleiar som arbeider med planlegging, leiing og oppfølging av dei kommunale investeringsprosjekta som blir gjennomført.

Figuren under viser plasseringa av prosjektavdelinga under kommunalsjef for samfunnsutvikling, samt plassering av andre kommunalområde og funksjonar som er relevante med omsyn til gjennomføring av utbygginga av Meling skule.

Figur 1: Organisering av relevante kommunalområde i Bømlo kommune¹

2.2 Bakgrunn for investeringsprosjekt Meling skule

Av sak PS 8/20 frå Arbeidsmiljøutvalet (5. mars 2020) går det fram at det hausten 2019 blei starta opp eit arbeid med å vurdere kapasiteten og arbeidstilhøva ved Meling skule. Av saka går det fram at det allereie i 2006 blei sendt brev frå FAU ved skulen til Bømlo kommune, med oppmoding om utviding og ombygging. Det går fram av saka at lærarane ved Meling skule sat i opne kontorlandskap som blei opplevde som svært tronge, og som ikkje støttar krava til innemiljø og krav til storleik per arbeidsplass. Det blei òg rapportert om få møterom, samt enkle toalett og garderobeforhold.

Vidare blei det i same sak vist til at Meling skule i nær framtid ville få behov for eit ekstra klasserom til parallelle skuleklassar. Dette grunna elevauke ved skulen i dei kommande åra. Det blei i saka også peikt på at behov for utbygging av Meling skule ville vere naudsynt for å sikre gode nok tilhøve for SFO ved skulen.

På bakgrunn av mellom anna dei vurderingar som blei gjennomført hausten 2019 av kontorlokale, klasseromsituasjon og andre fasilitetar ved Meling skule, blei det i Bømlo kommune sitt investeringsbudsjett for 2020-2023 sett av 7 mill. kr. i 2020 og 10 mill. kr. i 2021 til nye lærararbeidsplassar, SFO-base og grupperom ved Meling skule.²

2.3 Sentrale hendingar og økonomisk utvikling i investeringsprosjektet Meling skule

Revisjonen får opplyst at det på dåverande kommunedirektør sitt initiativ blei gjennomført eit oppstartsmøte med arkitektfirmaet Holon i mai 2019, og at det i perioden frå mai og framover blei arbeid med skisser til moglege

¹ [Organisasjonskart - Bømlo kommune \(bomlo.kommune.no\)](https://bomlo.kommune.no)

² PS 122/2019, 9. desember 2019.

løysingar for utbygging av Meling skule, med utgangspunkt i dei utbyggingsbehova som allereie var kjent på dette tidspunktet. Både leing og tilsette ved Meling skule, samt relevante personar frå kommunalområdet oppvekst, idrett og kultur, blei involvert i dette arbeidet gjennom dialogmøte.

Revisjonen får opplyst at administrasjonen etter å ha gjennomført dei første dialogmøta (haust/vinter 2019/2020), blei oppmerksame på at kva ønske og kva behov som eksisterte på brukarsida når det gjaldt utbygginga av Meling skule skilte seg ein heil del frå utgangspunktet, og at det difor var naudsynt å gjere justeringar i prosjektet. I den same perioden blei det også klart at oppdaterte framskrivingar av elevtal viste at Meling skule ville ha behov for fleire klasserom enn det som først var planlagt og teke høgde for i kommunestyret sitt budsjettvedtak på totalt 17 mill. kr. (fordelt over åra 2020 og 2021). Revisjonen får opplyst at dei oppdaterte føresetnadane blei tatt inn i planar og skisser for utbygginga, og innarbeidd i kostnadsestimata for prosjektet.

Kostnadsestimat frå arkitektfirmaet Holon frå januar 2020, utarbeidd etter at dei oppdaterte føresetnadane var teke høgde for, viste ei vesentleg auke i kostnadar i høve til dei beløpa som opphavleg var lagt inn i investeringsbudsjett for 2020 og 2021. Kostnadsestimata, som blei lagt fram for prosjektleiar og kommunalsjef for oppvekst og kultur, viste eit samla kostnadsoverslag på mellom 30 og 40 mill. kr., avhengig av tal kvadratmeter som skulle byggast om eller byggast nytt.

Konkurranse om gjennomføring av utbyggingsprosjektet Meling skule blei lyst ut på Doffin i mai 2020. Det tilbodet som skåra best i høve til tildelingskriteria i konkurransen, hadde ein totalkostnad på 28,4 mill. kr., dvs. 11,4 mill. kr. høgare enn kostnadsramma som var sett av til prosjektet i investeringsbudsjett for 2020 og 2021.

Med bakgrunn i aukinga i estimerte kostnadar og pristilbod frå entreprenør, blei det i samband med revidering av budsjett i juni 2020 lagt fram forslag for kommunestyret om å auke ramma for prosjektet utbygging av Meling skule med 11,4 mill. kr. Av protokoll frå kommunestyret³ går det fram at kommunestyret godkjente ei auke av kostnadsramma for Meling skule-prosjektet med 11,4 mill. kr., til totalt 28,4 mill. kr.

Hausten 2019 gjekk dåverande kommunedirektør bort. Kommunedirektør var prosjekteigar i Meling skule-prosjektet. Rolla blei først vidareført til konstituert kommunedirektør og kommunalsjef for oppvekst og kultur, og deretter vidare til noverande kommunedirektør i samband med denne si tilsetting.

6. april 2020 orienterte administrasjonen kommunestyret om at framdrift i prosjektet med utbygging av Meling skule. Av orienteringa gjekk det fram at prosjektet var i rute med omsyn til dei milepålar som var etablert. Gjennom intervju gjennomført i mai 2021 får revisjonen opplyst at prosjektet framleis er i rute og at deler av prosjektet ville stå klart til skulestart hausten 2021 (som planlagt).

³ PS 55/2020, 22. juni 2020.

3 Roller og ansvar

3.1 Problemstilling

I dette kapittelet vil vi svare på følgende hovedproblemstilling med underproblemstillinger:

1. *Har Bømlo kommune etablert system som sikrer tydelege rolle- og ansvarsforhold og rapportering i samband med planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt?*

Under dette:

- a. Er det etablert retningslinjer og rutiner for å sikre tydeleg rolle- og ansvarsdeling og tydelege fullmakter i samband med planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt?⁴
 - b. Er det etablert rutiner for å vurdere behov for eventuell ekstern kompetanse i samband med planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt?
 - c. Er det etablert tydelege krav og retningslinjer for rapportering i samband med gjennomføring av investeringsprosjekt
4. *I kva grad har eit utvald investeringsprosjekt i Bømlo kommune blitt gjennomført i samsvar med kommunale retningslinjer/rutiner og anerkjente prinsipp for prosjektstyring, samt regelverk og rutiner for oppfølging av kontraktar og leverandørar?*

Under dette:

- a. Har kommunen sikra ei tydeleg rolle- og ansvarsdeling og tydelege fullmakter i prosjektet?
- b. Har det vore etablert tydelege krav og retningslinjer for rapportering?
- c. Har prosjektet blitt gjennomført ut frå gjeldande kommunale retningslinjer/rutiner? Under dette:
 - vii. I kva grad er det rapportert tilfredsstillande om framdrift og kostnadsutvikling i prosjektet?

3.2 Revisjonskriterium

3.2.1 Krav til internkontroll

I kommunelova § 13-1, 3. og 4. ledd, går følgende krav til kommunedirektøren fram:

«Kommunedirektøren skal påse at saker som legges fram for folkevalgte organer, er forsvarlig utredet. Utredningen skal gi et faktisk og rettslig grunnlag for å treffe vedtak.

Kommunedirektøren skal påse at vedtak som treffes av folkevalgte organer, blir iverksatt uten ugrunnet opphold. Hvis kommunedirektøren blir oppmerksom på faktiske eller rettslige forhold som har sentral betydning for iverksettingen av vedtaket, skal han eller hun gjøre det folkevalgte organet oppmerksom på dette på en egnet måte.»

Kommunelova kapittel 25, som tredde i kraft 1.1.2021, inneheld egne føresegn knytt til kommunen sin internkontroll:

«Kommuner og fylkeskommuner skal ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges. Kommunedirektøren i kommunen og fylkeskommunen er ansvarlig for internkontrollen.

Internkontrollen skal være systematisk og tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold.

Ved internkontroll etter denne paragrafen skal kommunedirektøren

- a) utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering
- b) ha nødvendige rutiner og prosedyrer
- c) avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik
- d) dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig
- e) evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll.»

⁴ Denne problemstillinga dekker spørsmål knytt til ansvarsdeling og fullmakter i grensesnittet mellom politikk og administrasjon, under dette om det er etablert retningslinjer og rutiner for å sikre at det er tydeleg avklart kva mynde administrasjonen har til å ta val og treffe avgjersle i prosjekt utan kommunestyret si involvering.

Det er fleire anerkjente rammeverk som skildrar grunnprinsipp for god internkontroll. Eit av dei mest brukte rammeverka for internkontroll er COSO-modellen.⁵ Hovudelementa i COSO-modellen er felles for fleire av dei ulike rammeverka for internkontroll. Dei viktigaste elementa er:

- kontrollmiljø
- risikovurdering
- kontrollaktivitetar
- kommunikasjon og informasjon
- oppfølging frå leiinga

3.2.2 Prinsipp for organisering og kvalitetsstyring av prosjekt

I ISO-standardane «Retningslinjer for kvalitetsledning i prosjekter»⁶ og «Ledelsessystemer for kvalitetsstyring»⁷, blir det framheva at eit godt prosjektstyringssystem er viktig for ei profesjonell og standardisert prosjektstyring. Styringssystemet bør innehalde retningslinjer for oppfølging i dei ulike fasane i prosjekt (prosjektinitiering, planlegging, gjennomføring og avslutning), samt prosedyrar/rutinar og sjekklister for å sikre at aktivitetar blir gjennomført som forutsett.

Ifølge NS-ISO 10006-standarden bør ein i samband med ressursplanlegging vidare fastsette og dokumentere kva ressursar som er naudsynte for prosjektet på ulike tidspunkt i gjennomføringa. Kva slags formell kompetanse og personlege eigenskapar som er naudsynte bør bli definert. Vidare bør det utarbeidast arbeidsskildringar som inkluderer ansvar og mynde. Det bør ifølge standardane også bli identifisert eventuelle gap mellom tilgjengeleg og naudsynt kompetanse for prosjektgjennomføring, og ev. avvik som blir avdekt bør handterast.

Av NS-ISO 10006-standarden går det fram at ein i den innleiande fasen av eit prosjekt bør vedta ei prosjektorganisering med klare ansvarsforhold og rapporteringslinjer. Det bør også vere gjort naudsynte avklaringar om framdriftsplan og vesentlege kontrakts- og avtaleforhold. Det bør vidare vere etablert rutinar for rapportering frå prosjektleiinga til leiinga i kommunen og til politiske organ. Av NS-ISO 10006:2017, pkt. 5.2.6 går det også fram at «*prosjektorganisasjonen bør forvise seg om at passende kommunikasjonsprosesser fastsettes, og at informasjonen utveksles mellom prosjektets prosesser og mellom prosjektet, andre aktuelle prosjekter og initiativtakerorganisasjonen.*». Det bør i tillegg vere etablert rutinar for rapportering frå prosjektleiinga til leiinga i kommunen og til politiske organ.

Se vedlegg 2 for utfyllande revisjonskriterium.

3.3 Rolle- og ansvarsdeling i investeringsprosjekt

3.3.1 Datagrunnlag

3.3.1.1 Retningslinjer/rutinar for rolle- og ansvarsfordeling

Krav til, føringar og retningslinjer/rutinar for gjennomføring av investeringsprosjekt i Bømlo kommune er nedfelt skriftleg i to ulike dokument. I kommunen sitt *økonomireglement*⁸ er overordna krav til og føringar for planlegging, avgjerd om, styring og rapportering av investeringsprosjekt skildra. *Handbok for bygge- og anleggsprosjekt i Bømlo kommune*⁹ inneheld meir detaljerte rutinar for korleis dei ulike fasane og stega i kvart enkelt investeringsprosjekt skal gjennomførast. Desse to dokumenta utgjer kommunen sitt samla rutineverk for gjennomføring av investeringsprosjekt. Revisjonen får opplyst at det utover det som går fram av desse to dokumenta, ikkje er utarbeidd ytterlegare skriftlege rutinar knytt til gjennomføring av ulike oppgåver i kommunale investeringsprosjekt.

I delkapittel 11.9 Administrasjon i kommune sitt økonomireglement, er fordeling av roller og ansvar i investeringsprosjekt omtalt. Her går det fram av rådmann (kommunedirektør) eller den vedkommande har delegert mynde til, er prosjektansvarleg, og har ansvar for å oppnemne ein prosjektleiar og ein prosjektorganisasjon som er tilpassa prosjektet sin storleik, omfang og kompleksitet, og utarbeide mandat for desse rollene. Vidare går det fram at den som blir oppnemnt som prosjektleiar, er ansvarleg for gjennomføring av prosjektet, under dette for mellom anna kvalitet, framdrift, økonomi og rapportering til prosjektansvarleg undervegs. Prosjektansvarleg har ansvar for å rapportere vidare til formannskap/aktuelle utval når dette er naudsynt.

⁵ COSO: Internal Control | Integrated Framework (2013)

⁶ NS-ISO 10006:2017 «Retningslinjer for kvalitetsledning i prosjekter».

⁷ NS-ISO 9001:2015 «Ledelsessystemer for kvalitetsstyring – krav».

⁸ Vedteke av kommunestyret 15. juni 2009, i sak PS 59/09.

⁹ Sist oppdatert 26. april 2012.

Av *Handbok for bygge- og anleggsprosjekt* går det vidare fram prosjektleiar har ansvar for å vurdere om det er behov for å gjennomføre ei forstudie i det enkelte prosjekt. Behov for forstudie skal vurderast ut frå prosjektet sitt omfang, og rapport frå ei eventuell forstudie skal innehalde ei tilråding om korleis prosjektorganisasjonen skal utformast, under dette om det er behov for eksterne ressursar i prosjektet. Uavhengig av om det blir gjennomført ei eiga forstudie eller ikkje, skal endeleg prosjektmandat (etter at forslag til investeringsprosjekt er handsama politisk) innehalde oversikt over prosjektorganisasjonen i investeringsprosjektet, under dette kven som er prosjektansvarleg og prosjektleiar, samt kva andre roller og personar som inngår i prosjektet.

1. januar 2021 tilsette Bømlo kommune ny kommunalsjef for samfunnsutvikling. I intervju blir det opplyst at kommunalsjefen har eit overordna ansvar for oppfølging og styring av dei investeringsprosjekta som blir gjennomført i kommunen. Kommunalsjefen ser også for seg at ho i tida framover vil ha ansvar for å følgje opp og sikre at kommunen får etablert ein tilstrekkeleg internkontroll for gjennomføring av investeringsprosjekt og at alle prosjekt som blir gjennomført blir dokumentert i tilstrekkeleg grad. Rolla til ny kommunalsjef er på revisjonstidspunktet ikkje omtalt i dei styrande dokumenta til kommunen for gjennomføring av investeringsprosjekt (økonomireglement og handbok for bygge- og anleggsprosjekt), og i intervju blir det vist til at det er behov for å oppdatere dei styrande dokumenta til kommunen, slik at desse reflekterer riktig den organiseringa og dei styringslinene som gjeld i dag for gjennomføring av investeringsprosjekt.

I intervju blir det opplyst at kommunen har fast praksis for at det blir etablert styringsgrupper for kvart investeringsprosjekt så snart prosjekta har blitt vedteke og bevilga midlar i budsjett. Styringsgruppa for det enkelte prosjekt er normalt sett saman av prosjekteigar, prosjektleiar, kommunalsjefar for berørte område og andre relevante interessentar.

3.3.1.2 Rolle- og ansvarsfordeling i Meling skule-prosjektet

Som det framgår av kapittel 2.3, var tidlegare kommunedirektør prosjekteigar i prosjektet utbygging av Meling skule då prosjektet blei initiert hausten 2019. Då tidlegare kommunedirektør gjekk bort, blei rolla overtatt av konstituert kommunedirektør og kommunalsjef for oppvekst og kultur, og deretter overført til noverande kommunedirektør i samband med denne si tilsetting. Rolla som prosjektleiar i Meling skule-prosjektet har under heile perioden lagt til leiar for prosjektavdelinga (som i eigenskap av å vere den einaste tilsette i avdelinga, er prosjektleiar for dei fleste investeringsprosjekta som blir gjennomført i kommunen). I tillegg har kommunen nytta seg av ekstern bistand til teikning og utarbeiding av funksjonsskildringar, samt til sjølve gjennomføringa av prosjektet (entreprenørtenester). Dette er nærare omtalt i kapittel 3.4.1.

Det blei oppretta ei styringsgruppe for Meling skule-prosjektet beståande av kommunedirektør som prosjektansvarleg, prosjektleiar, kommunalsjef for oppvekst, kommunalsjef for samfunnsutvikling (gjekk inn i gruppa ved tilsetting), samt rektor og andre relevante personar ved Meling skule. Revisjonen får opplyst at det tok noko tid før ei styringsgruppe blei oppretta, og det i den innleiande fasen av prosjekt ikkje var etablert ei formell styringsgruppe for prosjektet. Styringsgruppa blei nedsett forholdsvis raskt etter at arbeid med prosjektet blei igangsett, for å sikre at prosjektet skulle bli gjennomført som vedteke.

I intervju blir det gjennomgåande opplyst at fordelinga av roller og ansvar i Meling skule-prosjektet i hovudsak har blitt opplevd å vere tydeleg. Samstundes blir det vist til at grensesnitte mellom dei ulike involverte i prosjektet ikkje alltid har vore tilstrekkeleg tydeleg avklart. Prosjektleiar opplyser i intervju at det tidvis har blitt opplevd som uklart kven i kommunen han skal rapportere til om forhold knytt til gjennomføring av prosjektet, og at dette ikkje har vore formalisert skriftleg.

I forlenginga av dette får revisjonen opplyst at det i samband med oppstart av prosjektet utbygging av Meling skule, ikkje blei gjennomført ei eiga forstudie med tilråding om korleis prosjektorganisasjonen skulle innrettast. Det blei heller ikkje utarbeidd eit endeleg skriftleg prosjektmandat som skildra mål og rammevilkår for og krav til prosjektet mv., eller som inneheldt oversikt over prosjektorganisasjonen, involverte roller/personar og forholda mellom desse. I intervju blir det peikt på at dette ikkje reflekterer vanleg praksis (som er at det eksisterer skriftlege mandat for investeringsprosjekt), og at mangel på mandat for Meling skule-prosjektet må sjåast som eit resultat av den ekstraordinære situasjonen kommunen var i då prosjektet blei vedteke og initiert, med skifte av kommunedirektør.

Dei intervju som har vore involverte i prosjektet gjer uttrykk for at mangel på skriftleg mandat ikkje i seg sjølv har gått utover kvalitet og framdrift i prosjektet. Mangelen på eit skriftleg mandat som samlar all relevant informasjon på ein stad har imidlertid gitt ein del meirarbeid for prosjektleiar, som undervegs har vore naud å bruke tid og krefter på å søke etter riktig informasjon/opplysningar og dei rette menneska å konsultere i ulike spørsmål og situasjonar.

3.3.2 Vurdering

Etter revisjonen si vurdering har Bømlo kommune etablert retningslinjer og rutinar for å sikre rolle- og ansvarsdeling i samband med planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt, i samsvar med god praksis for internkontroll og tilrådingar i standarden NS-ISO 10006. Revisjonen vil imidlertid peike på at rutinane ikkje er oppdaterte med omsyn til ny kommunalsjef for samfunnsutvikling si rolle. Det er viktig at kommunen oppdaterer styrande dokument i høve til gjeldande organisering, ansvars- og oppgåvefordeling, slik at det er tydeleg for alle som er involvert i arbeid med investeringsprosjekt kva roller som har ansvar for kva oppgåver og aktivitetar i kvart enkelt prosjekt. Dette for å forhindre at sentrale aktivitetar og oppgåver blir gjenstand for unautsynt dobbeltarbeid og at viktige prosjektrelaterte oppgåver ikkje blir utført.

Vidare vil revisjonen peike på at det er viktig at dei retningslinjer og rutinar som er etablert i kommunen for å sikre tydeleg rolle- og ansvarsdeling i samband med planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt, faktisk blir nytta i kvart enkelt prosjekt. I samband med Meling skule-prosjektet blei ikkje gjennomført egne studiar/analysar av korleis prosjektorganisasjonen for prosjektet skulle innrettast, og det blei heller ikkje utarbeidd eit skriftleg prosjektmandat med oversikt over prosjektorganisasjonen, involverte roller/personar og forhold/grensesnitt mellom desse. Sjølv om involverte personar opplyser at fordelinga av roller og ansvar i Meling skule-prosjektet i hovudsak har blitt opplevd å vere tydeleg, meiner revisjonen at mangel på skriftleg mandat som viser rolle- og ansvarsdelinga i prosjektet har medført ein viss risiko for at det ikkje er tilstrekkeleg avklart kven som har ansvar for utføring av kva oppgåver, samt kven prosjektet skal rapportere om ulike forhold og hendingar til. For å redusere slik risiko, meiner revisjonen det er viktig at Bømlo kommune sikrar og dokumenterer ei prosjektorganisering med tilstrekkeleg klare ansvarsforhold og rapporteringslinjer i alle investeringsprosjekt som blir gjennomført i kommunen, i samsvar med dei sentrale tilrådingane i NS-ISO 10006:2017 om prosjektorganisering og informasjonsutveksling/rapportering.

3.4 Behov for ekstern kompetanse

3.4.1 Datagrunnlag

3.4.1.1. Rutinar for vurdering av behov for ekstern kompetanse

Som det går fram av kapittel 3.3.1.1, er det i *Handbok for bygge- og anleggsprosjekt* vist til at prosjektleiar i samband med ei eventuell i det enkelte investeringsprosjekt også skal vurdere om det er behov for å benytte eksterne ressursar i prosjektet. Utover dette er det ikkje etablert egne rutinar for vurdering av behov for ekstern kompetanse i samband med gjennomføring av investeringsprosjekt i Bømlo kommune.

Revisjonen får opplyst at kommunen har avgrensa med interne ressursar til bruk i investeringsprosjekt, inklusiv prosjektleiar-kompetanse. Kommunen har difor inngått rammeavtalar med leverandørar av tenester som kommunen per i dag ikkje sjølv har kompetanse til å løyse. Bømlo kommune har rammeavtale med både arkitektfirmaet Holon og ingeniørfirmaet Omega Areal, og nyttar desse ved behov. Revisjonen får opplyst at det er etablert praksis for å nytte dei aktuelle firmaa i samband med til dømes arkitektarbeid og utforming av rom-/funksjons-/arealprogram.

Kommunedirektør viser i intervju til at sjølv om kommunen har knapt med prosjektleiarressursar til planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt, og nyttar ekstern kompetanse til ein del oppgåver, har ein eit ønske om å halde sjølve styringa av kommunale investeringsprosjekt mest mogleg internt. Kommunedirektøren viser til at kommunen har ein viss sårbarheit på dette området, då den primært har ein prosjektfagleg ressurs tilgjengeleg til å drive aktiv prosjektstyring. Kommunedirektør understrekar samstundes at kommunen har eigen rådgjevar på innkjøp som er tett på i relevante fasar av prosjektet når det gjeld anskaffingar og kontrahering, og at kommunen også legg opp til ein praksis framover der kommunalsjef vil vere meir involvert i oppfølging av prosjekta.

3.4.1.2. Bruk av ekstern kompetanse i Meling skule-prosjektet

Undersøkinga viser at Bømlo kommune i samsvar med etablert praksis har nytta ekstern kompetanse til både arkitektarbeid og funksjonsutgreiing i Meling skule-prosjektet. Både arkitektfirmaet Holon og Omega Areal har vore involvert i prosjektet, frå den innleiande planleggingsfasen til utforming av rom-/funksjons-/arealprogram i Meling skule-prosjektet. Revisjonen får opplyst at kravspesifikasjonar og tekniske dokument i anbudsdokument brukt i kontraheringsprosessen i Meling skule-prosjektet ble utarbeidd i samarbeid med innleigde rådgjevarar frå Holon og Omega Areal. Sjølv kontraheringa (anskaffinga) av entreprenørar til utføring av prosjekt blei imidlertid gjennomført av kommunen sjølv, ved innkjøpsrådgjevar og prosjektleiar.

3.4.2 Vurdering

Bømlo kommune har ikkje etablert egne rutinar som omtalar korleis vurderingar av behov for eventuell ekstern kompetanse i samband med planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt skal gjerast, samt kva omsyn som skal takast i dei høva der kommunen vurderer å hente inn ekstern kompetanse. Det er likevel etablert praksis at det ofte blir nytta ekstern kompetanse i investeringsprosjekt.

Ofte vil det gi seg naturleg i kva situasjonar kommunen vil ha behov for å innhente ekstern kompetanse i investeringsprosjekt (til dømes i tilfelle der kommunen sjølv ikkje innehar den riktige kompetansen til å handtere ei gitt oppgåve). Revisjonen meiner likevel at Bømlo kommune bør vurdere å utarbeide rutinar som spesifiserer i kva prosjekt det typisk kan vere behov for å innhente ekstern kompetanse, samt kva vurderingar som bør gjerast for å sikre at ein knyter til seg den riktige kompetansen. Revisjonen meiner også kommunen bør vurdere å skriftleggjere praksisen som er etablert for bruk av eksterne rådgjevarar til utføring av bestemte oppgåver. Skriftlege rutinar, samt skriftleggjering av kommunen sin etablerte praksis for bruk av ekstern kompetanse, vil etter revisjonen si vurdering vere i samsvar med krav til god internkontroll. Det vil og kunne bidra til å redusere risikoen for svikt, feil og manglar i ressursplanleggingsprosessane (til dømes at eventuelle gap/avvik mellom tilgjengeleg og naudsynt kompetanse for å gjennomføre eit prosjekt ikkje blir identifisert, og at eventuelle avvik som blir avdekket ikkje blir handtert på ein adekvat måte).

3.5 Rapportering i investeringsprosjekt

3.5.1 Datagrunnlag

3.5.1.1 Krav og retningslinjer for rapportering i investeringsprosjekt i Bømlo kommune

Krav til rapportering i investeringsprosjekt som blir gjennomført i Bømlo kommune er omtalt i både økonomireglementet og handbok for bygge- og anleggsprosjekt. Revisjonen sin gjennomgang av krava i begge dokument viser at desse er forholdsvis lite detaljerte, og at krava i hovudsak dekkjer økonomisk rapportering og rapportering på eventuelle avvik.

Som omtalt i kapittel 3.3.1.1, er det i *Økonomireglement for Bømlo kommune* vist til at prosjektleiar ansvarleg for å rapportere til prosjektansvarleg i kommunen om hendingar og framdrift i kvar enkelt prosjekt, medan prosjektansvarleg har ansvar for å rapportere vidare til formannskapet og andre utval der dette er naudsynt. Vidare går det fram av delkapittel 11.15 i økonomireglementet at det skal utarbeidast prosjektrekneskap for alle investeringar, og at rekneskapa jamleg skal leggjast fram for aktuelle utval. Det er også stilt krav til at alle investeringsprosjekt skal kontrollerast i samband med den kontinuerlege rapporteringa, jamfør krava til rapportering i rekneskapsforskrifta. I delkapittel 11.18 i reglementet går det fram at det skal utarbeidast sluttrekneskapsrapport når prosjekta er avslutta. I desse skal mellom anna overskridingar og eventuell overfinansiering gå fram, og rapportane skal også innehalde naudsynt informasjon om gjennomføringa og avslutninga av prosjekta.

Under punkt 6.4 i *Handbok for bygge- og anleggsprosjekt* er det vist til at alle avvik som eksempelvis gjeld framdrift og økonomi, samt skade på objekt eller person, skal meldast til prosjekteigar straks dei blir kjende/oppstår. Utover dette, er det i handboka vist til økonomireglementet når det gjeld krav til rapportering i investeringsprosjekt.

I intervju får revisjonen opplyst at rapportering internt i administrasjonen i investeringsprosjekt stort sett skjer munnleg og/eller per e-post mellom prosjektleiar og prosjektansvarleg. Den interne rapporteringa i prosjektet er i liten grad dokumentert skriftleg og arkivert for seinare bruk. Vidare er det etablert praksis at prosjektleiar rapporterer til styringsgruppa i samband med møte i denne. Revisjonen får opplyst at det er prosjektleiar sjølv som vurderer kva forhold og informasjon det skal rapporterast om, både til prosjektansvarleg og til styringsgruppa. Utover dei generelle krava som framgår av økonomireglement og handbok for bygge- og anleggsprosjekt, har ikkje kommunen definert spesifikke krav til kva prosjektleiar skal rapportere på. I intervju får revisjonen opplyst at det per i dag ikkje blir opplevd som tilstrekkeleg tydeleg avklart kva prosjektleiar skal rapportere på internt i samband med investeringsprosjekt, når det skal rapporterast og til kven. Prosjektleiar opplyser at han i si rapportering normalt sett orienterer om eventuelle kostnadsoverskridingar samt om prosjektet er i rute eller ikkje.

Når det gjeld rapportering til politisk nivå på investeringsprosjekt, får revisjonen opplyst at dette normalt skjer til det utvalet det enkelte investeringsprosjektet er relevant for, samt til i formannskapet og kommunestyret. Det er etablert faste rapporteringspunkt gjennom tertialrapportar, behandling av eventuelle reviderte budsjett og årsrapport. Ved desse faste rapporteringspunkt, er det status for økonomi i prosjekta som er hovudtema. Ikkje-økonomiske forhold som gjeld pågåande investeringsprosjekt, blir som oftast orientert om munnleg for formannskap og kommunestyret under den faste saka «Kommunedirektøren orienterer». Dette kan eksempelvis dreie seg om framdrift/forseinkingar, kvalitet, særskilte hendingar/avvik mv.

Ordførar opplyser i intervju at politikarane som hovudregel opplever å få tilgang på den informasjonen dei etterspør frå administrasjonen om investeringsprosjekt, men at det tidlegare ikkje har vore etablert noko fast skriftleg rapportering frå administrasjon i investeringsprosjekt på andre forhold enn økonomi. I undersøkinga kjem det imidlertid fram at noverande kommunedirektør har lagt opp til ein annan praksis, og at det framover er planlagt at det vil bli meir jamlege, skriftlege orienteringar om status i investeringsprosjekt til politisk nivå (også om forhold som ikkje gjeld økonomi).

3.5.1.2 Rapportering i Meling skule-prosjektet

Revisjonen får opplyst at rapportering i samband med Meling skule-prosjektet, i stor grad har skjedd i samsvar med etablert praksis i kommunen for rapportering i investeringsprosjekt. Internt i administrasjonen har prosjektleiar i hovudsak rapportert munnleg til kommunedirektør, kommunalsjef for oppvekst og styringsgruppa i prosjektet om forhold og hendingar knytt til framdrift og økonomi, under dette også avvik i prosjektet. Den interne rapporteringa er i liten grad dokumentert skriftleg.

Vidare har administrasjonen rapportert til politisk nivå om status for økonomi i prosjektet i samband med dei faste rapporteringspunktta (tertial- og årsrapportar, samt ved revidering av budsjett).

Når det gjeld rapportering til politisk nivå om forhold i Meling skule-prosjektet utover økonomi, får revisjonen opplyst i intervju at det ikkje har vore etablert noko fast rapportering eller anna informasjonsdeling frå administrasjonen i kommunen om status for gjennomføring, hendingar og ev. avvik knytt til framdrift og kvalitet mv. Utover rapporteringa som har skjedd i samband med fast økonomirapportering, har revisjonen identifisert tre protokollar frå møte i kommunestyret i perioden 1.1.2020-1.6.2021¹⁰, som inneheld kortfatta statusrapportar på framdrift i Meling skule-prosjektet. Som det framgår under førre oversikt, er det framover imidlertid lagt opp til ein praksis med hyppigare, skriftlege orienteringar frå administrasjonen om status i investeringsprosjekt.

3.5.2 Vurdering

Bømlo kommune har etablert retningslinjer og rutinar for rapportering i samband med gjennomføring av investeringsprosjekt. Etter revisjonen si vurdering inneheld ikkje dei etablerte rapporteringsrutinane tilstrekkeleg tydelege krav til kva forhold det skal rapporterast på i det enkelte prosjekt, korleis rapporteringa skal organiserast/strukturert, kor ofte eller til kven det skal rapporterast (både internt i lina i administrasjonen og frå administrasjonen til politikarane). Dette kan etter revisjonen si vurdering medføre risiko for at rapporteringa frå investeringsprosjekt som er under gjennomføring ikkje alltid inneheld den informasjonen/dei opplysningane som det er viktig at administrativ leiing og/eller politikarane mottek.

Revisjonen meiner denne risikoen til dels blir illustrert av rapporteringa i Meling skule-prosjektet. Her er det i liten grad dokumentert at prosjektet har rapportert til politisk nivå på andre forhold enn prosjektet sin økonomi på overordna nivå og om prosjektet er i rute eller ikkje i høve til endeleg ferdigstillingsdato. Eit viktig føremål med rapportering i investeringsprosjekt til både administrativ leiing og særleg til politisk nivå, er å sikre at mottakarane får tilstrekkeleg med informasjon til å følge opp at prosjekta blir gjennomført i samsvar med vedtak, og til å kunne iverksette tiltak for å korrigere forhold som gjer at prosjekt avviker frå vedtak. Særleg vil rapportering på eventuelle utfordringar som vil kunne påverke framdrift og kostnader i prosjekt kunne utgjere eit viktig styringsverktøy for kommunestyret i tilfelle der det inntreffer hendingar som gjer at eit prosjekt ikkje lar seg gjennomføre i samsvar med dei intensjonar, føringar og rammer som i utgangspunktet er definert.

Rapporteringa i Meling skule-prosjektet frå administrasjonen til kommunestyret har ikkje omfatta tidsriktig informasjon om forhold og hendingar som har oppstått og som har påverka prosjektet, slik som til dømes informasjon om behov for å gjere kostnadsaukande justeringar i prosjektet før utlysing av anbod om utbygginga av Meling skule. For å sikre at kommunestyret har tilstrekkeleg moglegheit til å iverksette korrigerande tiltak i investeringsprosjekt der føresetnadane har endra seg, til dømes i prosjekt der det viser seg å vere behov for meir midlar for å kunne realisere det tiltenkte prosjektet, meiner revisjonen at Bømlo kommune bør vurdere å spesifisere tydelegare i sine rutinar korleis rapporteringa skal innrettast. Kommunen bør mellom anna konkretisere kva forhold og hendingar i prosjektet det skal rapporterast om, korleis rapporteringa skal sjå ut og når det skal rapporterast for å sikre at politikarane mottek mest mogleg tidsriktig informasjon.

¹⁰ Datert høvesvis 06.04.2020, 07.12.2020 og 21.06.2021. All rapportering på status for framdrift er gitt under sakstittelen *Orientering frå kommunedirektør*.

4 Planlegging og initiering

4.1 Problemstilling

I dette kapitlet vil vi svare på følgjande hovudproblemstilling med underproblemstillingar:

2. Har Bømlo kommune etablert system og rutinar for planlegging og initiering av investeringsprosjekt?

Under dette:

- a. Har kommunen etablert ein prosjektmodell eller tilsvarande for planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt?
 - b. Er det etablert rutinar for utarbeiding av avgjerdsgrunnlag for val av investeringsprosjekt, som tek omsyn til risiko og usikkerheit i prosjektgjennomføringa (til dømes usikkerheit knytt til løysingval, arbeidsomfang og prosjektkompleksitet)?
 - c. Er det etablert rutinar for kvalitetssikring av grunnlag for avgjerd om val og gjennomføring av investeringsprosjekt?
 - d. I kva grad er det etablert tydelege retningslinjer og rutinar for:
 - i. Definerings av mål for prosjektet og utarbeiding av kvalitetsplan for å nå dei måla som er definert?
 - ii. Gjennomføring av risikovurderingar knyttet til kvalitet, framdrift og økonomi i prosjektet?
 - iii. Estimering av kostnader/utarbeiding av kalkylar, samt oppdatering av kalkylar ved endra prosjektføresetnader?
 - iv. Utarbeiding av framdriftsplan?
4. I kva grad har eit utvald investeringsprosjekt i Bømlo kommune blitt gjennomført i samsvar med kommunale retningslinjer/rutinar og anerkjente prinsipp for prosjektstyring, samt regelverk og rutinar for oppfølging av kontraktar og leverandørar?

Under dette:

- c. Har prosjektet blitt planlagt ut frå gjeldande kommunale retningslinjer/rutinar:
 - i. Er eventuell prosjektmodell lagt til grunn for planlegging av prosjektet?
 - ii. Tek avgjerdsgrunnlag for val av prosjekt tilstrekkeleg omsyn til risiko og usikkerheit i prosjektgjennomføringa, og er avgjerdsgrunnlag tilstrekkeleg kvalitetssikra?
 - iii. Er det gjennomført risikovurderingar knytt til kvalitet, framdrift og økonomi i prosjektet?
 - iv. Er det utarbeidd kvalitets- og framdriftsplanar for prosjektet?
 - v. Er det utarbeidd realistiske kalkylar for prosjektet og har kalkylane blitt oppdatert ved ev. endra føresetnader?

4.2 Revisjonskriterium

4.2.1 Krav til internkontroll

Sjå kapittel **Error! Reference source not found.** for revisjonskriterium om internkontroll.

4.2.2 Prinsipp for organisering og kvalitetsstyring av prosjekt

I ISO-standardane «Retningslinjer for kvalitetsledelse i prosjekter»¹¹ og «Ledelsessystemer for kvalitetsstyring»¹², blir det framheva at eit godt prosjektstyringssystem er viktig for ein profesjonell og standardisert prosjektstyring. Styringssystemet bør innehalde retningslinjer for oppfølging i dei ulike fasane i prosjektet (prosjektinitiering, planlegging, gjennomføring og avslutning), og dessutan prosedyrar/rutinar og sjekklister for å sikre at aktivitetar blir gjennomførte som føresett.

Av ISO-standardane «Retningslinjer for kvalitetsledelse i prosjekter»¹³ og «Ledelsessystemer for kvalitetsstyring»¹⁴ går det fram at det i forprosjektfasen av prosjekt er viktig å klargjere målet med prosjektet. I byggeprosjekt vil den overordna målsettinga vere å realisere byggeprosjektet. Meir spesifikke mål for eit prosjekt kan vere knytt til

¹¹ NS-ISO 10006:2017 «Retningslinjer for kvalitetsledelse i prosjekter».

¹² NS-ISO 9001:2015 «Ledelsessystemer for kvalitetsstyring – krav».

¹³ NS-ISO 10006:2017, «Retningslinjer for kvalitetsledelse i prosjekter».

¹⁴ NS-ISO 9001:2015, «Ledelsessystemer for kvalitetsstyring – krav».

kvalitet, teknikkar for utføring, tidsfrist, økonomisk ramme mv. Økonomiske rammer må bygge på kostnadsoverslag som er realistiske, der det er tatt omsyn til alle kostnader og gjort påslag for usikkerheit knytt til prosjektsføresetnader o.l.

Planlegging av byggeprosjekt skal innehalde ei risikovurdering, og det bør vere etablert system eller rutinar for å overvaka risikoen i heile prosjektperioden. Av ISO-standarden går det fram at:

«Identifisering av risiko bør ikke bare ta i betraktning risiko ved kostnader, tid og produkt, men også risiko på områder som produktkvalitet, trygghet, pålitelighet, profesjonelt ansvar, informasjonsteknologi, sikkerhet, helse og miljø. [...] All identifisert risiko bør vurderes. Ved denne vurderingen bør det tas hensyn til erfaringer og historiske data fra tidligere prosjekter. [...] Resultatene fra alle analyser og vurderinger bør registreres og kommuniseres til relevant personell.»¹⁵

Ifølgje NS-ISO 10006:2017 skal det ved start av enkeltprosjekt utarbeidast ein kvalitetsplan for prosjektet som beskriv aktivitetar og ressursar som er nødvendige for å nå målet for prosjektet. Det bør vera ein periodisk gjennomgang av framdriftsplanen for prosjektet, og eventuelle avvik frå framdriftsplanen bør bli identifisert og vurdert.¹⁶

4.3 Prosjektmodell for planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt

4.3.1 Datagrunnlag

4.3.1.1 Prosjektmodellen til Bømlo kommune

Som omtalt i kapittel 3.3.1.1, utgjer dei to dokumenta *økonomireglement* og *handbok for bygge- og anleggsprosjekt i Bømlo kommune* kommunen sitt samla rutineverk for gjennomføring av investeringsprosjekt. Økonomireglementet gir dei overordna krav til og føringar for planlegging, avgjerd om, styring og rapportering av investeringsprosjekt i kommunen, medan handboka inneheld meir detaljerte rutinar for korleis dei ulike fasane og stega i kvart enkelt investeringsprosjekt skal gjennomførast.

Handbok for bygge- og anleggsprosjekt, som bygger på PLP-metodikken (Prosjektleiarsprosessen) til Innovasjon Noreg, inneheld kortfatta skildringar av dei aktivitetar og oppgåver som skal gjennomførast i dei ulike fasane av eit investeringsprosjekt i Bømlo kommune (forstudiefasen, forprosjektfasen og i hovudprosjektfasen), samt krav til dokumentering av ulike aktivitetar. Om gjennomføring og rapportering av forstudie for investeringsprosjekt, står det eksempelvis at forstudierapport skal arkiverast i ePhorte (sak- og arkivsystem) og innehalde vurdering av og anbefaling om prosjektorganisasjon, grov/overordna økonomisk kalkyle med grunngjeving og dokumentasjon, samt ev. andre moment som følgjer av mandat frå kommunedirektør. Utover dette, er det ikkje spesifisert nærare korleis aktivitetane i forstudia skal utførast, korleis rapport skal strukturast mv. Som peikt på i kapittel 3.3.1.1, har kommunen ikkje utarbeidd ytterlegare skriftlege rutinar knytt til gjennomføring av ulike oppgåver i kommunale investeringsprosjekt, anna enn det som framgår av økonomireglement og prosjekthandbok.

I intervju opplyser kommunedirektør at dei skriftlege rutineane for gjennomføring av investeringsprosjekt ikkje er tilstrekkeleg oppdaterte, og at han difor har bedt ansvarlege for dei ulike ansvarsområda om å følgje opp og sikre at dette blir tatt tak i. Kommunedirektøren understrekar viktigheita av å ha skriftlege rutinar og rammeverk for sentrale prosessar for investeringsprosjekt i ein kommune som Bømlo, der dei i stor grad lener seg på ein ressurs i prosjektavdelinga. Nytilsett kommunalsjef for samfunnsutvikling peikar i intervju på at dei retningslinjer, rutinar og malar for gjennomføring av investeringsprosjekt kommunen har per i dag, er mangelfulle og for begrensa i omfang. Ho opplyser at ho er i gang med å utarbeide oversikt over dei ulike dokumenta og prosessane ho saknar god dokumentasjon for, som grunnlag for vidareutvikling og styrking av system og rutinar for gjennomføring av investeringsprosjekt.

4.3.1.2 Bruk av prosjektmodell i Meling skule-prosjektet

Revisjonen viser at dei rutinar for gjennomføring av investeringsprosjekt som følgjer av økonomireglement og prosjekthandbok i all hovudsak har blitt nytta i samband med planlegging og gjennomføring av prosjektet utbygging av Meling skule.

Som det framgår av kapittel 3.3.1.2, blei det i samband med oppstart av prosjektet ikkje utarbeidd eit endeleg skriftleg prosjektmandat slik kommunen sine rutinar stiller krav om, og som skildrar mål og rammevilkår for og krav til prosjektet mv., og inneheld oversikt over prosjektorganisasjonen, involverte roller/personar og forholda mellom desse. Mangel på skriftleg mandat for prosjektet blir opplyst å ha medført meirarbeid for prosjektleiar, som undervegs i prosjektet har brukt tid og krefter på å søke etter riktig informasjon/opplysningar og dei rette menneska å konsultere i ulike spørsmål og situasjonar.

¹⁵ NS-ISO 10006:2017, avsnitt 7.7.2 og 7.7.3

¹⁶ NS-ISO 10006:2017, avsnitt 7.4.5

4.3.2 Vurdering

Bømlo kommune har etablert ein prosjektmodell for planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt, som også har blitt nytta i samband med planlegging og gjennomføring av prosjektet utbygging av Meling skule. Som skildra i datagrunnlaget, baserer modellen seg på metodikk for prosjektleiing frå Innovasjon Noreg, og inneheld kortfatta skildringar av aktivitetar og oppgåver som skal gjennomførast i dei ulike fasane av kommunen sine investeringsprosjekt.

Etter revisjonen si vurdering inneheld ikkje kommunen sin prosjektmodell tilstrekkeleg med rutinar/prosedyrar for korleis sentrale aktivitetar som inngår i hovudfasane i kommunen sine investeringsprosjekt skal utførast. Til dømes er det ikkje utarbeidd rutinar/prosedyrar for vurderingar/analysar av risiko og usikkerheit i samband med utarbeiding av avgjerdsgrunnlag for investeringsprosjekt, kvalitetssikring av avgjerdsgrunnlag, eller utarbeiding av mål, gjennomføre risikovurdering og utarbeide kalkylar og framdriftsplan. Vidare er det ikkje utarbeidd skriftlege rutinar for ei rekke sentrale aktivitetar knytt til gjennomføring og styring av investeringsprosjekt. Mangel på skriftlege rutinar og prosedyrar for utføring av aktivitetar knytt til både planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt, er nærare omtalt vidare i kapittel 4 og i kapittel 5.

Revisjonen vil peike på at mangel på skriftlege rutinar for sentrale aktivitetar og arbeidsoppgåver aukar risikoen for svikt, feil og manglar i dei oppgåver som skal utførast. Manglande skriftleggjing av etablert praksis for korleis kommunen utfører dei aktuelle oppgåvene, medfører også auka risiko for at utføring av bestemte oppgåver eller aktivitetar blir avhengig av enkelttilsette sin kompetanse og erfaring. For å redusere desse risikoane, bør Bømlo kommune etter revisjonen si vurdering sørge for at det blir utarbeidd skriftlege rutinar for sentrale arbeidsoppgåver knytt til både planlegging, gjennomføring og styring av investeringsprosjekt. Dette vil vere i samsvar med god praksis for internkontroll og tilrådingar i relevante ISO-standardar. Revisjonen merkar seg at kommunen sjølv også har identifisert eit behov for å vidareutvikle og styrke dei skriftlege rutinane knytt til planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt, og at det er sett i gang eit arbeid med å få oversikt over dei prosessane det ikkje er utarbeidd tilstrekkeleg med rutinar for. Revisjonen vil tilrå at kommunen inkluderer relevante observasjonar og vurderingar som kjem fram i forvaltningsrevisjonen i det arbeidet som alt er påbegynt.

4.4 Avgjerdsgrunnlag for val av investeringsprosjekt

4.4.1 Datagrunnlag

4.4.1.1 Rutinar for utarbeiding av avgjerdsgrunnlag

I delkapittel 11.6 i økonomireglementet går det fram at det er den enkelte seksjonen som har ansvaret for å ta initiativ til og gjere greie for behov, lokalisering og prioritering av nye investeringar, og i samband med dette utarbeide ei samla behovsutgreiing for ei mogleg investering. Behovsutgreiinga skal, i den utstrekning det er relevant, innehalde:

- Behovsanalyse/statistisk materiale
- Funksjonsskildringar og romprogram med antatt netto arealbehov
- Framlegg til lokalisering (etter samarbeid med plan- og bygningssjefen)
- Kostnadsramme
- Driftskonsekvensar
- Eventuelle andre rammeføresetnader

Seksjonen som tar initiativ til ei ny investering skal i samarbeid med kommunen sin fagkompetanse også vurdere om det enkelte arealbehov kan realiserast ved ombygging, tilbygg eller nybygg, eventuelt som del av eit større byggeprosjekt.

Vidare går det fram av økonomireglementet (under delkapittel 11.7) at alle investeringar skal vedtakast av kommunestyret, med utgangspunkt i løyvingssak (avgjerdsgrunnlag) frå administrasjonen. Løyvingssak politikkane mottek til handsaming skal ifølgje økonomireglementet innehalde:

- *Totalløyving* for heile prosjektet basert på realistisk kostnadsoverslag.
- *Fullstendig finansiering*. I løyvingssaka skal det skiljast mellom bygningar/tomtekostnadar/fast utstyr etc. og inventar/maskinar/transportmidlar etc. Summen av desse postane utgjør totalløyvinga.
- *Framdriftsplan og likviditet*. For alle enkeltinvesteringar med ei total løyving på over 5 mill. kroner skal ein framdriftsplan gå fram av saksutgreiinga til løyvingssak.
- *Driftsmessige konsekvensar*. Ved alle løyvingssaker må driftsmessige konsekvensar gå fram. For løyvingssaker utanom økonomiplan/årsbudsjett må også finansiering, inkludert auka renter og avdrag gå fram.

- *Diskusjon av prosjektreserve.* Under planlegginga av kvart prosjekt skal ein reserve diskuterast, dette er spesielt viktig ved større, komplekse prosjekt, der ein bør leggja inn ein reserve på 5 %.

Utover dette, er det ikkje utarbeidd andre rutinar for utarbeiding av avgjerdsgrunnlag for val av investeringsprosjekt, under dette rutinar som stiller krav til at behovsutgreiing og løyvingframlegg skal seie noko om risiko og usikkerheit i prosjektgjennomføringa som vil kunne påverke framdrift og kostnader (slik som til dømes usikkerheit knytt til løysingval, arbeidsomfang og prosjektkompleksitet).

Det eksisterer heller ikkje anna dokumentasjon som omtaler korleis risiko og usikkerheit i moglege investeringsprosjekt skal vurderast, handterast og presenterast for kommunestyret i samband med avgjerd om gjennomføring av prosjekt og tildeling av budsjettmidlar.

I intervju får revisjonen opplyst at dei fleste investeringsprosjekta i Bømlo kommune blir vedteke i den årlege budsjettsaka om hausten. Det er imidlertid vanleg at større investeringsprosjekt blir vedtekne i eigne kommunestyresaker. Det er ikkje definerte sum/grenseverdiar for kva som utgjer eit «større investeringsprosjekt». Vurdering av kva investeringsprosjekt som blir løfta i eiga sak og kva prosjekt som blir lagt fram for politisk handsaming som ein del av budsjettsaka, er opp til kommunedirektør å vurdere. Det førekjem også at enkelte mindre prosjekt blir løfta til kommunestyret som eiga sak, særleg dersom saka inneheld det er sannsynleg at vil bli gjenstand for meir omfattande politisk debatt (til dømes val av lokalisering).

I intervju blir det vidare opplyst at kostnadsestimata som blir lagt fram for politikarane for handsaming i samband med løyving av budsjett/midlar til investeringsprosjekt i hovudsak er basert på erfaringstal, og at det i liten grad blir gjennomført meir inngåande analysar, faglege vurderingar og planlegging av det enkelte prosjektet i denne fasen som ligg til grunn for estimering av kostnader.

4.4.1.2 Utarbeiding av avgjerdsgrunnlag med risikovurderingar i Meling skule-prosjektet

Undersøkinga viser at det ikkje blei utarbeidd eit eige avgjerdsgrunnlag for prosjektet utbygging av Meling skule, som blei lagt fram for kommunestyret i desember 2019 i samband med handsaming av investeringsbudsjett for 2020. I budsjettframlegg for 2020 er det vist til prosjektet skal omfatte lærararbeidsplassar, SFO-base og fleire grupperom, men det er ikkje dokumentert at det blei gjennomført ei behovsutgreiing eller utarbeidd eit løyvingframlegg jf. krav i kommunen sitt økonomireglement. Det er heller ikkje dokumentert at det i samband med framlegg av forslag til budsjett blei gjennomført spesifikke vurderingar av moglege usikkerheit og risiko i Meling skule-prosjektet, som ville kunne påverke kvalitet, kostnader og framdrift i prosjektet. Som det framgår av kapittel 2.3, måtte kommunestyret i Bømlo kommune gje ei tilleggslyyving til Meling skule-prosjektet på 11,4 mill. kr. (tilsvarande cirka 67 prosent av den opphavlege prosjektløyvinga). Dette grunna at prosjektet etter nærare planlegging og analyse viste seg å bli meir kostbart enn det ein så for seg i desember 2019, då kommunestyret vedtok investeringsbudsjettet for 2020.

I intervju peikar økonomisjef på at hendingane i Meling skule-prosjekt som utløyste behov for tilleggslyyving av midlar i juni 2020, blir opplevd å vere atypisk for korleis kommunen normalt sett lukkast med prosessen med å estimere kostnader i investeringsprosjekt. Økonomisjef viser til at Bømlo kommune historisk sett har vore flinke på å estimere riktige kostnader i prosjekt, og til å gjennomføre prosjekta sine innanfor dei vedtekne rammene.

4.4.2 Vurdering

Bømlo kommune har gjennom sitt økonomireglement utarbeidd overordna rutinar for utarbeiding av avgjerdsgrunnlag for kommunale investeringsprosjekt som leggst fram for politisk handsaming. Rutinane inneheld imidlertid ikkje krav til at det i samband med utarbeiding av avgjerdsgrunnlag skal gjennomførast vurdering/analyse av risiko og usikkerheit i dei aktuelle prosjekta. Det er heller ikkje etablert fast praksis for å gjennomføre slike usikkerheits- og risikoanalysar i samband med estimering av kostnader som blir lagt fram for politisk handsaming som ein del av den årlege budsjettsaka i kommunestyret.

Etter revisjonen si vurdering er dette ikkje tilfredsstillande. Revisjonen meiner at Bømlo kommune i samsvar med krav til god internkontroll og anerkjente prinsipp i standardar kvalitetsleiing og -styring av prosjekt, bør etablere rutinar for utarbeiding av avgjerdsgrunnlag for val av investeringsprosjekt, som også omfattar vurdering/analyse av risiko og usikkerheit i prosjektgjennomføringa som vil kunne påverke kvalitet, framdrift og kostnader i prosjektet. Dette kan til dømes dreie seg om risiko og usikkerheit rundt val av løysingar, utforming av prosjekt i samsvar med framtidige behov, arbeidsomfang og prosjektkompleksitet. Slike rutinar vil etter revisjonen si vurdering kunne bidra til å redusere risikoen for upresise/feile kostnadsestimat, gjennomføringsplanar mv. i samband med vedtak av investeringsprosjekt. Rutinar for utarbeiding av avgjerdsgrunnlag vil også kunne bidra til å gi kommunestyret betre oversikt over potensielle kostnader som vil kunne oppstå i samband med eit

investeringsprosjekt, og dermed eit meir fullstendig grunnlag for å treffe avgjerd om val og gjennomføring av prosjekt.

Når det gjeld avgjerdsgrunnlaget som blei utarbeidd i samband med vedtak av Meling skule-prosjektet, er det revisjonen si vurdering at dette ikkje tok tilstrekkeleg omsyn til risiko og usikkerheit i prosjektet, verken i planleggings- eller gjennomføringsfasen. Som det går fram av datagrunnlaget, er det ikkje dokumentert at kommunestyret i samband med vedtak av prosjektet blei presentert vurderingar eller analysar av moglege risiko- og usikkerheitsfaktorar i prosjektet, som ville kunne påverke prosjektet sin kostnad dersom dei oppstod. Revisjonen meiner at det avgjerdsgrunnlaget som blei presentert for kommunestyret i samband med budsjettsaka i desember 2019, burde ha innehalde vurderingar/analysar av usikkerheit og risiko i det aktuelle prosjektet, under dette usikkerheit knytt til kostnadsestimatet og risiko for auke i kostnadar på eit seinare tidspunkt. Dette med omsyn til å gi kommunestyret eit så fullstendig grunnlag som mogleg for avgjerd om val og gjennomføring av prosjektet.

4.5 Kvalitetssikring av avgjerdsgrunnlag for val og gjennomføring av investeringsprosjekt

4.5.1 Datagrunnlag

4.5.1.1 Rutinar for kvalitetssikring av avgjerdsgrunnlag

Verken økonomireglement eller handbok for bygge- og anleggsprosjekt omtaler kvalitetssikring av avgjerdsgrunnlag for val av investeringsprosjekt. Revisjonen får opplyst at Bømlo kommune ikkje har utarbeidd eigne rutinar eller etablert fast praksis for å kvalitetssikre avgjerdsgrunnlag for val og gjennomføring av investeringsprosjekt før desse blir handsama politisk, under dette rutinar og malar som omtalar kva forhold som skal/bør kvalitetssikrast i denne typen saksdokument, kva vurderingar som skal gjerast og omsyn som skal takast.

4.5.1.2 Kvalitetssikring av avgjerdsgrunnlag i Meling skule-prosjektet

Ettersom det ikkje blei utarbeidd noko eige avgjerdsgrunnlag for prosjektet utbygging av Meling skule i forkant av at prosjektet blei vedteke av kommunestyret, blei det naturleg nok heller ikkje gjennomført kvalitetssikring av grunnlag for avgjerd om val av dette investeringsprosjektet. Det er i samband med forvaltningsrevisjonen heller ikkje dokumentert at det blei gjennomført noko spesifikk kvalitetssikring av det kostnadsestimatet som blei lagt inn for prosjektet i framlegg til investeringsbudsjett for 2020.

4.5.2 Vurdering

Undersøkinga viser at det ikkje er utarbeidd rutinar for kvalitetssikring av grunnlag for avgjerd om val og gjennomføring av investeringsprosjekt. Etter revisjonen si vurdering er dette ikkje i samsvar med god praksis for internkontroll eller tilrådingar i relevante ISO-standardar. Revisjonen meiner Bømlo kommune bør vurdere å utarbeide rutinar for kvalitetssikring av avgjerdsgrunnlag for val av investeringsprosjekt, mellom anna med tanke på å sikre at alle relevante forhold, risikoar og usikkerheiter i forslag til investeringsprosjekt er gjort greie for i dei avgjerdsgrunnlag som blir lagt fram for politisk nivå. Vidare er det revisjonen si vurdering at det Meling skule-prosjektet ikkje blei gjennomført ei tilstrekkeleg kvalitetssikring av om det avgjerdsgrunnlaget som blei utarbeidd i budsjettsaka i 2019 dekkar alle relevante forhold som det var viktig at politikarane var kjent med før dei fatta vedtak.

Revisjonen meiner at dei forholda som kjem fram i undersøkinga og som har førte til behov for endringar av Meling skule-prosjektet og oppjustering av budsjett i juni 2020, kunne vore fanga opp før kommunestyret fatta avgjerd om gjennomføring av prosjektet, til dømes ved hjelp av meir systematiske vurderingar av risiko og usikkerheit, samt kvalitetssikring av desse vurderingane. Revisjonen vil peike på at både systematiske vurderingar av risiko og usikkerheit i samband med utarbeiding av avgjerdsgrunnlag og meir formalisert kvalitetssikring av avgjerdsgrunnlag, kan utgjere viktige verktøy med tanke på å sikre at opplysningar om aktuelle investeringsprosjekt som blir lagt fram for kommunestyret er så fullstendige som mogleg, og at saker om val av investeringsprosjekt i sin heilskap er forsvarleg utgreia.

4.6 Rutinar for å definere mål, gjennomføre risikovurdering og utarbeide kalkylar og framdriftsplan

4.6.1 Datagrunnlag

4.6.1.1 Mål for prosjektet og kvalitetsplan

Verken økonomireglement eller handbok for bygge- og anleggsprosjekt omtalar rutinar for å definere skriftlege mål for investeringsprosjekt som skal gjennomførast. Handbok for bygge- og anleggsprosjekt legg opp til at det skal utarbeidast eit skriftleg mandat for kvart prosjekt, som skal innehalde henvisning til politisk vedtak om igangsetting av prosjekt, kostnadsramme for prosjektet og oversikt over prosjektorganisasjonen. Utover dette er det ikkje stilt andre krav til innhald i mandat for det enkelte investeringsprosjekt, under dette krav til

skriftleggjering av prosjektmål. I intervju får revisjonen opplyst at normal praksis i kommunen er at målsettingar for investeringsprosjekt vil gå fram av prosjektmandatet til kvart prosjekt, sjølv om dette ikkje framgår av rutinar i økonomireglement eller handbok.

Kommunen har ikkje utarbeidd eigne retningsliner eller rutinar for utarbeiding av overordna kvalitetsplan for investeringsprosjekt, som gir oversikt over kva aktivitetar og ressursar som vil vere naudsynte for å nå prosjektet sine mål for kvalitet, framdrift og kostnader. Revisjonen får opplyst at det heller ikkje er etablert praksis for å utarbeide ein eigen kvalitetsplan for kvart enkelt investeringsprosjektet som kommunen gjennomfører.

4.6.1.2 Kalkylar/estimering av kostnader og oppdatering av desse

Utover det som framgår i økonomireglement om krav til realistiske budsjett¹⁷, inneheld verken økonomireglement eller handbok for bygge- og anleggsprosjekt retningsliner eller rutinar for utarbeiding og oppdatering av kalkylar i samband med investeringsprosjekt. Som det går fram av kapittel 4.4.1.1, er det i kommunen etablert praksis for at den kostnadsramma/-estimatet som blir lagt fram for politikarane for handsaming i samband med løyving av budsjett/midlar til investeringsprosjekt i hovudsak er basert på erfaringstal, og at det i liten grad blir gjennomført meir inngåande analysar som ligg til grunn for estimering av kostnader før budsjettløyving blir gitt.

I intervju får revisjonen opplyst at det i kommunen førekjem at det er behov for å gjere justeringar i budsjett for investeringsprosjektet i etterkant av at kommunestyret har løyvd midlar til prosjekta. Kommunedirektør opplyser at han har inntrykk av at det i nokon tilfelle blir løyvd midlar til investeringsprosjekt før ein har reell oversikt over kva dei faktiske kostnadane ved prosjekta vil bli. Kommunedirektøren understrekar at dette ikkje betyr at moglege utfordringar og risikoar i prosjekta ikkje har vore gjennomgått og diskutert i forkant av løyving av midlar i budsjett. Han peiker likevel på at det er viktig at kommunen sikrar ein tydeleg etablert modell for kva problemstillingar og spørsmål som alltid må vere avklart før midlar til prosjekt blir løyva, for å sikre størst mogleg realisme i dei kostnadsestimat som føreligg.

Kommunalsjef for samfunnsutvikling peikar i intervju på at det ofte er vanskeleg å estimere kostnader presist før eit prosjekt har vore ute på anbod. I tillegg ser ein at den kostnadsramma som blir vedteke i kommunestyret ikkje alltid stemmer overeins med dei ønsker og forventningar ulike interessentar i kommunen (inkl. politikarane) har til innhaldet i prosjektet. Kommunalsjefen fortel at det derfor ofte kan vere gunstig å formulere kvart prosjekt som eit grunnkonsept med moglege opsjonar for utviding (mot auka kostnad). I tillegg til å fungere som ein sikkerheitsmekanisme mot at det ikkje skal bli vedteke prosjekt der prosjektomfang/-innretning ikkje har dekning i budsjett, kan det også bidra til at politikarane blir meir bevisste på kva kostnader ulike tiltaka gir.

4.6.1.3 Framdriftsplan

Verken økonomireglement eller handbok for bygge- og anleggsprosjekt inneheld rutinar for utarbeiding av framdriftsplanar i investeringsprosjekt, som til dømes omtalar kva aktivitetar som alltid bør inngå i ein framdriftsplan, typisk varigheit for ulike aktivitetar som ofte går igjen, viktige milepålar og grensesnitt mellom ulike fasar i prosjekter.

I intervju får revisjonen opplyst at det heller ikkje er etablert ein fast praksis i kommunen når det gjeld utarbeiding av framdriftsplan. Det blir i skriftleg informasjon til revisjonen trekt fram at investeringsbudsjettet som politikarane vedtek er styrande for gjennomføringsperioden for kvart prosjekt, og at framdrifta i prosjektet følgjer den vedtekte gjennomføringsperioden.

4.6.1.4 Risikovurdering knytt til kvalitet, framdrift og økonomi

Etter det revisjonen har fått opplyst, er det i kommunen ikkje utarbeidd retningsliner eller rutinar for gjennomføring av risikovurderingar knytt til framdrift, kvalitet eller økonomi i investeringsprosjekt. Det er til døme ikkje omtalt at det i samband med behovsutgreiing for prosjekt eller utarbeiding av løyvingsframlegg skal gjerast vurderingar av risiko og usikkerheit knytt til kvalitet, framdrift eller økonomi i prosjektet. Som det framgår i kapittel 4.6.1.2, viser kommunedirektør til at det er vanleg at utfordringar og risikoar i prosjekta blir gjennomgått i forkant av løyving av midlar i budsjett, men at kommunen per i dag ikkje har ein tydeleg etablert modell som definerer kva problemstillingar og spørsmål (under dette også risikofaktorar i prosjekta) som alltid må vere avklart i føreslegne investeringsprosjekt.

4.6.2 Vurdering

Bømlo kommune har ikkje etablert eigne rutinar for å definere mål i investeringsprosjekt, kalkulere kostnader og oppdatere kostnadskalkylar og utarbeide framdriftsplanar for prosjektgjennomføring. Dette er etter revisjonen si

¹⁷ Økonomireglement for Bømlo kommune, kapittel 11.7.

vurdering ikkje i samsvar med tilrådingar i relevante ISO-standardar og god praksis for internkontroll om å etablere rutinar for gjennomføring av sentrale aktivitetar/oppgåver i investeringsprosjekt.

Vidare er det revisjonen si vurdering at Bømlo kommune ikkje har etablert tilfredsstillande rutinar for gjennomføring av vurderingar av risiko i investeringsprosjekt knytt til kvalitet, framdrift og økonomi. Revisjonen meiner dette ikkje er i samsvar med dei tilrådingar som er gitt i ISO-standardar, der det går fram at planlegging av byggeprosjekt bør innehalde ei risikovurdering som tek omsyn til mellom anna risiko knytt til kostnader, tid og produkt, samt at resultatane frå alle analysar/risikovurderingar bør registrerast skriftleg. Revisjonen vil peike på at fråvær av rutinar for dette, medfører risiko for at det ikkje blir gjennomført systematiske risikovurderingar av relevante forhold i kvart enkelt investeringsprosjekt, og dermed at risiko knytt til hendingar som vil kunne påverke kvalitet, framdrift og økonomi i prosjekt ikkje blir fanga opp og adressert. Revisjonen vil også peike på at manglande/mangelfulle risikovurderingar av til dømes framdrift og økonomi, vil kunne bidra til å gjere framdriftsplanar og kostnadskalkylar i investeringsprosjekt mindre presise. Etter revisjonen si vurdering bør derfor Bømlo kommune utarbeide rutinar for vurdering av risiko i investeringsprosjekt, knytt til kvalitet, framdrift, og økonomi.

Revisjonen meiner vidare at Bømlo kommune ikkje har utarbeidd tilstrekkeleg med rutinar for utarbeiding av kvalitetsplanar i prosjekt, som skildrar kva aktivitetar og ressursar som vil vere naudsynte for å oppnå dei målsettingane som er definert for prosjektet. Dette er etter revisjonen si vurdering ikkje i samsvar med tilrådingar i ISO-standardar og praksis for god internkontroll, og revisjonen meiner Bømlo kommune bør utarbeide rutinar som sikrar at det i alle investeringsprosjekt blir utarbeidd eigne kvalitetsplanar. Dette vil vere viktig med tanke på å sikre at alle investeringsprosjekt allereie frå oppstarten av blir organisert og bygd opp med aktivitetar og ressursar som støtter opp under dei målsettingane som er definert for prosjekta.

4.7 Definerings av mål, gjennomføring av risikovurdering, og utarbeiding av kalkylar og framdriftsplanar i Meling skule-prosjektet

4.7.1 Datagrunnlag

4.7.1.1 Kvalitets- og framdriftsplanar i Meling skule-prosjektet

Det blei i Meling skule-prosjektet ikkje utarbeidd ein kvalitetsplan med oversikt over alle aktivitetar og ressursar som ville vere naudsynte for å gjennomføre prosjektet som planlagt. Som omtalt i kapittel 4.6 har Bømlo kommune heller ikkje etablert eigne rutinar eller retningslinjer for utarbeiding av overordna kvalitetsplanar.

I samband med gjennomføring av prosjektet, blei det utarbeidd ei detaljert framdriftsplan, som viser dei ulike oppgåvene som skulle gjennomførast i byggefasen, når desse skulle gjennomførast og når dei skulle skje i høve til kvarandre (grensesnitt mellom ulike oppgåver og involverte). Det blei også utarbeidd SHA-plan¹⁸ for prosjektet, som mellom anna inneheldt oversikt over målsettingar for sikkerheit og arbeidsmiljø på byggeplass og tiltak for å forhindre uønskte hendingar og skader i samband med gjennomføring av arbeid i prosjektet.

4.7.1.2 Utarbeiding og oppdatering av kalkylar i Meling skule-prosjektet

Revisjonen får opplyst at det i samsvar med økonomireglementet blei gjort eit kostnadsoverslag i samband med vedtak av prosjekt i budsjettprosessen. Som omtalt i kapittel 4.4.1.2 var kostnadsoverslaget i hovudsak basert på erfaringstal frå tidlegare prosjekt, utan at det blei gjennomført spesifikke analysar som låg til grunn for estimering av kostnader for utbygging av Meling skule. Etter det revisjonen har blitt gjort kjent med blei det ikkje gjennomført meir detaljert kalkylar i denne fasen.

Etter at kommunestyret hadde fatta vedtak om gjennomføring av prosjektet og når prosjektet blei ytterlegare detaljert gjennom samarbeid med arkitekt og andre partar, under dette representantar frå skulen, blei det i januar 2020 utarbeidd ein ny kostnadskalkyle for prosjektet. Denne blei revidert og oppdatert seinare same månad, etter nokre tilpassingar i prosjekt for å få ned totalkostnaden. Revisjonen får opplyst at fleire skisser og kostnadskalkylar var til evaluering i denne perioden, og at «dyrare» løysingar blei prioritert vekk for å sikre lågast moglege kostnader. Som det går fram av kapittel 2.3, auka kostnadane i Meling skule-prosjektet med 11,4 mill. kr. i samband med den detaljeringa og oppdatering av kostnadskalkylane som blei gjort i prosjektet etter at kommunestyret hadde vedteke prosjektet som ein del av investeringsbudsjettet for 2020. Sjå kapittel 2.3 for ytterlegare detaljar knytt til kostnadsutviklinga i Meling skule-prosjektet.

¹⁸ Sikkerheit-, helse- og arbeidsmiljøplan.

4.7.1.3 Risikovurderingar av kvalitet, framdrift og økonomi i Meling skule-prosjektet

Det er ikkje dokumentert at det i samband med Meling skule-prosjektet blei gjennomført formaliserte risikovurderingar knytt til risiko for manglande kvalitet (under dette risiko for manglande oppnåing av kvalitetsmål for ferdig bygg ved Meling skule), mangelfull framdrift eller økonomi (realisme og fullstendigheit i kostnader, budsjettetleving/kostnadsoverskridingar).

I intervju opplyser prosjektleiar at det i samband med planlegging av prosjektet blei gjort uformaliserte risikovurderingar knytt til sikkerheit. Dette ettersom nesten alt arbeidet skulla gjerast om våren 2021, medan skulen var i full drift. Det blir vist til at skulen var open våren 2021. I intervju opplyser rektor ved Meling skule at skulen har blitt aktivt involvert i HMS-arbeid, og at ho er imponert over korleis prosjektet har klart å tilrettelegge byggeplassen opp mot ein operativ skule (som har vore i drift gjennom heile byggeperioden). Etter rektor si vurdering har elevane i svært liten grad merka at det er ein byggeplass på skuleområdet deira.

4.7.2 Vurdering

Etter revisjonen si vurdering har Bømlo kommune utarbeidd tilstrekkelege detaljert framdriftsplanar for gjennomføring og koordinering av dei ulike aktivitetane som skulle utførst i byggefasen av Meling skule-prosjektet. Samstundes merkar revisjonen seg at kommunen ikkje har utarbeidd ei overordna framdriftsplan for prosjektet som skildrar gjennomføring av ulike fasar (behovsutgreiing, planlegging, gjennomføring mv.) og andre aktivitetar i prosjektet (utarbeiding av funksjonsskildring, kontrahering av entreprenør mv.), samt grensesnitt mellom og koordinering av desse fasane og aktivitetane. Bømlo kommune har heller ikkje utarbeidd ei overordna kvalitetsplan for Meling skule-prosjektet. Revisjonen meiner at kommunen, i samsvar med tilrådingar i NS-ISO 10006:2017 pkt. 4.4, burde ha etablert ein overordna kvalitetsplan som skildrar dei aktivitetar og ressursar som er naudsynte for å nå prosjektet sine målsettingar (under dette mål for ferdigstilling av arbeid og kvalitetsmål knytt til prosjektet si utforming). Revisjonen meiner at kommunen i denne samanhengen også med fordel burde ha utarbeidd ein overordna framdriftsplan som viser kva fasar og aktivitetar som skal utførast når, og korleis desse relaterer til kvarandre. Dette ville etter revisjonen si vurdering ha bidratt til å sikre at prosjektet blei gjennomført i samsvar med kommunen sine reglement og ønska praksis, redusere risiko for feil og manglar i prosjektgjennomføringa, og vore i samsvar med god praksis for internkontroll og tilrådingar i relevante ISO-standardar om god prosjektstyring.

Vidare er det revisjonen si vurdering at det i Meling skule-prosjektet ikkje har blitt gjennomført tilfredsstillande risikovurderingar av kvalitet, framdrift og økonomi. Som revisjonen har påpeikt i kapittel 4.6.2, er systematiske risikovurderingar viktig med tanke på å identifisere forhold og hendingar med risiko for å påverke gjennomføringa av prosjektet, og for å kunne iverksette tiltak for å redusere denne risikoen.

På bakgrunn av dei opplysningane som kjem fram i undersøkinga, er det vidare revisjonen si vurdering at det i forkant av vedtak av prosjektet med utbygging av Meling skule, ikkje blei utarbeidd realistiske kalkylar for kva kostnadane i prosjektet ville bli. Dette blir synleggjort av behov for å auke prosjektbudsjettet som har oppstått i etterkant av den opphavlege budsjettløyvinga frå kommunestyret i desember 2019. Som påpeikt i kapittel 4.5.2, er det revisjonen si vurdering at dei forholda som kjem fram i undersøkinga og som har førte til behov for endringar av Meling skule-prosjektet og oppjustering av budsjett i juni 2020, kunne vore fanga opp før kommunestyret fatta avgjerd om gjennomføring av prosjektet i 2019, til dømes ved hjelp av meir systematiske vurderingar av risiko og usikkerheit, samt kvalitetssikring av desse vurderingane. Revisjonen er av den oppfatninga at meir systematiske vurderingar av risiko og usikkerheit på eit tidlegare tidspunkt, ville auka sannsynlegheita for eit meir realistisk kostnadsestimat i samband med det første vedtaket om løyving av midlar til Meling skule-prosjektet.

5 Gjennomføring og styring

5.1 Problemstilling

I dette kapitlet vil vi svare på følgjande hovudproblemstilling med underproblemstillingar:

3. Har Bømlo kommune etablert system og rutinar for gjennomføring og styring av investeringsprosjekt?

Under dette:

- e. Er det etablert rutinar for utarbeiding av kontraktsstrategi for investeringsprosjekt, som tek omsyn til kontraktuell risiko (kontraktane sin storleik/kompleksitet, leverandørrelatert risiko mv.)?
- f. Er det etablert rutinar for gjennomføring av risikovurderingar i samband med val av entrepriseforamar/-struktur
- g. Er det etablert rutinar for å kvalitetssikre anbudsgrunnlag og kravspesifikasjonar knytt til entreprisar/kontraktar?
- h. I kva grad har kommunen sikra tilstrekkeleg kompetanse til gjennomføring av kontrahering i investeringsprosjekt?
- i. Føreligg det retningslinjer/rutinar som sikrar tydeleg plassering av ansvar for kontraktsoppfølging i investeringsprosjekt?
- j. I kva grad er det etablert rutinar for kontrakts- og leverandør oppfølging?
 - i. Rutinar for å stille krav til seriøsitet i kontraktar med leverandørar?
 - ii. Rutinar for å gjennomføre kontroll med at seriøsitetskrav blir etterlevd i prosjekt?
- k. Er det etablert retningslinjer/rutinar for styring av økonomien i investeringsprosjekt?
- l. I kva grad er det etablert rutinar for oppfølging av endringsmeldingar, som inkluderer vurdering av eventuelle konsekvensar for framdrift og økonomi?

4. I kva grad har eit utvald investeringsprosjekt i Bømlo kommune blitt gjennomført i samsvar med kommunale retningslinjer/rutinar og anerkjente prinsipp for prosjektstyring, samt regelverk og rutinar for oppfølging av kontraktar og leverandørar?

Under dette:

- d. Har prosjektet blitt gjennomført ut frå gjeldande kommunale retningslinjer/rutinar?
 - i. Er det utarbeidd kontraktsstrategi for prosjektet?
 - ii. Er det gjennomført risikovurdering ved val av entrepriseforamar/-struktur?
 - iii. Har anbudsgrunnlag og kravspesifikasjon(ar) blitt kvalitetssikret i tilstrekkeleg grad?
 - iv. I kva grad har det vore ei tilfredsstillande kontraktsoppfølging i samband med gjennomføring av investeringsprosjektet? Under dette:
 - Har det blitt stilt krav til seriøsitet i kontraktar med leverandørar, og har ev. krav til seriøsitet i kontraktar med leverandørar blitt tilstrekkeleg følgt opp?
 - v. I kva grad har prosjektet vore gjenstand for ei tilfredsstillande økonomistyring?
 - vi. I kva grad er endringsmeldingar tilstrekkeleg vurdert og følgt opp?
 - vii. I kva grad er det rapportert tilfredsstillande om framdrift og kostnadsutvikling i prosjektet

5.2 Revisjonskriterium

5.2.1 Krav til internkontroll

Sjå kapittel **Error! Reference source not found.** for revisjonskriterium om internkontroll.

5.2.2 Prinsipp for organisering og kvalitetsstyring av prosjekt

I ISO-standardane «Retningslinjer for kvalitetsleiing i prosjekt»¹⁹ og «Leiingssystem for kvalitetsstyring»²⁰, blir det framheva at eit godt prosjektstyringssystem er viktig for ein profesjonell og standardisert prosjektstyring. Styringssystemet bør innehalda retningslinjer for oppfølging i dei ulike fasane i prosjekt (prosjektinitiering,

¹⁹ NS-ISO 10006:2017 «Retningslinjer for kvalitetsledelse i prosjekter».

²⁰ NS-ISO 9001:2015 «Ledelsessystemer for kvalitetsstyring – krav».

planlegging, gjennomføring og avslutning), og dessutan prosedyrar/rutinar og sjekklister for å sikra at aktivitetar blir gjennomførte som føresett.

Planlegging av byggeprosjekt skal innehalde ei risikovurdering, og det bør vere etablert system eller rutinar for å overvaka risikoen i heile prosjektperioden. Av ISO-standarden går det fram at:

«Identifisering av risiko bør ikke bare ta i betraktning risiko ved kostnader, tid og produkt, men også risiko på områder som produktkvalitet, trygghet, pålitelighet, profesjonelt ansvar, informasjonsteknologi, sikkerhet, helse og miljø. [...] All identifisert risiko bør vurderes. Ved denne vurderingen bør det tas hensyn til erfaringer og historiske data fra tidligere prosjekter. [...] Resultatene fra alle analyser og vurderinger bør registreres og kommuniseres til relevant personell.»²¹

Ifølgje Norsk Standard sin rettleier i prosjektleiing, NS-ISO 21500:2012, bør ein planlegge innkjøp før ein går i gang med innkjøpsprosessen, med det formålet å sikre og dokumentere strategi og generell prosess for innkjøpa før igangsetting. Når ein kontrakt er inngått startar kontraktsstyringa. I samsvar med byggherreforskrifta har prosjektleiinga ansvar for regelmessig oppfølging av prosjektet, mellom anna ved å gjennomføra møte med leverandørar. Av NS-ISO 10006:2017, går det fram at det bør setjast i verk eit system for kontraktsstyring som sikrar at kontraktsforholda blir oppfylte, og der leverandørens utføring blir overvaka for å sikra at alle forhold som er kontraktsmessig relevante blir oppfylte. I samband med dette vil mellom anna kontroll av om massar, kvalitet og utføring er i samsvar med bestilling vere viktig.

Av NS-ISO 10006-standarden går det fram at ein i den innleiande fasen av eit prosjekt bør vedta ei prosjektorganisering med klare ansvarsforhold. Det bør vidare vere etablert rutinar for rapportering frå prosjektleiinga til leiinga i kommunen og til politiske organ. Av NS-ISO 10006:2016, pk.t 5.2.6 går det òg fram at «*prosjektorganisasjonen bør forvise seg om at passende kommunikasjonsprosesser fastsettes, og at informasjonen utveksles mellom prosjektets prosesser og mellom prosjektet, andre aktuelle prosjekter og initiativtakerorganisasjonen.*»

I følgje NS-ISO 10006-standarden bør ein i samband med ressursplanlegging av eit prosjekt fastsetje og dokumentere kva ressursar som er naudsynte for prosjektet på ulike tidspunkt i gjennomføringa. Kva slags formell kompetanse og personlege eigenskapar som er nødvendige bør definerast. Vidare bør det utarbeidast arbeidsskildringar som inkluderer ansvar og mynde. Det bør ifølgje standardane òg bli identifiserte eventuelle gap mellom tilgjengeleg og naudsynt kompetanse for prosjektgjennomføring, og ev. avvik som blir avdekt bør handterast.

Prosjektleiinga må ha oversyn over rekneskapan for prosjektet og overvaka framdrift og kvalitet. Som eit ledd i oppfølginga bør prosjektleiinga ha fokus på avvik og årsaker til avvik. Hensikta med eit avviksrapporteringssystem er å kunne setja i verk tiltak på eit så tidleg tidspunkt som mogleg for å kunne gjera nødvendige justeringar i prosjektet og ta høgde for konsekvensane av avvik.²²

5.3 Bruk av kontraktsstrategi

5.3.1 Datagrunnlag

5.3.1.1 Rutinar for utarbeiding av kontraktsstrategi

Bømlo kommune har ikkje etablert formaliserte, skriftlege rutinar for utarbeiding av kontraktsstrategi i samband med investeringsprosjekt. Gjennom intervju får revisjonen opplyst at det imidlertid er vanleg at prosjektleiar saman med rådgjevar for innkjøp i kvart enkelt prosjekt gjennomgår og drøftar munnleg kva kontraktsstruktur og entrepriseform som er best eigna til prosjektet.

5.3.1.2 Kontraktsstrategi i Meling skule-prosjektet

Revisjonen får opplyst at det ikkje blei utarbeidd nokon eigen kontraktsstrategi i Meling skule-prosjektet, men at val av kontraktstruktur og entrepriseform blei drøfta og bestemt av prosjektleiar og rådgjevar for innkjøp i samråd.

5.3.2 Vurdering

Hensikta med ein kontraktsstrategi er å sikre ein heilskapleg plan for gjennomføring av konkrete innkjøp, som bidreg til at byggherren når dei måla som er definerte for eit prosjekt, under dette mål knytt til kvalitet, framdrift og økonomi. Ein god kontraktsstrategi vil til dømes kunne bidra til å sikre at byggherren gjer dei rette vurderingane og oppgåvene i innkjøpsprosessen til rett tid, og til at ein får gjennomført betre konkurransar som er tilpassa relevante forhold i marknaden innkjøpet skal ut i. Ein kontraktsstrategi som omfattar vurderingar av

²¹ NS-ISO 10006:2017, avsnitt 7.7.2 og 7.7.3

²² NS-ISO 10006:2017, avsnitt 7.5.4

marknadssituasjonen og der det blir gjort analysar av risikoar og kritiske suksessfaktorar i innkjøpsprosessen, kan vere eit viktig reiskap når det gjeld å nå måla for prosjektet.

Revisjonen meiner det er positivt at Bømlo kommune har etablert praksis for å drøfte og vurdere val av kontraktstruktur og entreprisform i investeringsprosjekt, for å finne fram til kva kontraktstypar som er best eigna til det enkelte prosjekt sine behov. Revisjonen meiner samstundes at Bømlo kommune, i samsvar med krav til god internkontroll, bør vurdere å utarbeide skriftlege rutinar for utarbeiding av skriftleg kontraktstrategi i investeringsprosjekt (anten som eit eige dokument eller som ein del av andre dokument som til dømes prosjektmandat). Dette er for å sikre at kommunen også i framtidige investeringsprosjekt har ei strategisk tilnærming til innretning av kontraktar, som kan bidra til å redusere risiko knytt til marknads-/leverandørsituasjonar.

5.4 Risikovurdering ved val av entreprisform

5.4.1 Datagrunnlag

5.4.1.1 Rutinar for risikovurdering ved val av entreprisform

Det er ikkje etablert skriftlege rutinar for risikovurdering i samband med val av entreprisform i Bømlo kommune. Gjennom intervju får revisjonen opplyst at kommunen har ein fast praksis i samband med planlegging av prosjektet for å diskutere kva kontrakt-/entreprisform som er best eigna til kvart prosjekt.

I intervju opplyser prosjektleiaren at kommunen i all hovudsak bruker totalentrepris som entreprisform i investeringsprosjekt som blir gjennomført. Det er alltid eit ønske om å bruke den kontraktforma som er best mogleg tilpassa det aktuelle prosjektet som skal gjennomførast, og det er difor praksis at ein vurderer andre kontraktformer enn totalentrepris. I praksis er det likevel totalentrepris som blir nytta i dei fleste prosjekt. Dette er mellom anna eit resultat av at kommunen har god erfaring med totalentrepris frå tidlegare prosjekt, og dessutan at kommunen sjølv har avgrensa med interne ressursar til å følgja opp og koordinere andre kontrakt-/entreprisformar. Prosjektleiaren fortel vidare at kommunen også opplever at bransjen føretrekker denne typen kontrakt for mange av dei prosjekta kommunen gjennomfører, og at totalentrepris dermed er gunstig med tanke på å klare å knytte til seg den rette entreprenøren i kvart prosjekt.

Rådgjevar for innkjøp opplyser at mange av prosjekta i kommunen har forholdsvis like utgangspunkt og at dei difor har eit ønske om å ha lik praksis i kommunen når det gjeld bruk og oppfølging av kontraktform i prosjektet. Dette både fordi det lettar arbeidet for kommunen og fordi det er ein fordel for entreprenørane som blir kontrahert at dei kjenner prosessane i kommunen. Både kommunen og føretaka som legg inn tilbod på prosjekt i Bømlo er forholdsvis små og har knappheit på administrative ressursar til å følgje opp ulike kontraktformar. Rådgjevar for innkjøp trekk og fram at Bømlo kommune har god erfaring med bruk av totalentreprisar, særleg mtp. at dei berre har ein prosjektleiaren i kommunen. Rådgjevar for innkjøp fortel vidare at det ikkje er ei ukjend problemstilling for små kommunar å ha få ressursar tilgjengeleg, og at det er ei naturleg avgrensing i kva ein har kapasitet til å gjere internt og kva ein bør sette ut til eksterne.

5.4.1.2 Risikovurdering ved val av entreprisform i Meling skule-prosjektet

Det blei ikkje gjennomført skriftlege vurderingar av risiko i samband med val av entreprisform i Meling skule-prosjektet. Revisjonen får opplyst at prosjektleiaren og rådgjevar for innkjøp også i Meling skule-prosjektet drøfta kva entreprisform det var mest gunstig å ta i bruk i prosjektet, og at dei på bakgrunn av denne drøftinga valde å nytte totalentrepris.

5.4.2 Vurdering

Revisjonen merkar seg at det i samband med val av entreprisform i Meling skule-prosjektet blei gjort uformelle vurderingar knytt til kva entreprisform det ville vere hensiktsmessig å nytte. Desse vurderingane er ikkje dokumentert skriftleg. Revisjonen vil peike på at ei meir formalisert, risikobasert tilnærming til val av entreprisform vil vere i samsvar med både sentrale tilrådingar i relevante ISO-standardar og god praksis for internkontroll, og meiner at kommunen med fordel kunne formalisert/dokumentert vurderingar om val av entreprisform i prosjektet og risiko knytt til dette.

Revisjonen meiner vidare at Bømlo kommune bør vurdere å utarbeide skriftlege rutinar for gjennomføring av risikovurderingar ved val av entreprisform. Dette er for å sikre at dei i framtidige investeringsprosjekt blir gjort vurderingar av og tatt omsyn til ibuande risikoen i ulike entreprisformer, og kva konsekvensar denne risikoen har i kvart enkelt investeringsprosjekt kommunen gjennomfører.

5.5 Kvalitetssikring av anbudsgrunnlag og kravspesifikasjonar

5.5.1 Datagrunnlag

5.5.1.1 Rutinar for kvalitetssikring av anbudsgrunnlag og kravspesifikasjonar

Det er ikkje etablert spesifikke rutinar for kvalitetssikring av anbudsgrunnlag og kravspesifikasjonar i Bømlo kommune i samband med gjennomføring av anbuds konkurransar i investeringsprosjekt. Revisjonen får opplyst at etablert praksis i kommunen er at kravspesifikasjonar og tekniske dokument som skal inn i anbuds dokument for investeringsprosjekt blir utarbeidd i samarbeid med innleigde rådgjevarar, medan sjølve anskaffingane/kontrahering av entreprenørar til utføring av prosjekt blir gjennomført av kommunen sjølv, ved rådgjevar for innkjøp og prosjektleiar. Prosjektleiar og rådgjevar for innkjøp beskriv sjølve samarbeidet med innleigde rådgjevarar som eit «kvalitetssikrande» samarbeid. Det at kommunen nyttar seg av spesialistkompetanse til å utarbeide til dømes tekniske dokument som skal inn i anboda (slik som funksjonsbeskrivingar for ulike tekniske fag i nye bygg) bidreg etter dei intervjuar si vurdering til å sikre god kvalitet i dei aktuelle dokumenta. Anbudsgrunnlag og kravspesifikasjonar blir også utarbeidd i tett samarbeid med brukarar av og dei som skal drifte dei bygga som blir oppført.

Prosjektleiar viser til at kvalitetssikringssløyfa for anbudsgrunnlag og kravspesifikasjonar er bygd opp slik at når dei relevante dokumenta er ferdig utarbeidd av dei innleigde rådgjevarane, blir desse først kvalitetssikra internt hjå leverandørane. Deretter blir dei sendt over til kommunen ved projektleiar. Prosjektleiar sender deretter dokumenta på høyring til andre aktuelle personar i kommunen. Kven dette er avheng av kva prosjekt det gjeld, men det kan eksempelvis vere ein driftsoperatør, brukarar av bygget, eller andre fagkyndige personar i kommunen. Revisjonen får opplyst at den aktuelle praksisen for kvalitetssikring av anbudsgrunnlag og kravspesifikasjonar ikkje er skriftleggjort.

5.5.1.2 Kvalitetssikring av anbudsgrunnlag og kravspesifikasjonar i Meling-skule prosjektet

Undersøkinga viser at anbudsgrunnlag og kravspesifikasjonar i Meling skule-prosjektet blei utarbeidd i samsvar med den praksisen kommunen opplyser å benytte seg av, dvs. at kommunen samarbeidde med innleigde rådgjevarar frå arkitektkontoret Holon og ingeniørfirmaet Omega Areal om kravspesifikasjonar og teknisk dokumentasjon som inngjekk i anbudsgrunnlag for utlysing av entreprenørkonkurranse. Det blir vidare vist til at dokumenta blei kvalitetssikra i samsvar med etablert praksis i kommunen. Anbuds dokument, kravspesifikasjonar og teikningar har først blitt kvalitetssikra internt hjå arkitektfirmaet, og deretter blitt distribuert til og gjennomgått av både innleigde ingeniørfaglege rådgjevarar og projektleiar i kommunen. Dokumenta blei også oversendt til brukarane (Meling skule ved rektor) for gjennomgang og kontroll. Prosjektleiar

5.5.2 Vurdering

Undersøkinga viser at Bømlo kommune ikkje har utarbeidd egne rutinar for kvalitetssikring av anbudsgrunnlag eller kravspesifikasjonar. I samsvar med tilrådingar i ISO-standardar og god praksis for internkontroll, meiner revisjonen at kommunen bør vurdere å utarbeide slike rutinar, som omtalar kva forhold som skal kvalitetssikrast i dei aktuelle dokumenta. Dette vil vere viktig når det gjeld å sikre at tilstrekkeleg kvalitetssikring av anbudsgrunnlag og kravspesifikasjonar blir gjennomført i tilstrekkeleg grad i alle framtidige investeringsprosjekt kommunen skal gjennomføre, og for å redusere risiko for at desse prosessane blir avhengig av at bestemte personar er involvert.

Revisjonen vil peike på at det å sikre tilstrekkeleg kvalitetssikring av anbudsgrunnlag og kravspesifikasjonar vil kunne spele ei rolle for prosjekta sin evne til å nå dei kvalitetsmåla som er definerte, mellom anna når det gjeld leveranse kvalitet, framdrift og kostnader. Dette sidan det er anbudsgrunnlag og kravspesifikasjonar som utgjer grunnlaget for det faktiske arbeidet kommunen inngår kontrakt med entreprenørar om å utføre i prosjekta. Mangelfull kvalitetssikring vil i verste fall kunne medføre at viktige kostnadsbærande element ikkje blir fanga opp og inkludert i dei prosjekta det blir inngått kontrakt med entreprenørar om å gjennomføre, noko som vil kunne påverke kva produkt kommunen ender opp med til slutt, samt når prosjekta blir ferdigstilt og den endelege kostnaden.

5.6 Kompetanse til gjennomføring av kontrahering

5.6.1 Datagrunnlag

Bømlo kommune har tilsett ein eigen innkjøpsrådgjevar som har ansvar for det innkjøpsfaglege i investeringsprosjekta. Dei revisjonen har snakka med i samband med forvaltningsrevisjonen opplyser alle at dei opplever kommunen sin fagleg kompetanse på området å vere god, og dekkande for dei behova Bømlo kommune har.

Gjennom intervju får revisjonen opplyst at når det gjeld gjennomføring av anskaffingar i prosjekt er normalt praksis at rådgjevar for innkjøp først blir orientert om at kommunen er i gang med eit nytt investeringsprosjekt, og at han deretter blir kontakta av prosjektleiar. Prosjektleiar gir då rådgjevar for innkjøp eit oversyn over omfang/estimert kontraktsverdi for dei kontraktar kommunen skal inngå. Dette for å kunne førebu anskaffingane ut frå riktig del av gjeldande regelverk (med utgangspunkt i relevante grenseverdier).

Bømlo kommune har ein fast mal dei bruker for å skildre det enkelte investeringsprosjektet, og nyttar elles standarddokument for aktuelle entreprisetypen i samband med utlysning (til dømes NS8407 – Totalentreprise). I tillegg legg kommunen inn spesifikke krav i kontraktar ut frå kva som er aktuelt. Dette kan til dømes vere krav i kontrakt til løns- og arbeidsvilkår (som det er utarbeidd egne rutinar for å inkludere i kontrakt og følgje opp i samband med gjennomføring) og bruk av lærlingar som ein del av kontraktsarbeida.

Det er rådgjevar for innkjøp som har ansvar for utforming av konkurransegrunnlaget i prosjekta, medan prosjektleiar og innleigde rådgjevarar har ansvar for utforming av det faglege innhaldet (kravspesifikasjonar mm.). Innleigde konsulentar blir som tidlegare nemnt nytta som bistand til å utarbeide kravspesifikasjonar og prosjekteringsskildringar i prosjekta, medan rådgjevar for innkjøp har ansvar for å legge det inn i anbudet og kontrakt.

I handbok for bygge- og anleggsprosjekt er det under kapittel 5 vist til at gjennomføring av konkurransar og val av leverandørar skal skje i samsvar med lov om offentlege anskaffingar. Utover dette kravet, inneheld handboka i liten grad retningslinjer eller rutinar for korleis sjølve anskaffingsprosessane skal gjennomførast i investeringsprosjekta. Rådgjevar for innkjøp opplyser at han nyttar seg av rettleingsmateriell som er lagt til rette nasjonalt for gjennomføring av anskaffingar og anbod, i tillegg til dei overordna føringar som følgjer av innkjøpsreglementet i kommunen, som vart vedtatt i 2019. Rådgjevar opplever at dette samla sett bidreg til at kommunen har god kontroll med gjennomføring av anskaffingar i investeringsprosjekt og at desse skjer i samsvar med gjeldande regelverk.

5.6.2 Vurdering

Etter revisjonen si vurdering synest Bømlo kommune å ha tilstrekkeleg kompetanse til å gjennomføre kontraheringsprosessar i investeringsprosjekt. I forvaltningsrevisjonen er det ikkje identifisert opplysningar som indikerer at det verken generelt sett eller i Meling skule-prosjektet spesifikt manglar anskaffingsfagleg kompetanse til gjennomføring av kontrahering, og som har ført til bestemte utfordringar eller problem.

5.7 Ansvar for kontraktsoppfølging

5.7.1 Datagrunnlag

Bømlo kommune har ikkje etablert skriftlege rutinar for kontraktsoppfølging i investeringsprosjekt, og det føreligg heller ikkje retningslinjer eller rutinar som eksplisitt skildrar plassering av ansvar for oppfølging av kontraktar som er inngått i investeringsprosjekt. Gjennom intervju blir revisjonen opplyst om at det i praksis er prosjektleiar som har dette ansvaret i dei prosjekta kommunen gjennomfører, i eigenskap av det ansvaret han har etter økonomireglementet for gjennomføring av prosjektet.

5.7.2 Vurdering

Som undersøkinga viser har ikkje Bømlo kommune utarbeidd retningslinjer eller rutinar som plasserer ansvar for kontraktsoppfølging i investeringsprosjekt. Kommunen har imidlertid ein fast praksis der kontraktsoppfølging inngår i prosjektleiar sitt ansvar, og det er i forvaltningsrevisjonen ikkje identifisert opplysningar, utfordringar eller problem som knyter seg til mangelfull avklaring av ansvar for oppfølging av kontraktar.

Revisjonen meiner likevel at kommunen med fordel kan skriftleggjere den praksisen som er etablert i kommunen for plassering av ansvar for kontraktsoppfølging. Dette vil etter revisjonen si vurdering bidra til å tydeleggjere for alle involverte personar kven som har dette ansvaret. Skriftleggjering av roller og ansvar i investeringsprosjekt vil også vere i samsvar med praksis for god internkontroll og tilrådingar i relevante ISO-standardar.

5.8 Rutinar for kontraktsoppfølging

5.8.1 Datagrunnlag

5.8.1.1 Rutinar for kontraktsoppfølging i Bømlo kommune

Som nemnt i kapittel 5.7.1 er det ikkje etablert skriftlege rutinar som omtalar korleis heilskapleg kontraktsoppfølging i investeringsprosjekt i Bømlo kommune skal gjennomførast. Til dømes er det ikkje utarbeidd verktøy, malar osv. som prosjekt- og byggeleiarar kan støtte seg på for å følgje opp alle dei ulike krava som er stilt i kontraktar med entreprenørar og anna innleigd kompetanse.

Som tidlegare nemnt er det prosjektleiar som har ansvar for kontraktsoppfølginga i dei prosjekta som blir gjennomført. I intervju får revisjonen opplyst at prosjektleiar i oppstartsfasen av prosjekta kvar veke gjennomfører byggemøte med byggeleiar(ar) (frå entreprenørane). Utover i prosjektperioden blir byggemøte gjennomført jamleg etter behov. Prosjektleiar opplyser at byggemøta blir nytta til å følgje opp mellom anna leveransekviliteit, kostnad og framdrift i prosjekta, samt øvrige forhold som inngår i kontraktane. Prosjektleiar fortel at kontraktsoppfølging i investeringsprosjekt generelt blir opplevd å vere ukomplisert, og at det for det meste blir opplevd som velfungerande å følgje opp prosjekt med utgangspunkt i kontrakten sitt innhald (utan behov for eigne kommunale rutinar for dette).

Samstundes som undersøkinga viser at det ikkje er utarbeidd rutinar for heilskapleg kontraktsoppfølging, får revisjonen gjennom innsendt dokumentasjon og i intervju opplyst at Bømlo kommune i november 2020 utarbeidde rutinar for å stille krav til løns- og arbeidsvilkår i kontraktar med entreprenørar, samt eigne rutinar for å følgje desse opp. Revisjonen får opplyst at kommunen i alle investeringsprosjekt der dette er relevant, legg inn spesifikke krav til løns- og arbeidsvilkår i kontraktar med entreprenørar som skal utføre arbeid for kommunen. Dette omfattar krav til at tilsette i verksemdar som utfører tenester og bygge- og anleggsarbeid for kommunen ikkje skal ha dårlegare løns- og arbeidsvilkår enn det som følgjer av gjeldande allmenngjeringsforskrifter eller landsomfattande tariffavtalar. Dette mellom anna for å forebygge arbeidslivskriminalitet og sosial dumping. Det er også vanleg at kommunen stiller krav til entreprenørar om bruk av ein viss del lærlingar som ein del av kontraktsarbeida. Revisjonen får opplyst at det er rådgjeverar for innkjøp som har ansvar for å sikre at desse føresegna blir lagt inn i kontraktar, i samband med at vedkommande utarbeider konkurransegrunnlag for anbodskonkurransar i prosjekt.

For sjølve oppfølginga av dei krav til løns- og arbeidsvilkår som blir lagt inn i kontraktar med entreprenørar i investeringsprosjekta, er det utarbeidd ein eigen rutine. Denne rutinen spesifiserer korleis kommunen skal følgje opp og kontrollere at kontraktskrava blir etterlevd. Dette skjer ved at entreprenørane først leverer inn eit eigenrapporteringsskjema som skildrar korleis kontraktskrava blir ivareteke. Deretter gjer kommunen ei risikovurdering av entreprenørane sitt opplegg for å sikre ivaretaking av krava. Vidare kontrollar av entreprenøren blir identifisert med bakgrunn i risikovurderingar. Omfanget av kontrollar som blir gjennomført avheng av kor stor risiko det blir vurdert å vere for brot på dei krava som inngår i kontraktane med entreprenørane. Vanlege tiltak som blir sett i verk frå kommunen si side for å føre kontroll med at krava til løns- og arbeidsvilkår blir etterlevd, er stikkprøvekontroll av dokumentasjon for utvalde medarbeidarar (gjennomgang av arbeidskontraktar, timelister, lønsutbetaling, avtalar om kost og losji) og utvida kontroll av sentral dokumentasjon for eit større utval/alle tilsette hjå entreprenøren.

Revisjonen får opplyst at ettersom rutinane for å legge inn og følgje opp løns- og arbeidsvilkår i kontraktar er relativt nye, har det enda ikkje blitt gjennomført investeringsprosjekt der rutinane fullt ut har blitt nytta. Revisjonen får vidare opplyst at rutinane vil bli prøvd ut til det fulle i samband med ein kontrakt som er inngått med entreprenør i 2021 om gjennomføring av nybygg til rus og psykisk helse.

5.8.1.2 Kontraktsoppfølging i Meling skule-prosjektet

Undersøkinga viser kontraktsoppfølging i Meling skule-prosjektet har blitt gjennomført i samsvar med den praksisen for kontraktsoppfølging som kommunen opplyser å ha etablert. Revisjonen sin gjennomgang viser at det har blitt gjennomført jamlege byggemøte mellom prosjektleiar og entreprenørar. Av referat frå byggemøta går det fram at partane har gjennomgått mellom anna status for ferdigstilling av ulike leveransar/fag (grunnarbeid, tømring, maling, tekniske fag mv.), val av løysingar (t.d. golvbelegg), kostnad og framdrift i prosjekta, samt øvrige forhold som inngår i kontraktane, slik som status for sikkerheit, helse og arbeidsmiljø på byggeplass, gjennomføring av vernerundar og inn-/utregistrering på byggeplass med bygge-/HMS-kort for alle tilsette.

Når det gjeld krav til løns- og arbeidsvilkår, inneheld kontraktsgrunnlaget for totalentreprisekontrakten i Meling skule-prosjektet krav til både tilfredsstillande løns- og arbeidsvilkår hjå entreprenøren, samt krav til bruk av lærlingar i samband med utføring av kontraktsarbeida. Som nemnt over har Bømlo kommune i byggemøta gjennomført kontroll/oppfølging av registrering på byggeplass med bygge-/HMS-kort (dokumentasjon på tilsetting i bedrift godkjent av Arbeidstilsynet). I tillegg går det fram av referat frå byggemøta at kommunen har følgd opp og innhenta dokumentasjon av at krav i kontrakt til både bruk av lærlingar og tilfredsstillande løns- og arbeidsvilkår for tilsette. Revisjonen får opplyst at kommunen har fått tilsendt utfylt eigenrapporteringsskjema for løns- og arbeidsvilkår frå totalentreprisen, samt skriftleg stadfesting om bruk av lærlingar i prosjektet. Det har i prosjektet ikkje blitt gjennomført risikovurdering eller stikkprøvekontroll, ettersom desse rutinane og dokumenta ikkje blei utarbeidd cirka eit halvt år etter at kontrakten for Meling skule-prosjektet blei inngått.

5.8.2 Vurdering

Etter vurderinga til revisjonen synest etablert praksis for kontraktsoppfølging i Bømlo kommune å ha fungert tilfredsstillande i Meling skule-prosjektet. Det er i forvaltningsrevisjonen ikkje identifisert opplysningar, utfordringar eller problem knytt til framdrift, økonomi eller kvalitet som verkar å skuldast mangelfull kontraktsoppfølging.

Etter revisjonen si vurdering bør kommunen likevel vurdere å utarbeide rutinar for korleis kontraktsoppfølging i investeringsprosjekt skal utførast, og dessutan sikre at rutinane blir tatt i bruk og etterlevd i dei investeringsprosjekta som blir gjennomført. Dette vil kunna bidra til å sikra ei kontraktsoppfølging som i mindre grad er avhengig av enkeltpersonar sin kompetanse, og dermed til å sikra betre kontroll med at det i alle prosjekt (for eksempel ved endringar i personell) blir gjennomført ei tilfredsstillande kontraktsoppfølging i samsvar med dei tilrådingane som går fram av NS-ISO 10006:2017, pkt. 7.8.6.

Etter revisjonen si vurdering har Bømlo kommune etablert hensiktsmessige rutinar for å stille krav til at entreprenørar i investeringsprosjektskontraktar sikrar tilfredsstillande løns- og arbeidsvilkår for sine tilsette, samt hensiktsmessig oppfølging av dei aktuelle kontraktskrava.

5.9 Økonomistyring i investeringsprosjekt

5.9.1 Datagrunnlag

5.9.1.1 Rutinar for økonomistyring i prosjekt

Både i økonomireglement og i handbok for bygge- og anleggsprosjekt blir det stilt overordna krav til prosjektrekneskap og økonomistyring i investeringsprosjekt. I økonomireglementet går det fram at byggearbeid skal utførast innanfor rammene av den løyvinga som er gitt, og at byggerekneskapen til ei kvar tid skal gi full oversikt over økonomien i prosjektet. Det skal utarbeidast prosjektrekneskap for alle investeringar i kommunen, og prosjektrekneskap skal jamleg leggjast fram for dei respektive utvala. Alle investeringsprosjekt skal kontrollerast i samband med den kontinuerlege rapporteringa jamfør krava til rapportering i rekneskapsforskrifta. Av handbok for bygge- og anleggsprosjekt går det vidare fram at det i alle prosjekt (i den grad det er mogleg), skal detaljbudsjetterast og at bilag skal førast fortløpande på det enkelte prosjekt.

Det blir i økonomireglement også stilt krav til at prosjektleiar skal utarbeide ein sluttrekneskapsrapport når kvart prosjektet er avslutta. Sluttrapporten skal mellom anna innehalde informasjon om overskriding eller eventuell overfinansiering, samt naudsynt informasjon om gjennomføringa og avsluttinga av prosjektet. Sluttrekneskapsrapporten skal leggjast fram for kommunestyret for handsaming. Med bakgrunn i sluttrekneskapsrapporten skal prosjekteigar leggje fram forslag til vedtak som tek omsyn til inndecking av eventuell overskriding eller disponering av eventuell overfinansiering.

I intervju opplyser økonomisjef at kommuneadministrasjonen rapporterer på investeringsprosjekt til politisk nivå gjennom tertialrapportar, eventuelle revidert budsjett og årsrapport. Det er ikkje ein etablert praksis for å legge fram detaljert prosjektrekneskap for politisk handsaming, til tross for at det framgår av økonomireglementet at dette skal gjerast. Økonomisjef opplyser at slik detaljrapportering heller ikkje har blitt etterspurt av politikarane.

Når det gjeld den detaljerte, løpande økonomistyring, blir det i samband med dokumentoversending opplyst at etablert praksis i Bømlo kommune er at prosjektleiar står for økonomistyringa, i tett dialog med prosjekteigar. Økonomistyringa gjerast med utgangspunkt i prosjektbudsjettet, ved at prosjektleiar fører kontroll av totalentreprenøren sin betalingsplan opp mot prosjektet si framdriftsplan (kontroll av at ein har fått utført det arbeidet som skal gjerast i høve til plan, og at dette ligg innanfor dei rammene som er definert i prosjektbudsjett). Det er ikkje utarbeidd skriftlege rutinar som skildrar praksisen for økonomistyring i investeringsprosjekt i Bømlo kommune.

5.9.1.2 Økonomistyring i Meling skule-prosjektet

Økonomistyringa i Meling skule-prosjektet har blitt utført i samsvar med praksisen skildra over. Revisjonen får opplyst at entreprenøren har lagt fram betalingsplan per måned med underbilag som viser kostnader per aktivitet. Prosjektleiar opplyser at dette har gitt han grunnlag for å effektivt månadleg avstemming av kostnader i prosjektet mot framdriftsplan og utført arbeid på byggeplassen.

5.9.2 Vurdering

Etter det revisjonen kan sjå har Bømlo kommune etablert ein praksis for økonomistyring og -rapportering som gir moglegheit til å holde god oversikt over prosjektøkonomi og til å overvake utviklinga i kostnader (under dette avvik

frå budsjetterte kostnader), både på entreprenivå og for investeringsprosjekt samla, jf. NS-ISO 10006:2017. Den etablerte praksisen for løpande økonomistyring i prosjekt er imidlertid ikkje skriftleggjort, og revisjonen meiner kommunen med fordel kan gjere dette. Slik skriftleggjing vil gjere kommunen mindre sårbar for endringar i personell, gjennom å redusere avhengigheita av bestemte personar til å utføre dei aktuelle oppgåvene. Skriftlege rutinar for utføring av sentrale oppgåver vil også vere i samsvar med krav til god internkontroll.

Det har i forvaltningsrevisjonen ikkje kome fram opplysningar som tilseier at det har vore forhold ved økonomioppfølginga av Meling skule-prosjektet som har forårsaka kostnadsaukar, forseinkingar eller andre utfordringar i prosjektet. Etter revisjonen si vurdering har det i Meling skule-prosjektet vore etablert hensiktsmessige mekanismar for å sikra kontinuerleg oversikt over økonomien i prosjektet, inkludert oversikt over gjeldande sluttprognose for prosjektet ut frå den økonomiske utviklinga undervegs.

5.10 Oppfølging av endringsmeldingar

5.10.1 Datagrunnlag

5.10.1.1 Rutinar for oppfølging og endringsmeldingar

Bømlo kommune har ikkje etablert eigne rutinar for oppfølging og handtering av endringsmeldingar, utover det som framgår av kontraktsstandard NS8407 Totalentreprise. Den aktuelle kontraktsstandard, som kommunen nyttar i dei fleste investeringsprosjekt som blir gjennomført, inneheld føresegn om korleis varsel om endringar og tilleggsarbeid skal meldast, korleis det skal førast samla oversikt over alle endringar, og korleis endringar ev. skal godkjennast og fakturerast. Prosjektleiari har ansvar for å loggføre og følgje opp endringar, i samsvar med prosjekta sine behov.

I intervju får revisjonen opplyst at eventuelle endringsmeldingar i investeringsprosjekt som hovudregel kjem som eit resultat av anten at kommunen sjølv ønsker/har behov for å gjere endringar i høve dei løysingane som det opphavleg var lagt opp til, eller at entreprenør gjer kommunen merksam på at det er behov for endringar/tilleggsarbeid som det ikkje har vore tatt høgde for i funksjonsskildringane i prosjektet.

5.10.1.2 Handtering av endringsmeldingar i Meling skule-prosjektet

Endringsmeldingar i Meling skule-prosjektet har blitt handtert i samsvar med rutinar og praksis skildra over. I intervju får revisjonen opplyst at det er prosjektleiari som har mottatt og formelt godkjent endringar frå totalentreprenør. Prosjektleiari har imidlertid diskutert og gjort naudsynte avklaringar med prosjekteigar (kommunedirektør) undervegs, både munnleg og på e-post, før ein del av endringane har blitt godkjent.

Revisjonen får opplyst at det på revisjonstidspunktet er godkjent og gjennomført totalt 11 endringar i Meling skule-prosjektet, til ein samla ekstrakostnad på kr. 497 071 (cirka 1,75 prosent av det samla prosjektbudsjettet). Dei fleste endringsmeldingane gjeld mindre endringar og beløp, og det har berre vore ei stor endring i prosjektet undervegs i gjennomføringsfasen. I september 2020 blei det frå entreprenøren meldt inn behov for endring som gjaldt innsetting av takvindauge som ikkje hadde blitt inkludert i funksjonsskildringa då prosjektet blei lyst ut som anbod. Revisjonen får opplyst at kommunen var naud å godkjenne denne endringsmeldinga, for å sikre tilfredsstillande lysforhold i dei romma der takvindauge hadde blitt utegløymt. Denne endringa medførte ein ekstrakostnad for prosjektet på totalt kr 179 588.

5.10.2 Vurdering

Forvaltningsrevisjonen viser at endringsmeldingar i Meling skule-prosjektet har blitt handtert i samsvar med etablert praksis i kommunen, og etter revisjonen si vurdering synest dette å ha fungert godt. Det er i samband med revisjonen ikkje identifisert opplysningar som tilseier at det har vore spesielle problem eller utfordringar knytt til mottak og behandling av endringsmeldingar.

Revisjonen meiner samstundes at kommunen bør vurdere å utarbeide skriftlege rutinar for behandling av endringsmeldingar i investeringsprosjekt, som omtaler kva forhold som skal vurderast og kva omsyn som skal takast når endringar frå entreprenørar skal behandlast. Dette vil etter revisjonen si vurdering kunna bidra til å sikre ei systematisk handtering av endringsmeldingar i framtidige investeringsprosjekt kommunen gjennomfører, som i mindre grad er avhengig av enkeltpersonar si erfaring og kompetanse. Skriftlege rutinar vil vere særleg nyttig dersom kommunen i framtida skal ta i bruk andre kontraktsformar og -standardar enn NS8407 Totalentreprise, og som potensielt ikkje vil ha tilsvarende tydelege føresegn om oppfølging av endringsmeldingar.

6 Konklusjon og tilrådingar

Forvaltningsrevisjonen viser at Bømlo kommune gjennom økonomireglement og handbok for bygge- og anleggsprosjekt har etablert overordna rutinar som gir føringar for planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt. Dette gjeld mellom anna overordna rutinar for rolle- og ansvarsdeling og for rapportering i samband med gjennomføring av prosjekt. Kommunen har også etablert ein fast praksis for korleis den skal gjennomføre ulike aktivitetar og oppgåver innanfor investeringsprosjekt, slik som til dømes utarbeiding av kalkyle/estimering av kostnader for prosjekt, risikovurdering ved val av entreprisform og utarbeiding av anbudsgrunnlag og kravspesifikasjonar. Det er også etablert ein fast praksis for gjennomføring av kontraktsoppfølging og økonomistyring, som gir kommunen godt høve til å halde oversikt over økonomi og kostnadsutvikling i pågåande prosjekt.

Samstundes viser forvaltningsrevisjonen at kommunen manglar rutinar for gjennomføringa av fleire sentrale aktivitetar og arbeidsoppgåver i kommunale investeringsprosjekt. Dette omfattar mellom anna rutinar/prosedyrar for vurderingar/analysar av risiko og usikkerheit i samband med utarbeiding og kvalitetssikring av avgjerdsgrunnlag for investeringsprosjekt, rutinar for utarbeiding av mål, gjennomføring av risikovurdering og utarbeiding av kalkylar og framdriftsplan for vedtekte prosjekt, rutinar for utarbeiding av kontraktsstrategi og rutinar for kvalitetssikring av anbudsgrunnlag og kravspesifikasjonar. Forvaltningsrevisjonen viser også at den faste praksisen som er etablert for kontraktsoppfølging, økonomistyring, utarbeiding av kostnadskalkylar og risikovurdering av ved val av entreprisform heller ikkje er dokumentert skriftleg, samt at enkelte av dei overordna rutinane som er utarbeidd etter revisjonen si vurdering ikkje definerer tilstrekkeleg tydeleg korleis aktivitetar/oppgåver skal utførast. Dette gjeld til dømes for rutinane som er etablert for rapportering i investeringsprosjekt. Etter revisjonen si vurdering medfører mangel på skriftlege rutinar for gjennomføring av sentrale oppgåver risiko for svikt, feil og manglar i måten kommunen løysar desse oppgåvene på, og dermed for at viktige aktivitetar ikkje blir gjennomført på ein tilstrekkeleg systematisk måte som bidreg til å understøtte målsettingane i prosjekt (til dømes mål for kvalitet, framdrift eller kostnader).

Gjennomgangen av prosjektet utbygging av Meling skule viser at prosjektet i hovudsak har blitt gjennomført i samsvar med kommunen sine overordna rutinar og den praksisen som er etablert for ulike aktivitetar, men med enkelte avvik. Revisjonen vil særleg trekke fram at det i samband med Meling skule-prosjektet ikkje blei utarbeidd eit skriftleg prosjektmandat der sentral informasjon om mellom anna organisering av prosjektet, roller og ansvar blei samla. Mangel på skriftleg mandat har medført meirarbeid for prosjektleiaren når det gjeld å sikre tilgang på rett informasjon og involvere dei riktige personane undervegs, samt skapt ein viss usikkerheit knytt til rapporteringslinjer i prosjektet.

Vidare viser gjennomgangen at aktivitetar og oppgåver som gjeld planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt, og som kommunen ikkje har etablert verken skriftlege rutinar eller fast praksis for, i liten grad har blitt gjennomført. Dette gjeld mellom anna vurdering av risiko og usikkerheit i prosjektet i samband med utarbeiding av avgjerdsgrunnlaget som blei lagt fram for kommunestyret i samband med vedtak av prosjektet, risikovurderingar knytt til framdrift og kostnader etter at prosjektet blei vedteke gjennomført, utarbeiding av kontraktsstrategi for prosjektet, og utarbeiding av realistiske kalkylar basert på mellom anna analyse av usikkerheit. Revisjonen meiner at skriftlege rutinar for desse sentrale aktivitetane, ville kunne ha bidratt til ei meir heilskapleg og systematisk gjennomføring av Meling skule-prosjektet. Eit meir systematisk arbeid med dei tidlege fasane av prosjektet, under dette med utarbeiding og kvalitetssikring av avgjerdsgrunnlag og utarbeiding av kalkylar basert på heilskapleg analyse av relevante forhold som ville kunne påverke økonomien i prosjektet, kunne etter revisjonen si vurdering ha bidratt til å sikre kommunen ei meir fullstendig oversikt over dei reelle kostnadane for Meling skule-prosjektet på eit tidlegare tidspunkt.

På bakgrunn av det som kjem fram i forvaltningsrevisjonen, tilrår revisjonen at Bømlo kommune sett i verk desse tiltaka:

1. Oppdaterer relevante styrande dokument til å reflektere gjeldande organisering, ansvars- og oppgåvefordeling i investeringsprosjekt.
2. Skriftleggjer etablert praksis og vurderer å utarbeide rutinar for vurdering av behov for å innhente ekstern kompetanse i samband med planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt.

3. Vurderer å spesifisere tydelegare korleis rapportering i investeringsprosjekt skal innrettast, under dette konkretisere kva forhold og hendingar i prosjektet det skal rapporterast om, samt korleis og når rapporteringa skal utførast.
4. Vurderer å utarbeide skriftlege rutinar for sentrale arbeidsoppgåver og aktivitetar knytt til planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt, under dette rutinar for:
 - a) utarbeiding av avgjerdsgrunnlag for val av investeringsprosjekt som også omfattar vurdering/analyse av usikkerheit og risiko i prosjekt,
 - b) kvalitetssikring av avgjerdsgrunnlag for val av investeringsprosjekt,
 - c) å definere skriftlege mål for investeringsprosjekt,
 - d) gjennomføring av risikovurderingar i investeringsprosjekt knytt til mellom anna kvalitet, framdrift og økonomi,
 - e) utarbeiding av kvalitetsplanar,
 - f) utarbeiding av kontraktsstrategi og gjennomføring av risikovurderingar knytt til val av entreprisform,
 - g) kvalitetssikring av anbudsgrunnlag og kravspesifikasjon i anbuds konkurransar,
 - h) kontraktsoppfølging,
 - i) økonomistyring, og
 - j) handtering av endringsmeldingar.
5. Sikrar at rutinar for planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt blir nytta i alle prosjekt i samsvar med intensjonen.

Vedlegg 1: Høyringsuttale

Bømlo kommune

	Sak nr D-	Vår dato: 31.08.2021	Vår referanse: 2021/4193-217
Vår saksbehandlar: John Nordseth Nesse	Direkte telefonnr.: 53423164	Dykkar dato:	Dykkar referanse:

Deloitte AS v/ Iver Fiksdal

Høyringsuttale til forvaltningsrevisjon August 2021

–
Viser til motteke utkast til forvaltningsrevisjon 29.08.21.

I samsvar med bestilling frå kontrollutvalet i sak PS 5/21, 11. mars 2021, har Deloitte gjennomført ein forvaltningsrevisjon av styring av investeringsprosjekt i Bømlo kommune. Føremålet med forvaltningsrevisjonen har vore å undersøke om Bømlo kommune har etablert system og rutinar for organisering, planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt.

Høyringsutkastet datert 29.08.21 synleggjer at Bømlo kommune har etablert overordna rutinar som gjer føringar for planlegging og gjennomføringar av investeringsprosjekt, samt er det etablert ein fast praksis for korleis ein del oppgåver og aktivitetar vert løyst, men det manglar skriftlege rutinar for gjennomføringa av fleire aktivitetar og arbeidsoppgåver.

Etter revisjonen si vurdering medfører mangel på skriftlege rutinar risiko for svikt feil, feil og manglar i måten kommunen løysar desse oppgåvene. I etterkant av revisjonsarbeidet vil difor kommunen følgje tilrådinga som kjem fram av rapporten. Dette vil vera å:

- Oppdatere relevante styrande dokument til å reflektere gjeldande ansvars- og oppgåvefordeling i investeringsprosjekt
- Skriftleggjera etablert praksis og vurdere å utarbeide rutinar for vurdering av behov for å innhenta ekstern kompetanse i samband med planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt.
- Vurdere å spesifisera tydelegare korleis rapportering i investeringsprosjekt skal innrettast, under dette konkretisera kva forhold og hendingar i prosjektet det skal rapporterast om, samt korleis og når rapporteringa skal utførast.
- Vurdere å utarbeida skriftlege rutinar for sentrale arbeidsoppgåver og aktivitetar knytt til planlegging gjennomføring av investeringsprosjekt

Adresse: Rådhuset, Leirdalen 1, 5430 BREMNES
postmottak@bomlo.kommune.no
www.bomlo.kommune.no

Telefon: 53 42 30 00

Organisasjonsnr.: 834 210 622
Bankgiro: 3201.61.51652

- Sikra at rutinar for planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekt blir nytta i alle prosjekt i samsvar med intensjonen.

Bømlo kommune takkar for den grundige gjennomgangen av styring av investeringsprosjekt. Arbeidet med å få på plass skriftlege rutinar og oppdatering av styrande dokument er allereie i gong, og rapporten vil bli eit godt verktøy i vårt vidare kvalitetsarbeid.

Med helsing
Bømlo kommune

John Nordseth Nesse
Prosjektleder

Tone Stavland
Kommunalsjef Samfunnsutvikling

Kjetil Aga Gjørseter
Kommunedirektør
Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift

Vedlegg 2: Revisjonskriterium

Krav i lov og forskrift

Internkontroll

I kommunelova § 13-1, 3. og 4. ledd, går følgjande krav til kommunedirektøren fram:

«Kommunedirektøren skal påse at saker som legges fram for folkevalgte organer, er forsvarlig utredet. Utredningen skal gi et faktisk og rettslig grunnlag for å treffe vedtak.

Kommunedirektøren skal påse at vedtak som treffes av folkevalgte organer, blir iverksatt uten ugrunnet opphold. Hvis kommunedirektøren blir oppmerksom på faktiske eller rettslige forhold som har sentral betydning for iverksettingen av vedtaket, skal han eller hun gjøre det folkevalgte organet oppmerksom på dette på en egnet måte.»

Kommunelova kapittel 25, som tredde i kraft 1.1.2021, inneheld eigne føresegn knytt til kommunen sin internkontroll:

«Kommuner og fylkeskommuner skal ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges. Kommunedirektøren i kommunen og fylkeskommunen er ansvarlig for internkontrollen.

Internkontrollen skal være systematisk og tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold.

Ved internkontroll etter denne paragrafen skal kommunedirektøren

- f) utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering
- g) ha nødvendige rutinar og prosedyrer
- h) avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik
- i) dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig
- j) evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll.»

Det er fleire anerkjente rammeverk som skildrar grunnprinsipp for god internkontroll. Eit av dei mest brukte rammeverka for internkontroll er COSO-modellen.²³ Hovudelementa i COSO-modellen er felles for fleire av dei ulike rammeverka for internkontroll. Dei viktigaste elementa er:

- kontrollmiljø
- risikovurdering
- kontrollaktivitetar
- kommunikasjon og informasjon
- oppfølging frå leiinga

Løns- og arbeidsvilkår i offentlege kontraktar

Alle anskaffingar i offentleg regi er plikta til å leggje til grunn ein klausul i kontrakten som skal sikre at arbeidstakarane sine løns- og arbeidsvilkår ikkje vil pressast i ein konkurranseutsett marknad. Bakgrunnen kjem av ratifiseringa av ILO-konvensjon nr. 94 av 1949. I 2005 vart det innført eit krav om at teneste- og bygg- og anleggskontraktar inngått av statlege myndigheiter skulle innehalde krav om løns- og arbeidsvilkår for oppdragstakars tilsette. Som ein del av den dåverande regjeringa sin handlingsplan mot sosial dumping, vart konvensjonen gjort gjeldande for kommunar, fylkeskommunar og offentlegrettsleg organ frå 2008 gjennom forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlege kontraktar. Denne slår fast at oppdragsgjevar skal stille kontraktmessige krav om at tilsette hos leverandørar og eventuelle underleverandørar som direkte medverkar til å oppfylle kontraktar, har løns- og arbeidsvilkår i samsvar med allmenngjort tariffavtale, eller en landsomfattande tariffavtale for den aktuelle bransje (jf. § 5). Oppdragsgjevar skal også gjennomføre nødvendige kontrollar av om krava til løns- og arbeidsvilkår blir overhaldt (jf. § 7).

²³ COSO: Internal Control = Integrated Framework (2013)

Informasjons—og påseplikt og innsynsrett

Forskrifta gjeld der det blir utført arbeid innafør verkeområda til ein allmenngjeringsforskrift, jf. allmenngjeringslova § 3, som til dømes Forskrift om delvis allmenngjering av tariffavtale for byggeplasser i Norge.

Forskrifta om informasjons- og påseplikt og innsynsrett § 5 pålegg bestiller av oppdrag frå entreprenørar og leverandørar ei informasjonsplikt ovanfor sine kontraktspartar. Det går fram av § 5 at «bestiller skal i kontrakter med entreprenører eller leverandører informere om at virksomhetenes arbeidstakere minst skal ha de lønns- og arbeidsvilkår som følger av allmenngjeringsforskrifter. Den samme informasjonsplikten gjelder for entreprenører eller leverandører når disse inngår avtaler med underleverandører.»

Vidare går det fram av forskrifta § 6 at hovudleverandør skal «påse at lønns- og arbeidsvilkår hos virksomhetens underleverandører er i overensstemmelse med gjeldende allmenngjeringsforskrifter». Denne påseplikta innebærer at «det skal iverksettes systemer og rutinar for å undersøke og om nødvendig følge opp at allmenngjeringsforskrifter etterleves. Påseplikten kan oppfylles for eksempel ved at det tas inn kontraktsklausuler om at arbeidstakere minst skal ha de lønns- og arbeidsvilkår som følger av allmenngjeringsforskrifter, og at dette følges opp gjennom innhenting av dokumentasjon på arbeidstakeres lønns- og arbeidsvilkår».

Prinsipp for prosjektstyring

I ISO-standardane «Retningslinjer for kvalitetsledelse i prosjekter»²⁴ og «Ledelsessystemer for kvalitetsstyring»²⁵, blir det framheva at eit godt prosjektstyringssystem er viktig for ei profesjonell og standardisert prosjektstyring. Av standardane går det fram at eit tilfredsstillande prosjektstyringssystem må forutsettast å innehalde mellom anna følgjande element:

- Planleggingen og koordineringen må omfatte hele prosjektet.
- Veldefinerte og omforente styringsprinsipper må benyttes gjennom hele prosjektet.
- Problemer i prosjektgjennomføringen må kunne identifiseres så tidlig som mulig.
- Prosjektstyringssystemet må være slik utformet at det gir grunnlag for god kommunikasjon på alle nivåer i prosjektorganisasjonen.
- Informasjonsmengden prosjektet produserer må være i tråd med det behov som eksisterer på ulike nivåer på informasjonsmottakersiden.
- Rapportering av forbruk av ressurser må skje med den frekvens som er nødvendig etter hvert som prosjektet går fremover.
- Avviksrapporteringen må være slik at den lett kan bidra til konkrete handlinger.²⁶

Nedanfor er det konkretisert korleis krava i teori og standardar for prosjektstyring inngår i hovudfasane i prosjektgjennomføringa.

Prosjektstyringssystem

Styring av investeringsprosjekt omfattar aktivitetar og prosessar både i den kommunale organisasjonen og i ein funksjon eller grupper spesielt oppretta for prosjektet. Styringssystemet bør innehalde retningsliner for oppfølging i dei ulike fasane i prosjekt (prosjektinitiering, planlegging, gjennomføring og avslutning), samt prosedyrar/rutinar og sjekklistar for å sikre at aktivitetar blir gjennomført som forutsett. Vidare er det viktig at kommunen legg til rette for at tilsette får opplæring i bruk av prosjektstyringssystemet, og sørger for at systemet gjennomgåande blir nytta ved gjennomføring av prosjekt.

I følge NS-ISO 10006 skal det ved start av enkeltprosjekt utarbeidast ein kvalitetsplan for prosjektet som beskriver aktivitetar og ressursar som er naudsynte for å nå prosjektet sine mål. Det bør vere ein periodisk gjennomgang av framdriftsplanen for prosjekt, og eventuelle avvik frå framdriftsplanen bør bli identifisert og vurdert.²⁷

Initiering/planlegging

Av NS-ISO 10006-standarden går det vidare fram at det i forprosjektfasen er viktig å klargjere målet med prosjektet. I byggeprosjekt vil den overordna målsettinga vere å realisere byggeprosjektet. Meir spesifikke mål for eit prosjekt kan vere knytt til kvalitet, teknikkar for utføring, tidsfrist, økonomisk ramme mv. Økonomiske rammer

²⁴ NS-ISO 10006:2017 «Retningslinjer for kvalitetsledelse i prosjekter».

²⁵ NS-ISO 9001:2015 «Ledelsessystemer for kvalitetsstyring – krav».

²⁶ Westhagen (2003), gjengitt i Jessen (2005):301

²⁷ NS-ISO 10006:2017, avsnitt 7.4.5

må bygge på kostnadsoverslag som er realistiske, der det er teke omsyn til alle kostnader og gjort påslag for usikkerheit knytt til prosjektføresetnader o.l.

Planlegginga av prosjekt skal innehalde ei risikovurdering, og det bør vere etablert system eller rutinar for å overvake risikoen i heile prosjektperioden. Av ISO-standarden går det fram at:

«Identifisering av risiko bør ikke bare ta i betraktning risiko ved kostnader, tid og produkt, men også risiko på områder som produktkvalitet, trygghet, pålitelighet, profesjonelt ansvar, informasjonsteknologi, sikkerhet, helse og miljø. [...] All identifisert risiko bør vurderes. Ved denne vurderingen bør det tas hensyn til erfaringer og historiske data fra tidligere prosjekter. [...] Resultatene fra alle analyser og vurderinger bør registreres og kommuniseres til relevant personell.»²⁸

Ifølge Norsk Standard si rettleiing i prosjektleiing, NS-ISO 21500:2012, bør ein planlegge innkjøp før ein går i gang med innkjøpsprosessen, med det formål å sikre og dokumentere strategi og generell prosess for innkjøpa før igangsetting. Når ein kontrakt er inngått startar kontraktstyringa.

På DFØ sine fagsider om offentlege innkjøp, anskaffelser.no, er det utarbeidd ein rettleiar for kontraktsoppfølging.²⁹ Der går det fram at det er forskjell på kontraktsoppfølging avhengig av om det dreier seg om enkle leveransar, rammeavtalar eller større investeringsprosjekt:

«**Ved enkle leveransar**, kan kontraktsforpliktelsene være oppfylt ganske raskt, varen eller tjenesten mottas til avtalt tid, sted og kvalitet og kontrakten er oppfylt.

Ved rammeavtaler kan leveransene bli oppfylt suksessivt gjennom hele avtaleperioden og her må enkeltleveransene sees i sammenheng opp mot kontraktsmessig ytelse. Dette krever andre rutinar enn ved enkle leveransar.

Ved større investeringsprosjekt (...) vil kontraktsoppfølgingen kreve intensiv oppfølging for å sikre at ytelsen blir levert. Inngåelse av avtalen er startskuddet på igangsettelse av et stort prosjekt. Selve ferdigstillingen av slike ytelser kan ta flere år og også kreve interne leveransar. Her kreves tett oppfølging, fremdriftsplaner, grensesnitt mot internleveransar, eskaleringsrutinar mm.»

Auka byggherrekontroll vil i praksis seie ein kontroll på staden der leveransen har skjedd om at masser, kvalitet og utføring er i samsvar med bestilling. I samband med byggearbeid er det kommunen sin byggeleiar som gjennomfører slik kontroll. Dei færreste kommunar har i dag tilsett eigne byggeleiarar. Kommunane engasjerer derfor normalt byggeleiarar for å ivareta kommunen sine byggherreinteresser på byggeplassen. Direktoratet for Byggkvalitet (DiBK) utarbeidde i 2008 ein rettleiar³⁰ som gir råd om korleis ein planlegg eit byggeleiaroppdrag, kva krav kommunane bør stille og korleis ein følgjer opp kontrakten. Mellom anna inneber det å arrangere oppstartsmøte med kontraherte entreprenørar, kontrollere materialar og utføringa på byggeplassen undervegs, og avhalde faste byggemøte. Kommunar blir oppmoda om å ha ei strukturert evaluering av entreprenøroppdrag.

Gjennomføring

Ifølge NS-ISO 10006-standarden bør ein i samband med ressursplanlegging vidare fastsette og dokumentere kva ressursar som er naudsynte for prosjektet på ulike tidspunkt i gjennomføringa. Kva slags formell kompetanse og personlege eigenskapar som er naudsynte bør bli definert. Vidare bør det utarbeidast arbeidsskildringar som inkluderer ansvar og mynde. Det bør ifølge standardane også bli identifisert eventuelle gap mellom tilgjengeleg og naudsynt kompetanse for prosjektgjennomføring, og ev. avvik som blir avdekt bør handterast.

Av NS-ISO 10006-standarden går det fram at ein i den innleiande fasen av eit prosjekt bør vedta ei prosjektorganisering med klare ansvarsforhold og rapporteringslinjer. Det bør også vere gjort naudsynte avklaringar om framdriftsplan og vesentlege kontrakts- og avtaleforhold. Det bør vidare vere etablert rutinar for rapportering frå prosjektleiinga til leiinga i kommunen og til politiske organ. Av NS-ISO 10006:2017, pkt. 5.2.6 går det også fram at «prosjektorganisasjonen bør forvise seg om at passende kommunikasjonsprosesser fastsettes, og at informasjonen utveksles mellom prosjektets prosesser og mellom prosjektet, andre aktuelle prosjekter og initiativtakerorganisasjonen.». Det bør i tillegg vere etablert rutinar for rapportering frå prosjektleiinga til leiinga i kommunen og til politiske organ. I samsvar med byggherreforskrifta har prosjektleiinga ansvar for regelmessig oppfølging av prosjektet, under dette leverandørar og kontraktar. Av NS-ISO 10006:2017, går det fram at det bør settast i verk eit system for kontraktsstyring som sikrar at kontraktsforholda blir oppfylt, og der leverandøren si utføring blir overvaka for å sikre at alle forhold som er kontraktsmessig relevante blir oppfylt.

²⁸ NS-ISO 10006:2017, avsnitt 7.7.2 og 7.7.3

²⁹ Henta frå: <https://www.anskaffelser.no/prosess/gjore-anskaffelser/anskaffelsesprosessen/kontraktsoppfolging>

³⁰ Henta frå: <https://dibk.no/globalassets/eksisterende-bygg/verktoy/byggleidelse-oppdrag-og-kvalitetssystemveileder.pdf>

Prosjektleiinga må ha oversikt over rekneskapan for prosjektet og overvake framdrift og kvalitet. Som eit ledd i oppfølginga bør prosjektleiinga ha fokus på avvik og årsaker til avvik. Hensikta med eit avviksrapporteringsystem er å kunne sette i verk tiltak på eit så tidleg tidspunkt som mogleg for å kunne gjere naudsynte justeringar i prosjektet og ta høgde for konsekvensane av avvik.³¹

³¹ NS-ISO 10006:2017, avsnitt 7.5.4

Vedlegg 3: Sentrale dokument og litteratur

Lov og forskrift

- Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 1993. Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven). LOV-1992-09-25-107

Førearbeid, rundskriv, rettleiarar mv.

- Kommunal- og regionaldepartementet, 2003. Ot.prp. nr. 70 (2002-2003): Om lov om endringer i lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner m.m. (kommunal revisjon).
- NS-ISO 10006:2017. Kvalitetsledelse. Retningslinjer for kvalitetsledelse i prosjekter. Norsk Standard.
- NS-ISO 9001:2015. Ledelsessystemer for kvalitet. Krav. Norsk Standard.
- NS-ISO 21500:2012. Veiledning i prosjektledelse. Norsk Standard.

Sentrale dokument frå Bømlo kommune

- Bømlo kommune. Økonomireglement. Revidert 20.04.2010
- Bømlo kommune. Reglement for politiske organ i Bømlo kommune. 05.12.2016
- Bømlo kommune. Handbok for bygge- og anleggsprosjekt i Bømlo kommune. 26.04.2012
- Bømlo kommune. Rutine for oppfølging av lønns- og arbeidsvilkår i Bømlo kommune. 17.11.2020

Andre kjelder

- Norges Interne Revisorers Forening (NIRF), 1996. *Internkontroll – Et integrert rammeverk (COSO)*

Deloitte.

Deloitte AS and Deloitte Advokatfirma AS are the Norwegian affiliates of Deloitte NSE LLP, a member firm of Deloitte Touche Tohmatsu Limited ("DTTL"), its network of member firms, and their related entities. DTTL and each of its member firms are legally separate and independent entities. DTTL (also referred to as "Deloitte Global") does not provide services to clients. Please see www.deloitte.no for a more detailed description of DTTL and its member firms.

Deloitte Norway conducts business through two legally separate and independent limited liability companies; Deloitte AS, providing audit, consulting, financial advisory and risk management services, and Deloitte Advokatfirma AS, providing tax and legal services.

Deloitte is a leading global provider of audit and assurance, consulting, financial advisory, risk advisory, tax and related services. Our network of member firms in more than 150 countries and territories serves four out of five Fortune Global 500® companies. Learn how Deloitte's 330,000 people make an impact that matters at www.deloitte.no.

© 2021 Deloitte AS

Bømlo kommune

Sekretariat for kontrollutvalet
Saksframlegg

Saksnr: 2019/36-10
Saksbehandlar: Helge Inge Johansen

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Bømlo kommune	28/21	29.09.2021

Forvaltningsrevisjon innan vedtaksoppfølging og internkontroll - handlingsplan

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet har merka seg at kommunen er godt i gang med forbetningsarbeidet etter forvaltningsrevisjonen innan vedtaksoppfølging og internkontroll.
2. Kontrollutvalet ber om at kommunedirektør kjem med ny skriftleg status på oppfølging av forvaltningsrevisjonen til møte i desember 2021. Tilbakemeldinga vert å senda sekretariatet innan tre veker før møtet (10.11.21)

Samandrag

Dette er tredje oppfølging av forbetningsarbeidet på denne forvaltningsrevisjonen. Det vert tilrådd at kontrollutvalet ber om ei ny orientering til kontrollutvalet sitt møte i desember i 2021.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Helge Inge Johansen
spesialrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Kommunestyret gjorde slikt vedtak i møte 18.05.2020:

«Kommunestyret ber rådmannen:

- 1. Sørge for at det blir etablert system for registrering av vedtak, der det også inngår
 - a.) Status for oppfølging og iverksetjing*
 - b.) Kven som er ansvarleg for oppfølging og handsaming*
 - c.) Rapportering til politiske møte**
- 2. Sørge for at det blir oppdatert informasjon om korleis tilsette skal nytte internkontrollsystemet, og under dette
 - a.) Tydeleggjere kva roller og ansvar som er gjeldande for internkontrollarbeidet*
 - b.) Vurdere om fleire kan leggje inn og strukturere dokument i kvalitetssystemet på god måte**
- 3. Sikre at dei tilsette får tilstrekkeleg opplæring i bruk av kvalitetssystemet.*
- 4. Sørge for ein god avviksmeldekultur og etablere system for å gjere systematiske og jamlege overordna analyser av avvik som er meldte i verksemdene.*
- 5. Sørge for at det blir etablert felles rutinar for gjennomføring og dokumentering av risikoanalysar.*
- 6. Sikre jamleg og tidsriktig rapportering frå kvalitetsgruppene innan alle fagområda.*
- 7. Lage ein prioritert handlingsplan til kontrollutvalet innan 01.09.2020 som viser kva tiltak som skal setjast i ver for å følgja opp tilrådingane i rapporten, når tiltaka skal setjast i verk og kven som skal ha ansvaret for iverksettinga.»*

Kontrollutvalet har eit spesielt ansvar for å følgje opp at kommunestyret sine vedtak i samband med rapportar om forvaltningsrevisjon blir følgd opp, jf. kommunelova § 23-2, e der det står dette:

«Kontrollutvalget skal påse at: e) vedtak som kommunestyret eller fylkestinget treffer ved behandlingen av revisjonsrapportar, blir fulgt opp.»

Rapportering til kommunestyret i tråd med dette skjer normalt i samband med at kontrollutvalet årleg legg fram si årsmelding for kommunestyret til godkjenning.

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse til å følgje opp kommunestyret sine vedtak etter revisjonsrapportar, jf. kommunelova § 23-2, e.

Vurderingar og verknader

Kontrollutvalet har hatt handlingsplanen til handsaming i to møte 03.12.2020 og 15.04.2021. Sekretariatet har fått oversendt handlingsplan som er vedlagt saka (sjå vedlegg). Ut i frå det sekretariatet kan sjå har kommunen komme godt i gang med forbetningsarbeidet, men at det står at litt arbeid. Sekretariatet tilrår at kontrollutvalet går igjennom tilbakemeldinga frå administrasjonen, slik det kjem fram av vedlegget, «punkt for punkt».

Konklusjon

Sekretariatet registrerer at det er satt i gang ein del nye positive tiltak knytt til handlingsplanen innan vedtaksoppfølging og internkontroll. Det står att litt arbeid, av den grunn tilrår sekretariatet at kontrollutvalet ber kommunedirektør om ny skriftleg status på oppfølginga til desembermøte.

Handlingsplan oktober 2020,
med merknader februar 2021 (raud skrift), merknader september 2021 (grøn skrift)

	Ansvarleg	Tidsfrist	Prioritet	Merknad, februar 2021
1. Etablere system for registrering av vedtak der det også inngår	Kommunedirektør (leiar fellessekretariat)	01.02.21	1	Under arbeid
a. status for oppfølging og iverksetjing	Kommunedirektør (leiar fellessekretariat)			Gjennomført.
b. kven som er ansvarleg for oppfølging og handsaming	Kommunedirektør (leiar fellessekretariat)			Under arbeid
c. rapportering til politiske møte	Kommunedirektør			Gjennomført
2. Oppdatere informasjon om korleis tilsette skal nytte internkontrollsystemet, og under dette	Kommunedirektør (rådgjevar beredskap/-kvalitetsarbeid)	01.02.21	3	Dette er tema i medråderettsmøte. Strategisk leiargruppe: Starta arbeid med KS sin rettleiar for kommunedirektøren sin interkontroll «Orden i eget hus». Arbeid med covid-19 har tatt mykje kapasitet i løpet av våren/ sommaren, og m.a. dette arbeidet har blitt sett på vent. Planen er å jobba med dette hausten -21.
a. tydeleggjere kva roller og ansvar som er gjeldande for internkontrollarbeidet	Kommunedirektør			
b. vurdere om fleire kan leggje inn og strukturere dokument i kvalitetssystemet på ein god måte	Kommunedirektør	01.02.21	5	Er å sjå på som gjennomført då vurdering er gjort.
3. Sikre at dei tilsette får tilstrekkeleg opplæring i bruk av kvalitetssystemet	Kommunedirektør (rådgjevar beredskap/-kvalitetsarbeid)	01.02.21	2	Kontinuerleg arbeid, som ikkje vil kunne setjast som utført nokon spesiell dato, men i denne samanheng er punktet å sjå på som gjennomført.
4. Sørge for ein god avviksmeldeskultur og etablere system for å gjere systematiske og jamlege overordna analysar av avvik som er meldte i verksemdene.	Kommunedirektør	01.02.21	4	Kontinuerleg arbeid, som ikkje vil kunne setjast som utført nokon spesiell dato, men i denne samanheng er punktet å sjå på som gjennomført.
5. Etablere felles rutinar for gjennomføring og dokumentering av risikoanalysar.	Kommunedirektør (rådgjevar beredskap/-kvalitetsarbeid)	01.02.21	6	Arbeidet er påbegynt, men ikkje ferdigstilt. Ny frist er 01.07.21 Arbeidet er i gong.
6. Sikre jamleg og tidsriktig rapportering frå kvalitetsgruppene innan alle fagområda.	Kommunedirektør	01.02.21	7	Møteplan for kvalitetsutval og kvalitetsgruppene er enno ikkje sett for 2021. Dette har samanheng med pågåande arbeid med revisjon av kvalitetshandbok. Sjå kommentar under pkt 2a

Saksnr: 2020/157-6
Saksbehandlar: Helge Inge Johansen

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Bømlo kommune	29/21	29.09.2021

Forvaltningsrevisjon av Forum for oppvekst i Sunnhordland (FOS) - handlingsplan

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet har merka seg at kommunen er godt i gang med forbetningsarbeidet etter forvaltningsrevisjonen av Forum for oppvekst i Sunnhordland (FOS).
2. Kontrollutvalet ber om at kommunedirektør kjem med ny skriftleg status på handlingsplanen til første møte i 2022, der det og blir tidfeste når arbeidet med ny samarbeidsavtale skal vera ferdig. Tilbakemeldinga vert å senda sekretariatet innan tre veker før møtet.

Samandrag

Det er gjennomført forvaltningsrevisjon gjeldande Forum for oppvekst i Sunnhordland (FOS). Den er felles for kommunane Bømlo, Etne, Fitjar, Kvinnherad, Stord og Sveio. Føremålet med forvaltningsrevisjonen er å kartlegge kva rammer FOS opererer under og å kartlegge og vurdere erfaringane med og resultatata til FOS. Innstillinga frå kontrollutvalet til kommunestyret vart vedteke i kommunestyremøte 10.05.2021. Dette er første oppfølging av forbetningsarbeidet på denne forvaltningsrevisjonen. Det vert tilrådd frå sekretariatet at kontrollutvalet ber kommunedirektør om ny skriftleg status på oppfølginga til første kontrollutvalsmøte i 2022.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Helge Inge Johansen
spesialrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Kommunestyret gjorde slikt vedtak i møte 10.05.2021, PS 44/2021:

«Kommunestyret ber kommunedirektør :

1. Sikre at samarbeidet er underlagt demokratisk kontroll på ein måte som er hensiktsmessig for den ein skilde kommune.
2. Sørge for at ein vurderer korleis kommunen kommuniserer moglegheitene for medverknad i høve til FOS til dei tillitsvalde i kommunen.
3. Sikre at det vert vurdert om det er behov for tydelegare kommunikasjon om kva FOS er og korleis FOS blir styrt.
4. Sikre at ein tydeleggjere kva kurs og kompetansehevingstilbod i regi av FOS som dei kan tilby til dei tilsette i oppvekstsektoren.
5. Att kommunedirektør kjem med tilbakemelding på tilrådinga ovanfor til kontrollutvalet, med frist til 08.09.2021 «

Kontrollutvalet har eit spesielt ansvar for å følgje opp at kommunestyret sine vedtak i samband med rapportar om forvaltningsrevisjon blir følgd opp, jf. kommunelova § 23-2, e der det står dette:

«Kontrollutvalget skal påse at: e) vedtak som kommunestyret eller fylkestinget treffer ved behandlingen av revisjonsrapportar, blir fulgt opp.»

Rapportering til kommunestyret i tråd med dette skjer normalt i samband med at kontrollutvalet årleg legg fram si årsmelding for kommunestyret til godkjenning.

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse til å følgje opp kommunestyret sine vedtak etter revisjonsrapportar, jf. kommunelova § 23-2, e.

Vurderingar og verknader

Sekretariatet har fått oversendt handlingsplan.(sjå vedlegg)

Sekretariatet tilrår at kontrollutvalet går igjennom tilbakemeldinga frå administrasjonen, slik det kjem fram av vedlegget, «punkt for punkt».

Ut i frå det sekretariatet kan sjå har kommunen kome godt i gang med forbetningsarbeidet, men at det står at noko arbeid. Arbeid med ny samarbeidsavtale er ikkje på plass. Sekretariatet tilrår at kontrollutvalet ber om ny skriftleg tilbakemelding.

Konklusjon

Det vert tilrådd frå sekretariatet at kontrollutvalet ber kommunedirektør om ny skriftleg status på oppfølginga til første kontrollutvalsmøte i 2022.

Tilbakemelding

Oppfølging av forvaltningsrevisjonsrapport «Forum for oppvekst i Sunnhordland (FOS)»

01.09.2021
Kommunedirektøren

Det vart gjennomført forvaltningsrevisjon gjeldande for Forum for oppvekst i Sunnhordland (FOS). FOS omfattar kommunane Bømlo, Etne, Fitjar, Kvinnherad, Stord og Sveio. Alle kommunane har delteke i forvaltningsrevisjonen.

Kontrollutvalet i Bømlo gjorde slikt vedtak i sitt møte 15.04.21, sak 17/21:

Kommunestyret ber kommunedirektøren om:

- 1. Sikre at samarbeidet er underlagt demokratisk kontroll på ein måte som er hensiktsmessig for den einskilde kommune.*
- 2. Sørge for at ein vurderer korleis kommunen kommuniserer moglegheitene for medverknad i høve til FOS til dei tillitsvalde i kommunen.*
- 3. Sikre at det vert vurdert om det er behov for tydelegare kommunikasjon om kva FOS er og korleis FOS blir styrt.*
- 4. Sikre at ein tydeleggjer kva kurs og kompetansehevingstilbod i regi av FOS som dei kan tilby til dei tilsette i oppvekstsektoren.*
- 5. At kommunedirektøren kjem med tilbakemelding på tilrådinga ovanfor til kontrollutvalet, med frist til 08.09.21.*

KOMMUNEDIREKTØREN SITT SVAR PÅ DEI ULIKE PUNKTA:

- 1. Sikre at samarbeidet er underlagt demokratisk kontroll på ein måte som er hensiktsmessig for den einskilde kommune.*

Kommunedirektøren har tidlegare fremja eiga politisk sak om framlegg til ny samarbeidsavtale for Forum for oppvekst i Sunnhordland. Saka vart utsett i kommunestyremøte 07.12.20 i påvente av at forvaltningsrevisjonsrapporten frå KPMG skulle bli ferdig. Denne rapporten føreligg no og saka om ny samarbeidsavtale for FOS vil derfor bli fremja på nytt.

Avtalen inneheld mellom anna oversikt over føremål for arbeidet, sentrale oppgåver, samarbeidsform og FOS sine ulike organ, og kommunedirektøren vurderer at ei politisk handsaming sikrar demokratisk kontroll av samarbeidet.

- 2. Sørge for at ein vurderer korleis kommunen kommuniserer moglegheitene for medverknad i høve til FOS til dei tillitsvalde i kommunen.*

Oppfølging av forvaltningsrevisjonsrapporten har vore tema i fleire medråderettsmøte med tillitsvalde:

- I. Hovudtillitsvalde har tilgang til alle referat frå møta i styringsgruppa FOS. Dei ligg tilgjengeleg for alle på postlista til kommunen.
 - II. Leiinga i Oppvekstsektoren og hovudtillitsvalde for Fagforbundet og Utdanningsforbundet har faste medråderettsmøte der ting som har verknad på dei tilsette sin arbeidssituasjon vert drøfta. Med på møta er også hovudverneombodet. Dei tilsette sine rettar etter hovudavtalen er grunnlaget for innhald og form på møta. Verksemdene og dei tilsette sine behov for kompetanseheving er eit klart tema for drøftingar og medverknad. I desse møta vert det drøfta kartleggingar av trong for samla kompetanse i einingane og hos arbeidstakarane, samt kompetansehevingssplanar for dei ulike områda i sektoren. Kommunalsjef som sit i styringsgruppa i FOS kan ta opp saker frå møta eller tillitsvalde kan ta opp spørsmål frå referat i styringsgruppa.
 - III. Endeleg forvaltningsrevisjonsrapport vart drøfta i medråderettsmøte 26.05.21, og me vart samde om følgjande presiseringar/forbetringar:
 - i. Saklista til styringsgruppa i FOS vert diskutert med hovudtillitsvalde før styremøta. Dette for medverknad i sakene.
 - ii. Hovudtillitsvalde blir inviterte med på leiarkonferansen i FOS for å få eit kunnskapsgrunnlag og innsikt i det leiarane jobbar med i FOS.
 - iii. I samband med årsmelding frå FOS skal arbeidet i FOS diskuterast med hovudtillitsvalde i faste møte.
 - iv. Tillitsvalde er i den årlege vurderinga av kompetansebehov for oppvekstsektoren med på å vurdere kva område ein skal be om støtte frå FOS.
 - v. Alle tilsettegrupper i oppvekstsektoren skal få tilbod om relevant kompetanseheving i FOS.
 - vi. Tillitsvalde deltek fast på oppvekst, kultur og idrett sine leiarmøte.
3. *Sikre at det vert vurdert om det er behov for tydelegare kommunikasjon om kva FOS er og korleis FOS blir styrt.*

Etter at ny samarbeidsavtale for FOS er vedteke vil denne gi eit godt grunnlag å kommunisere frå. Dette skal skje m.a. gjennom at:

- i. Kommunedirektør skal inkludere relevant informasjon frå FOS i munnleg informasjon i politiske møte.
 - ii. Lenke til FOS si heimeside skal liggja lett tilgjengeleg for alle på kommunen si nettside.
 - iii. Kommunalsjef orienterer om aktuelle tilbod/nytt frå FOS på alle interne leiarmøte.
 - iv. Verksemdsleiarar vidareformidlar informasjon frå FOS i personalmøte.
4. *Sikre at ein tydeleggjer kva kurs og kompetansehevingstilbod i regi av FOS som dei kan tilby til dei tilsette i oppvekstsektoren.*

Ansvar for kompetanseutvikling ligg hos kommunen, og FOS vil vere eitt av fleire verktøy ein nyttar i dette arbeidet.

- i. Dagens praksis med at FOS skal tilby kompetanseutvikling basert på reelle behov i kommunane skal vidareførast.
- ii. Kompetanseutviklingsbehova vert kartlagt etter drøftingar på skule- og kommunenivå.
- iii. Kurs i regi av FOS må ikkje kolliderer med Bømlo sine interne planleggingsdagar.
- iv. I dei tilfella at ønska tilbod ikkje er mogleg å realisere på skule- eller kommunenivå på grunn av økonomi eller organisatorisk tilhøve, skal ein vurdere om FOS kan stå som arrangør.
- v. Einingsleiarane i oppvekstsektoren skal informera alle tilsette i einingane om FOS sine tilbod og syna til lenke til heimesida med oversikt over dei tilboda FOS har.
- vi. Gje tydeleg informasjon i god tid før evt. kursdatoar slik at kvar einskild skule har moglegheit til å setje seg inn i kva ein vil prioritere av emne. Digital kurskalender skal nyttast.
- vii. Det kan vere lurt å samkøyre kurs frå FOS med same tid som planleggingsdagar i dei ulike kommunane.

Bømlo kommune

Sekretariat for kontrollutvalet
Saksframlegg

Saksnr: 2020/61-7
Saksbehandlar: Helge Inge Johansen

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Bømlo kommune	30/21	29.09.2021

Delegasjonsreglementet - orientering frå kommunedirektør

Forslag til vedtak

Informasjonen vert teken til orientering

Samandrag

Kontrollutvalet ønskjer ei ny orientering frå kommunedirektøren til dette møte grunna at arbeidet med delegasjonsreglementet ikkje var ferdig til april møte. Sekretariatet tilrår at informasjonen vert teken til orientering om det ikkje kjem fram noko spesielt i saka.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Helge Inge Johansen
spesialrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Dette var mellom anna protokollert i saka om eventuelt i møte 03.12.2020.

«Nytt delegasjonsreglement for Bømlo kommune skal vere klart 31.12.2020, ordførar og kommunedirektør orienterte litt om dette. Kontrollutvalet vil ha ei orientering frå kommunedirektør om dette til møte 25.02.2021.

Vedtak

Kontrollutvalet ber om at kommunedirektør kjem til møte 25.02.2021 og orienterer om nytt delegasjonsreglement»

I epost frå kommunedirektør 05.02.2021 kjem blant anna dette fram om saka:

«Nåverande reglement inneheld både sakshandsamingsreglar for folkevalde organ og delegeringsreglement. Ein har nå delt desse slik at vi får eit reglement for sakshandsaming og eit for delegering. Ein vonar det vil gjere reglementa meir praktiske og tilgjengelege, i tillegg at det blir enklare å gjere rullere/revidere/gjere endringar.

Det er laga eit utkast til sakshandsamingsreglement. Når det gjeld delegeringsreglement har ein valt å nytte ei digital løysing, KS Delegering, og i denne løysinga er det laga eit forslag til delegeringsreglement. Politikarane må gå gjennom forslaget, og vurdere om det samsvarar med den arbeids- og ansvarsfordelinga dei ønskjer.

Ein har vedtatt at Formannskapet er arbeidsutval for dette arbeidet. Administrasjonen skal presentere sine utkast saksbehandlingsreglement og løysinga for delegeringsreglement for Formannskapet/arbeidsutvalet i møte den 15.02.2021.»

Frå møte i kontrollutvalet 15.04.2021 i PS 13/21 Delegasjonsreglementet - orientering frå kommunedirektør vart dette protokollert:

«Kommunedirektør orienterte om status for arbeidet med delegasjonsreglementet. Kontrollutvalet vil ha ein ny orientering i septembarmøte, grunna at arbeid med delegasjonsreglementet ikkje er ferdig.

Vedtaket vart samrøystes vedteke.

Vedtak

Kontrollutvalet tek informasjonen til orientering og ber om ny orientering frå kommunedirektør til møte 29.09.2021.»

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse i sak der utvalet vil innhenta informasjon, jf. kommunelova § 23-2.

Vurderingar og verknader

Dersom det kjem fram noko i saka som krev nærare undersøking, eller innhenting av fleire opplysningar, kan utvalet be om dette til neste møte. Alternativt kan kontrollutvalet lukke saka.

Konklusjon

Om det ikkje kjem fram noko spesielt i saka, vert det tilrådd å ta informasjonen til orientering.

Bømlo kommune

Sekretariat for kontrollutvalet
Saksframlegg

Saksnr: 2019/119-34
Saksbehandlar: Helge Inge Johansen

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Bømlo kommune	31/21	29.09.2021

Rekneskapsrevisjon - oppfølging av revisjonsrapport nr.24 - orientering frå kommunedirektør

Forslag til vedtak

Informasjonen vert teken til orientering

Samandrag

I rekneskapssaka i maimøtet vart det lagt fram ein revisjonsrapport frå revisor som kontrollutvalet skal handsama i dette møtet. I vedtaket frå maimøtet ber kontrollutvalet om at kommunedirektør kjem med tilbakemelding på dei forholda som kjem fram av revisjonsrapporten.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Helge Inge Johansen
spesialrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Vedlegg

1 Revisjonsrapport nr.24 - frå Deloitte

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Frå møte i kontrollutvalet 19.05.2021 vart dette mellom anna protokollert i sak «PS 22/21 - Årsrekneskap og årsmelding 2020 for Bømlo kommune»

«Vedtak

1. Kontrollutvalet vedtek utkast til uttale om Bømlo kommune sin årsrekneskap for 2020
2. **På bakgrunn av det som kjem fram i revisjonsrapport nr. 24 frå Deloitte AS ber kontrollutvalet om at kommunedirektøren kjem i møte 29.09.2021 for å gjera greie for kva som er/vil verta gjort i høve tilrådingane i rapporten»**

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse til å gje uttale til kommunestyret om årsrekneskapen og årsberetninga, jf. forskrift om kontrollutval og revisjon § 3.

Vurderingar og verknader

Kommunedirektør er orientert om at dette er ei sak til møte. Kontrollutvalet må ut i frå det som kjem fram av informasjon i møte vurdere kva ein skal gjera vidare med saka. Er den informasjonen som kjem fram tilfredsstillande kan kontrollutvalet lukke saka. Alternativt kan kontrollutvalet be om ei ny orientering til eit seinare møte.

Revisjonsrapport nr.24 er vedlagt saka.

Konklusjon

Informasjonen vert teken til orientering.

Bømlo kommune
Att.: Kontrollutvalget
Rådhuset

5430 Bømlo

Revisjonsrapport nr. 24
(journalføres)

15. april 2021

REVISJONSRAPPORT 2020

1 Innleiing

Vi har avslutta revisjonen av rekneskapen for 2020, og vil nytta høvet til å gje ei kort tilbakemelding om revisjonsarbeidet, og formidla observasjonar som det etter vår vurdering er viktig at leiinga i kommunen er informert om.

Vi har gjennomført dei revisjonshandlingane vi har sett som nødvendige for å få stadfesta at årsrekneskapen ikkje inneheld vesentlege feil eller manglar og som grunnlag for vår revisjonsmelding.

Deloitte utfører ein risikobasert revisjon. Dette inneber at kontrollmetodar og kontrollomfang vert tilpassa risikoen i organisasjon og rutinar. Vi kartlegg og vurderer difor dei viktigaste økonomi- og rekneskapsrutinane for å identifisera kor det er størst risiko for feil i rekneskapsrapporteringa.

Vi vil presisera at det er leiinga i kommunen som er ansvarleg for å etablera og gjennomføra ein tilfredsstillande intern kontroll. Som ein del av dette skal leiinga sjå til at rekneskapsføringa er i samsvar med lover og forskrifter og at formuesforvaltninga er ordna på ein trygg måte.

Kommunen har gjennomgåande etablert tilfredsstillande rutinar, og det er ikkje avdekkja vesentlege feil eller manglar ved rekneskapsføringa eller årsrekneskapen. Vi opplever dialogen med kommunen som svært open og god, og vi har fått tilgang til all informasjon vi har bede om.

2 Revisjonen gjennom året

Ved interimrevisjonen har vi på nokre utvalde rekneskapsområde kartlagt og testa om vesentlege interne kontrollar har fungert i heile rekneskapsperioden. I tillegg har vi nytta analysar og kontrolltestar som grunnlag for å vurdere kvaliteten på rekneskapen. Vidare har vi utført kontroll av vesentlege inntekts- og kostnadspostar i rekneskapen.

Vi har ikkje avdekkja forhold som var av ein slik karakter eller storleik at dei fører til uvisse med omsyn til den framlagde årsrekneskapen.

Dokumentasjonen på årsrekneskapen som er blitt lagt fram for revisjon har hatt tilfredsstillande kvalitet.

3 Revisjonen av årsoppgjeret

Revisjonen av årsrekneskapen har i stort grad vore retta mot å verifisera balansepostane pr. 31.12.2020. Vi har lagt vekt på å kontrollera at inntekter og gjeld er fullstendige og at eigedelar og utgifter er gyldige. I tillegg har vi avstemt/kontrollert større inntektspostar, som skattar, rammeoverføringar og andre statlege tilskot, og vesentlege kostnader/utbetalingar, som løn, tilskot, avdrag og avskrivningar.

4 Bokføringslova og dokumentasjon av rekneskapen

Bokføringslova (Lov 2004-11-19 nr 73) og bokføringsforskrifta (Forskrift 2004-12-01 nr. 1558) vart frå 1. januar 2011 gjeldande for kommunar og fylkeskommunar, samt kommunale og fylkeskommunale føretak. Det betyr at desse må følgja alle reglane i bokføringslova § 2 til § 14. Vidare må bokføringsforskrifta kapittel 2 til 7 følgjast.

Bokføringslova med forskrifter inneheld enkelte nye krav samt vidarefører ei rekkje krav frå tidlegare lover og forskrifter. På fleire område betyr lova ei innstramming jamført med tidlegare praksis. Bokføringslova § 4 gjev 10 grunnleggjande bokføringsprinsipp som skal følgjast.

Ved utarbeiding av årsrekneskap skal det etter bokføringslova § 11 vere dokumentasjon av alle balansepostar i rekneskapen utan dei som er ubetydelege.

For 2020 har kommunen i all hovudsak framlagt tilfredstillande dokumentasjon på vesenlege rekneskapspostar.

5 Bankkonti som står i kommunens namn manglar i rekneskap.

Ved vår gjennomgang av årsoppgaver frå kommunen sin bank, ser vi at det fortsatt er ein bankkonti som ikkje er med i kommunen sin rekneskap. Det er opplyst at denne kontoen er ein elevkonto som ikkje tilhøyrer kommunen og som skal avsluttast. Vi anbefaler kommunen å avslutte eller inkludere denne kontoen i rekneskapen. Dette sikrar kontroll og reduserer risikoen for feil og mislegheiter. Forholdet blei og avdekka og kommunisert i forbindelse med revisjonen av 2019 rekneskapen.

6 Avslutning

Dersom noko skulle vere uklårt i framstillinga ovanfor, eller at det er trong for hjelp i samband med konkretisering og gjennomføring av tilrådde tiltak eller andre forhold, står vi gjerne til teneste.

Med venleg helsing
Deloitte AS

Else Holst-Larsen
statsautorisert revisor

Bømlo kommune

Sekretariat for kontrollutvalet
Saksframlegg

Saksnr: 2020/61-8
Saksbehandlar: Helge Inge Johansen

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Bømlo kommune	32/21	29.09.2021

Henvending frå Inge Håvard Habbestad - "mulig kommunal korrupsjon"

Forslag til vedtak

Utan forslag til vedtak

Samandrag

Henvending frå Inge Håvard Habbestad vart handsama av kontrollutvalet i eventuelsaka i møte 19.05.2021. Kontrollutvalet har beden om ei orientering frå kommunedirektør om saka, og kommunedirektør har stadfesta at han kjem med ei orientering til kontrollutvalet i septembermøte.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Helge Inge Johansen
spesialrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Vedlegg

- 1 Notat frå Habbestad - kommunal korrupsjon
- 2 Frå Habbestad - Planeringsløyve Mellesdal
- 3 Møte med kom.dir - Hiskjo
- 4 Interpellasjon

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Dette vart protokollert i møte i kontrollutvalet 19.05.2021 i sak PS 26/21 Eventuelt:

«Henvending frå Inge Håvard Habbestad - «mulig kommunal korrupsjon»

*Vurdering av habiliteten til Vegard Enerstvedt - etter forvaltningslova § 6, 1. og 2. ledd.
Før kontrollutvalet handsama saka diskuterte ein habiliteten til Vegard Enerstvedt, grunna at mor hans er kommunalsjef for samfunnsutvikling, der ho er øverste leiar for dette tenesteområde, som saka omhandlar.*

Kontrollutvalet vart einige om at han var inhabil til å handsame saka. Vegard Enerstvedt var etter dette ikkje med i handsaminga av saka.

*Utvalsleiar og sekretær orientere om henvendinga frå Inga Håvard Habbestad, og det vart mellom anna vist til epost som vart sendt til medlemmene av kontrollutvalet 18.05.2021.
Kontrollutvalet vart einige om å be kommunedirektøren om ei orientering til septembermøte.*

Sekretariatet får i oppgåve å senda epost frå Inge Håvard Habbestad til kommunedirektør.

Vedtaket vart samrøystes vedteke.

Vedtak

Kontrollutvalet ber om at kommunedirektøren kjem i møte i september og orienterer om saka.»

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse i denne type saker, jf. kommunelova § 11-3 og § 23-2.

Vurderingar og verknader

Kommunedirektøren har stadfesta i e-post 20.09.2021 at han kjem med ei orientering til septembermøte.

Dersom det kjem fram noko av saka som krev nærare undersøking, eller innhenting av fleire opplysningar, kan utvalet be om dette til neste møte. Alternativt kan kontrollutvalet lukke saka.

Konklusjon

Saka er lagt fram utan forslag til vedtak

Inge Håvard Habbestad
Skjenaberg 33
5430 Bremnes

Kontrollutvalet i Bømlo
v/ sekretær Helge Inge Johansen

E-post: helge.inge.johansen@vlfk.no

KOMMUNAL FORVALTNING ELLER KORRUPSJON I BØMLO?

På vegne av undertteikna og grunneigar Håkon Sønstabø viser me til interpellasjon i Utval for areal og samferdsle (FO 2/2020) der det vart reist spørsmål ved kommunal praksis for nedteljing av kvoten for bygging av bustadeiningar i LNF-spreidd område i Bømlo. Interpellasjonen vart nærast avvist og saka utsett til ny kommuneplan. Som grunneigarar med konkrete byggeplanar på Hiskjo reagerer me sterkt på dette. Me opplever at lova ikkje er lik for alle og reiser spørsmål ved at ein einskild grunneigar på uforklarleg vis vert tildelt rettar som andre ikkje får del i. Hiskjo er eit gammalt øysamfunn som treng tilvekst av nybygging om samfunnet skal overleva. Det har vorte framlagt konkrete byggeplanar frå fleire hald men forsøk på bygging innafor LNF-spreidd har vore nekta oppstart sidan 2014. Grunngevinga ligg i ei kommunal ordning i form av eit handskrive notat som ikkje er vedteke i noko kommunalt organ og som vart etablert i samband med oppfylgning av § 7.1.1. i Kommuneplanen av 2013.

Denne ordninga likestiller ein søknad om frådeling med ein søknad om byggjeløyve og syt på underleg vis for at ein einskild grunneigar (som sit som kommunalsjef i Bømlo) har fått tildelt ei særordning som utan politisk sakshandsaming og gyldige vedtak har gjeve han forrett og nærast permanent einerett på all bustadbygging innafor LNF-spreiddområdet på Hiskjo. Trass i protestar både frå fylkesmann og naboar er det som nemnt bestemt at praksisen skal oppretthaldast til ny kommuneplan er ferdig godkjent.

Det hender at folk vinn i Lotto og slik kan det gjerne også hende at ein skilde dreg eit lengre strå enn andre i den evige kampen om tilværet.

At ein einsleg grunneigar skal verta tilgodesett med ein kommunal praksis som opnar for å kunna byggje ut på alle sine fire samanhengjande tomter i eit område som i Kommuneplanen er etablert for kun å tillate spreidd utbygging synes likevel å vera noko meir enn berre eit sett av tilfeldigheter. At ordninga samstundes set ein effektiv stoppar for at andre søkjarar med spreidd tomteplassing som ynskjer å byggje må kunna seiast å vera ein høgst merkverdig praksis.

At førstemann til mølla-prinsippet åleine skal kunne trumfe alle andre tenkjelege kriterier for kjøplass til denne ordninga er heller ikkje lett å forstå. Når praksisen har medført at byggjekvoten ikkje har vorte oppbrukt i løpet av planperioden og denne i tillegg er lang som to periodar synest det heile rett og slett ugrent og ikkje rettferdig i det heile. Også Fylkesmannen har som nemnt reagert på fleire sider ved denne ordninga men legg seg ikkje direkte opp i den kommunale sjølvrådetretten.

Her føreligg dermed ein delikatt situasjon der ein grunneigar som også er offentleg tilsett person synest å vera gjeven ein "utilbørlig fordel" som i verste fall kan vera verdt millionbeløp.

Tilfellet vil at ingen av dei fire tomtene enno er byggjemelde eller omsette og heile gevinsten er dermed ikkje henta ut. Likevel er det etter at denne saka vart teken opp i Utval for areal og samferdsle gjort vedtak på delegasjon i sak D-487/20 og der grave- og planeringsløyve vart gjeve på alle dei fire tomtene.

På motsett side har andre grunneigarar vore påført tap ved at dei har gått glipp av salg og sit att med verdiløst land og på toppen av alt har fått utgifter med å måtte betale for søknad som har enda med avslag.

Slike ordningar er etter alminneleg rettsoppfatning tvilsomme og vert omtalte som straffbare tilhøve i korrupsjonslova. Ordninga bør difor etter vår meining stoppast med øyeblikkelig verknad før meir urett skjer!

Eg har som nemnt prøvd denne saka i teknisk styre i eit forsøk på å få løyst saka på lågaste nivå. Det lukkast ikkje. Eg har deretter hatt eit møte med kommunaldirektør og ordførar der eg presenterte saka frå vår ståstad og med litt klarare brodd.

Kommunaldirektøren var heilt klar utilpass med situasjonen og lova å ta saka opp med sine folk. Eg veit det har vore møte med sakshandsamar og teknisk sjef utan at noko kom ut av det møtet. Sakshandsamar står på sitt om at praksis er praksis.

Eg tok også ein telefon direkte til teknisk sjef. Ho gjekk etter kort tid til direkte motangrip og ville ha alle anklager skriftleg. Det tenkjer eg dermed at ho skal få.

Når leiinga i Bømlo kommune i denne situasjonen finn tida meir høveleg til å trekkje mine intensjonar i tvil enn å rydde i eige bu synes eg meir og meir at dette luktar dårleg.

Eg bed difor kontrollkomiteen vurdere saka på fritt grunnlag før eg eventuelt går vidare med saka. Eg legg ved kopi av tidlegare skriv i saka samt ei argumentasjonsrekke som kan vera med å gje oversikt i sakskomplekset og står elles til disposisjon om det skulle oppstå spørsmål knytt til saka.

Bremnes 10.03. 2021

Inge Håvard Habbestad

KVA ER DET VED DENNE ORDNINGA SOM SMAKAR AV KORRUPSJON?

Det er ei rekkje sider/følgjer ved den etablerte praksisen som me som lekfolk reagerer på og som bør medføra at ordninga vert avslutta med øyeblikkeleg verknad. Me vil her nemna fylgjande moment som bør uroa administrasjonen:

1. Når offentleg praksis baserer seg på eit ukjent handskrive notat som ein ikkje finn like til i nabokommunar som det er rimeleg å samanlikne med -og
2. når denne praksis ikkje sikrar ei rettferdig fordeling av godene, men derimot gjev ein einskildperson forrettar til millionverdiar - og
3. -når praksisen sikrar forrett til bygging av fire bustader for førstemann til mølla i ei ordning som korkje er offentleg utlyst eller gjort kjent på andre måtar - og
4. -når praksisen ikkje er vedteken i noko politisk organ men likevel opnar for å bygge tett i ei ordning som er meint å gjelde for spreidd utbygging -og
5. -når praksisen dermed inneber motstrid med den planen den er sett til å tena - og
6. -når praksis heller ikkje sikrar reell utbygging/oppfylling av tildelt kvote - og
7. -når praksis tvertom viser seg å stengje for ynskjer om bygging,- og dermed hindrar realisering av vedteken byggekvote for perioden - og
8. -når praksis trass dette vert oppretthalden utover vedteken planperiode - og forsvart med at det berre er på Hiskjo ein har fått utfordringar- og
9. - når praksis av nevnte grunnar har medført full byggestopp på Hiskjo i 7 år - og
10. - når praksisen likevel vert oppretthalden trass kritikk både frå FM og andre grunneigarar -og
11. -når praksisen endåtil truleg vil låse opp kvoten også for neste planperiode - og
12. -når praksisen som er meint å skulla tena fellesskapet tross alt dette ikkje vert stansa – og når grunneigaren i sak D-487/20 trass alle desse fakta vert innvilga grave- og planeringsløyve på alle sine 4 tomter etter at andre har fått nei -
13. -då er det mange moment som tyder på at det er fleire som ikkje har gjort jobben sin etter intensjonen og at praksisen dermed favoriserer ein bestemt grunneigar. Ein "utilbørlig fordel" er då etter vårt syn gjeven til denne grunneigaren.
14. Når Bømlo kommune trass alle advarslar likevel ikkje er viljug til å korrigere praksisen sin må ein kunna leggje til grunn at fordelene i realiteten er medvite gjeven. Sameleis må ein kunne leggje til grunn at når dei aktuelle tomtene no er ferdig opparbeidde er også fordelene medvite motteken og akseptert.
15. Då er etter vår oppfatning kriteria for klassisk kommunal korrupsjon tilstades.

Vår saksbehandlar:
John Olav Habbestad

Sak nr D- 487/20
Direkte telefonnr.:
53 42 31 45

Vår dato:
22.09.2020
Dykkar dato:

Vår referanse:
2020/1317-131/67
Dykkar referanse:

NORGESHUS BØMLO AS
Hollundsdaalen 55
5430 BREMNES

LØYVE TIL OPPARBEIDING AV VEG, GROVPLANERING AV 3 TOMTAR OG VA ANLEGG 131/68 HISKJO

Me viser til din søknad mottatt 07.09.20 om opparbeiding av veg og grovplanering av 3 stk bustadtomter og privat VA anlegg på gnr./bnr. 131/67, 131/68, 131/89 og 131/90.

I samsvar med Bømlo kommune sitt delegasjonsreglement har kommunedirektøren treft følgjande

ADMINISTRATIVT VEDTAK:

I medhald av plan- og bygningslova §20-2 a, jamfør §20-3, vert det gjeve løyve til omsøkt opparbeiding av veg, grovplanering av 3 stk bustadtomter, og etablering av privat VA anlegg, i samsvar med teikningar, kart og skildringar på gnr./bnr. 131/67, Hiskjo.

Tilsyn:

Etter plan- og bygningslova §25-2 kan kommunen føra tilsyn kva tid som helst i løpet av byggjesaka og inntil 5 år etter at ferdigattest er gjeve. Bømlo kommune har utarbeida eigen strategiplan for tilsyn. Tilsyn i dykkar prosjekt vil bli vurdert ut frå gjeldande strategiplan.

Løyvet er gjeve med følgjande vilkår og merknader:

1. Veg til og langs tomta skal opparbeidast jf.pbl §18-1. Vegen må vera opparbeida og godkjent av kommunen før me kan gje bruksløyve til byggjetiltaket.
2. Ansvarlege føretak skal sjå til at arbeida vert gjennomført i samsvar med gjeldande lov og regelverk. Det må ikkje gjerast arbeid utover dei som er omfatta av dette løyvet.
3. Dette løyvet, og i dette kart og teikningar som ein viser til, skal alltid vera til stades på byggeplassen. Eventuelle endringar må søkjast om og godkjennast av kommunen før dei kan gjennomførast.
4. Ansvarlege føretak må senda inn erklæring om ansvarsrett før arbeida som dei skal vera ansvarleg for vert utført. Me rådar til at erklæringane vert sendt til kommunen via ansvarleg søker.

5. Ansvarleg søker må til ei kvar tid syta for at gjennomføringsplanen er oppdatert og senda den til kommunen.
6. Det må gjennomførast vurderingar og tiltak for å unngå fare for grunnbrot, utgliding av lausmassar, skade på leidningsnett, sikringstiltak av gåande/køyrande gjennom anleggsområdet.
7. Natursteinsmurar og andre tørrmurskonstruksjonar skal førast opp etter krava og tilrådingane i Statens vegvesen sine handbøker.
8. Tiltaket krev utstikking i plan og høgde. Tiltaket må plasserast i samsvar med dette vedtaket, godkjent situasjonsplan og teikningar som ligg til grunn for dette. For plassering gjeld toleransegrense for områdetype 2, jamfør standarden «plassering og beliggenhetskroll». **Arbeidet må ikkje starta opp før høgda er godkjent av kommunen. Høgdeplasseringa vert førebels godkjent til sokkelhøgd kote 21,5, 22 og 23,5.**
9. Det lyt førast naudsynt kontroll slik at tiltaket ikkje strir i mot regel gjeve i eller i medhald av plan- og bygningslova, eller føresegner i gjeldande kommuneplan.
10. Oppmålingsdata for va-anlegg, levert i sosi-standard (spesifisert kva som er målt - t.d. kum, leidning, slamtank), må sendast Bømlo vatn- og avlaupsselskap AS på e-post til post@bva.no snarast råd og seinast ved søknad om ferdigattest for grunnarbeidet.
11. Dersom arbeida råkar offentleg veg/avkøyrse må ansvarleg entreprenør sjå til at det på førehand ligg føre godkjent graveløyve og arbeidsvarsling/skiltplan frå vegeigar, dvs. Bømlo kommune v/teknisk drift.
12. Kvittert gravemelding frå Bømlo Vatn- og Avløpsselskap AS, Finnås Kraftlag og Telenor må liggja føre før gravearbeida tek til.
13. Tilkopling til tekniske anlegg skal skje etter vilkår og retningslinjer frå Bømlo Vatn- og avlaupsselskap AS. Koplingspunkt for vatn og avløp må utførast i samsvar med opplysningar gjeve i BVA si førehandsmelding.
14. Seinast ved søknad om ferdigattest skal det liggja føre:
 - a. Spesifiserte geodata for endeleg plassering av bygg- og va-anlegg (sosi-format), jamfør vilkår ovanfor.
 - b. Oppdatert og kvittert gjennomføringsplan.

Merknad:

- Drikkevassforskrifta er heimla i folkehelselova. Frå 01.01.17 gjeld ny forskrift med skjerpa krav til kontroll med drikkevatt. Felles anlegg for drikkevatt som forsyner 2 eller fleire bueningar eller fritidsbustader skal ha juridisk eigar som har ansvar for å følgje krava i forskrifta. Alle private anlegg skal etter ny forskrift registrera seg hjå mattilsynet innan 01.07.18, og nye anlegg skal registrerast før byggjstart.
- Tiltak som støttemur/vesentleg terrengheving eller utfylling mot tilgrensande naboar er også søknadspliktig arbeid.

- Løyvet fell bort dersom tiltaket ikkje er sett i gong innan 3 år. Det same gjeld dersom tiltaket stoppar i lengre tid enn 2 år, j.fr. plan- og bygningslova § 21 – 9.

UTSLEPPSLØYVE

I medhald av «lokal forskrift om utslepp av sanitært avløpsvatn», fastsett av Bømlo kommunestyre den 06.10.2008, vert det gjeve utsleppsløyve for privat VA anlegg på gnr. gnr./bnr. 131/67, 131/68, 131/89 og 131/90.

Utsleppsløyve vert gjeve med følgjande vilkår:

1. Lokal forskrift om utslepp av sanitært avløpsvatn», fastsett av Bømlo kommunestyre den 06.10.2008 skal følgjast ved etablering av utslepp.
2. Ved utslepp til god sjøresipient skal avlaupet gå via ein felles forskriftsmessig slamavskiljar i lukka leidning til sjø, med utslepp minst 15 meter (felles anlegg) under lågaste vasstand, og min 20 meter ut frå land. Reinsegrad skal vere 20% reduksjon av SS-mengd utrekna som årleg middelveardi av det som vert tilført reinseanlegget eller 180 mg SS/l ved utslepp utrekna som årleg middelveardi.
3. Utslepp av berre gråvatn skal gå via slamavskiljar før utslepp til sjø.
4. Kvaliteten og utsleppspunkt for eksisterande avlaupsleidning lyt dokumenterast før det vert gjeve byggjeløyve for bygningar.
5. Det lyt vera tilkomst for tøyning av slamavskiljar.
6. Eigar av utsleppsløyve er ansvarleg for evt. forureining, j.fr. § 7 i Forureiningslova.
7. Når offentleg avlaupsleidning går over eller nær eigedomen, skal bygning på eigdommen knytast til denne, j.fr. § 27 - 2 i Plan- og bygningslova.
8. Dersom arbeidet ikkje er sett i gong innan tre år, fell dette utsleppsløyvet bort.

.....

Vår gjennomgang av søknaden din og bygnings-/adresseopplysningar som vert registrert i matrikkelen:

Dokument i saka:

1. Søknad om løyve til tiltak, mottatt 07.09.20

Tiltakshavar:	Randi Espeland og Kjell Magnar Mellesdal			
Ansvarleg søkjar:	NORGESHUS BØMLO AS			
Eigedom:	Gnr/ bnr:	131/67, 68 89 og 90	Bygn.type:	Bustad
Førehandsmelding BVA AS:	BVA AS har påvist kopling for VA anlegg/brannkum, jamfør deira kart datert 03.09.20			
Teknisk infrastruktur:	Søkjar har i søknaden stadfesta at rett til tilkomst etter § 27-4 og rett til vatn og avlaup etter §§ 27-1, 27-2 og 27-3 er sikra.			
Uteopphaldsareal og parkeringsløyving:	Situasjonsplan, teikningar, kart viser uteareal som er tilstrekkeleg eigna og utforma etter sin funksjon, jamfør TEK §8-1. Situasjonsplanen viser at bygget har naudsynt parkerings- biloppstillingsplass tilpassa byggverket sin funksjon, jamfør TEK §8-9.			
Vatn:	Vatn skal koplast til privat vassleidning/ borehol.			

Avlaup:	Avlaup skal koplast til privat slamavskiljar, og førast i felles avlaupsleidning til sjø.	
Plassering og høgde (Jmf PBL 29-4):	> 4 meter	Høgdeplasseringa vert godkjent til sokkelhøgde vist i situasjonsplan, sjå pkt. 8 i vilkåra, jamfør pbl. §29-4 første ledd.
Avkøyrse frå:	Privat veg.	Tiltaket gjev ikkje endra avkøyrse, men auke av denne.
Planstatus:	Tiltaket ligg i område som i arealdelen til kommuneplanen er avsett til LNF kan-føremål.	
Visuelle kvalitetar (jmf PBL § 29-2):	Me vurderer det slik at tiltaket har gode visuelle kvalitetar både i seg sjølv, i høve til den funksjon det skal ha, slik det er bygd og i høve til naturlege omgjevnader og plassering.	
Nabovarsel (jmf. PBL § 21-3):	Naboar er varsla i samsvar med føresegnene i plan- og bygningslova §21-3. Det er ikkje registrert merknader i saka.	
Dispensasjon (jmf. PBL § 19-2):	Dispensasjon er ikkje relevant i denne saka.	
Sikring mot fare:	Det er stadfesta at det ligg føre tilstrekkeleg tryggleik i høve til grunnforhold, flaum, ras, skred mv.	
Naturmangfaldlova:	I høve til naturbase og artskart er det 22.09.2020 ingen registreringar av prioriterte artar, trua eller nær trua artar. Det er heller ingen registrerte naturtypar i området. Dermed er det ikkje påvist moglege effektar av tiltaket på naturmangfaldet. Vilkår i § 8 om at kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i eit rimeleg forhold til saka sin karakter er i denne saka oppfylt. Dersom det er registreringar i området skal prinsippa i §§ 8-12 fylgjast.	
Kulturminne:	I høve til Riksantikvaren sin kulturminnedatabase/SEFRAK så er det ingen kjende registreringar på tomta. Alle byggeområde er likevel underlagt undersøkingsplikt etter kulturminnelova. Tiltakshavar/entreprenør har aktsemd- og meldeplikt. Det vil seia at arbeidet skal stoppast og kulturminnemynde varslast dersom de oppdagar gjenstandar eller spor etter tidlegare menneskeleg aktivitet.	
Saksutgreiing/vurdering:	Etter ei samla vurdering er det ikkje noko til hinder for at tiltaket kan utførast som planlagt.	

Gebyr:

Gebyret vert fastsett etter gjeldande regulativ og plan- og bygningslova § 21 - 7, jf. SAK, kapittel 7. Faktura vil bli tilsendt tiltakshavar frå vår økonomiavdeling. Nærare informasjon om saksbehandling, gebyr m.m. er å finna på www.Bømlo.kommune.no (**bustad og eigedom**).

Klagerett:

Søknaden din er avgjort etter fullmakt. Du kan klaga på Bømlo kommune sitt vedtak. Klagen må vera sendt innan tre veker etter at du fekk dette brevet. Du skriv klagen din til Fylkesmannen i Vestland, men du må senda brevet til oss.

Eventuell klage vert å senda på e-post til postmottak@bomlo.kommune.no eller pr. brev til Bømlo kommune, Arealbruk, Leirdalen 1, 5430 Bremnes. Sjå meir informasjon om klage og klagerett på vedlagt informasjonsark.

Med helsing
Bømlo kommune

John Olav Habbestad
Saksbehandlar Byggesak

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift

Kopi til:

Randi Espeland

NORGESHUS BØMLO AS

SUNNHORDLAND ANLEGG AS

BØMLO VATN OG AVLØPSELSKAP AS

Ramsneset 17

Hollundsdaalen 55

Hollundsdaalen 2

Postboks 214

5420

5430

5430

5445

Rubbestadneset

BREMNES

BREMNES

BREMNES

Sendar Bømlo Kommune Arealbruk 5430 Bremnes	Melding om rett til å klage over forvaltningsvedtak (Forvaltningslova §27 3.ledd)
Klageinstans: Fylkesmannen i Vestland, justisavdelinga	Denne meldinga gjev viktige opplysningar dersom de vil klaga på vedtaket de no er gjort kjend med
Klagerett	Du har rett til å klage på vedtaket
Kven kan du klage til?	Klage sender du til Bømlo Kommune. Dersom ikkje vedtaket vårt vert endra som følgje av klagen, sender me klaga over til fylkesmannen i Vestland.
Klagefrist	Klagefristen er tre veker frå den dag dette brevet kom fram. Det er nok at klaga er postlagd før fristen går ut. Dersom du klagar så seint at det kan vera uklart for oss om du har klaga i rett tid, bør du opplyse om datoen for når du fekk dette brevet. Dersom du klagar for seint, kan me sjå bort frå klagen. De kan søkje om å få lengre klagefrist. Dette må då grunngjevast.
Innhald i klagen	De må opplyse om kva for eit vedtak du klagar på, grunn til at De klagar, dei endringane du ynskjer og eventuelt andre opplysningar som kan ha noko å seie for vår vurdering av klagen. Klagen må vera underskriven.
Utsetting av gjennomføringa av vedtaket	Sjølv om du har klagerett, kan vedtaket vanlegvis setjast i verk med det same. Men du kan søkje om å få utsett gjennomføringa av vedtaket til klagefristen er ute eller til klaga er avgjort.
Rett til å sjå dokumenta og til å krevje rettleiing	Med visse unntak har du rett til å sjå dokumenta i saka. Reglane om dette finst i §18 og §19 i forvaltningslova. De må i tilfelle ta kontakt med oss. De vil då få nærare rettleiing om retten til å klage, om framgangsmåte og om reglane for saksgongen.
Kostnadane med klagesaka	Det er høve til å krevja dekking for ekstra kostnader i samband med klagesaka, til dømes til advokathjelp. Dersom vedtaket vert endra til dykkar fordel, kan de ha krav på å få dekt store kostnader som har vore naudsynte for å få endra vedtaket. Klageinstansen vil om naudsynt gjera dykk merksam på retten til å krevja slik dekking av sakskostnader. Eventuelt krav om dekking av sakskostnader må vera fremja innan tre veker etter at det nye vedtaket vart gjort kjent for dykk
Klage til sivilombodsmannen	Dersom du meiner du har vore utsett for urett frå den offentlege forvaltninga, kan du klage til stortingsombodet for forvaltninga (sivilombodsmannen). Sivilombodsmannen kan ikkje sjølv endre vedtaket, men kan gje si vurdering av korleis den offentlege forvaltninga har behandla saka, og om dei har gjort feil eller forsømt noko. Dette gjeld likevel ikkje i saker som er avgjorde av Kongen i statsråd. Dersom de no får klaga dykkar avgjord i statsråd fordi Kongen er i statsråd, kan de såleis ikkje seinare føre saka inn for sivilombodsmannen.
Særlege opplysningar	

Inge Håvard Habbestad
Skjenaberg 33
5430 Bremnes

Bømlo kommune
v/Kommunaldirektør Kjetil Aga Gjørseter
og ordfører Sammy Olsen

Bremnes 01.02.2021

VEDK. PRAKSIS FOR UTBYGGING I LNF-SPREIDD- OMRÅDER I BØMLO.

På vegne av Håkon Sønstabø og meg sjølv tillet me oss å vise til brev frå Fylkesmannen i Hordaland av 22. 02. 2013. (ref. 2013/1960 421.9) samt til D-sak 487/20.

Brevet viser til nye retningslinjer for bygging og strandforvaltning og inneheld klare retningslinjer for korleis kommunen i ny kommuneplan skal unngå unødige bruk av dispensasjonar frå gjeldande regelverk m.a. i LNF og LNF-spreiddområder. I Pkt 6 (s.5) i dette skrivet vert planføremålet LNF-spreidd, pbl 11-7 og andre ledd Pkt. 5 b omtalt slik: *"Innan planformålet LNF-spreidd kan kommunen tillate spreidd bygging for bustad, fritidsbustad og næring m.v, i tillegg til nødvendige landbruksbygg og næringsverksemd knytt til garden som nemnd ovafor. Formålet skal berre nyttast til reell spreidd bygging og skal vere klart skilt frå område med hovudformål bustad, fritidsbustad eller næring".*

Den nye kommuneplanen i Bømlo vart etter diverse meklingsrundar med fylkesmannen endeleg vedteken den 18. mars same år. Bygging i LNF-spreidd er i planen omtalt i §7.1.1. Ordlyden er som følgjer: ***"I planperioden kan det byggjast det tal bueiningar som plankartet opnar for"***.

Vedk. Antal bueiningar og kjøplass

For planområdet på Hiskjo er dette talet sett til 4. To bueiningar vart bygde ganske kort tid etter planen var ferdighandsama. I tillegg vart to parsellar frådelte frå to eldre bustadparsellar i 2014. Seinare har det i praksis skjedd lite på Hiskjo i denne samanheng før etter at me tok opp saka. Kvoten seiast med grunngjeving i kommunal praksis på denne måten å vere brukt opp og Teknisk utval har uttalt at dei ikkje ynskjer å gjere endringar i gjeldande praksis før eventuelt i samband med ny Kommuneplan. Fylkesmannen har ved fleire høve påpeika at sider ved denne praksisen i Bømlo er uheldige men at det likevel er uaktuelt å gje dispensasjonar så lenge kvoten i realiteten ikkje er oppbrukt. Slik står saka idag.

Sakshandsamar i Bømlo E. Gjerde skriv at *"intensjonen bak gjeldande praksis er at ein skal ha ei spreidd utbygging av slike områder og at talet på einingar på sikt er reelt"*.

Likevel argumenterer ho i denne saka for å oppretthalde ein praksis som **korkje sikrar spreidd utbygging** og som på ingen måte sikrar at **talet på einingar er reelt. Ein sikrar heller ikkje at kvoten vert oppfylt**, men etablerer derimot uforstålege hindringar som inneber at forsøk på nybygging på Hiskjo vert effektivt stansa. Ein sit då att med tomme ord utan eit reelt innhald. Sakshandsamar skriv vidare at praksisen har som overordna mål ***"å sikra at ein som har fått frådelt bustadtomt ikkje risikerer at talet er brukt opp i mellomtida ved at andre har bygd sin bustad"***. Dette er ein besynderleg argumentasjon som fokuserer på alt anna enn det formål den er sett til å tene. Kommuneplanen seier ikkje eit ord om frådelingar. Ei frådeling inneber ikkje eit umiddelbart signal om snarleg bygging, men derimot gjerne berre eit om eigarskifte. Det må då kunna reisast eit visst minstekrav om at den praksis som vert nytta i dette arbeidet ikkje skal kunna framstå som ei stengsle for reelle søknader om bygging slik me no har opplevd på Hiskjo. I andre byggjesaker og også i andre kommunar løysar ein dette med å la grunneigar behalde sin kjøplass for ein viss periode. Om plassen ikkje vert utbygd vil kjøplassen gå ut av seg sjølv. Eit lang rettare alternativ ville likevel vore å knytte ordninga åleine til faktiske byggemeldingar.

Vedk. Spreidd utbygging og Planperiode

På Hiskjo har kommunen etablert eit skreddarsydd regime som sikrar at ein grunneigar er blitt gjeven **einerett til all bygging. Ved å utnytte regimet har han no fått klarsignal på å få byggje ut 4 bustader** på samanhengande rekke. Denne lite tillitsvekkjande praksisen har no herska i 8 år til tross for at ingenting enno har blitt bygd. Andre grunneigarar står klar- men kvoten hevdast vera oppbrukt.

Praksisen er ikkje alment kjent og heller ikkje politikarane har før no blitt merksame på denne lite tillitsvekkjande ordninga. Me er no i 2021 og skulle etter planen hatt planrullering i 2017. I sa fall kunne me no hatt opna for 4 nye bustader på Hiskjo og framleis vore i posisjon til enno 4 nye innan 2026. Likevel opplever me at Bømlo kommune stivheld på ein praksis som utgått på tid og korkje er sakshandsama eller godkjent i noko politisk organ og som tilmed står i motstrid til sjølve både kommuneplanen og intensjonane bak ordninga med LNF –spreidd. Dette skurrar kraftig og når politikarane vegrar seg på å ta i saka, -då skurrar det endå meir.

Vedk. motivasjon/vikarierande mål

Det er vanskeleg å kome til annan konklusjon i denne saka enn at Bømlo kommune her fører ei høgst tvilsam og lite tillitsvekkjande forvaltning. Dei omtalte parsellane har vore for salg i årevis utan at eigaren har vist til eigne planar om utbygging. Parsellane har dermed i ei årrekke hatt verdi som bustadtomter medan naboar med aktuelle byggeplanar har site tilbake med nærast verdilaus utmark. Det heile smakar dårleg og tilliten til forvaltninga vert ikkje betre når ein ser at grunneigaren som nyt godt av dette sit som kommunalråd i Bømlo kommune.

Kan dette kanskje vera årsaka til heile denne besynderlege og endog meiningslause praksisen? I alle fall er det her lagt til rette for at ein av våre kommunalrådar har fått ein posisjon som ligg farleg tett opptil det som Korrupsjonslova i § 387 omtalar som ein **"utilbørlig fordel"**.

Dersom dette tilhøvet er klanderverdig nok er dette å rekne som straffbart uavhengig av om ein er mottakar eller givar av slik fordel. Viser her til vedlagt forskningsrapport om dette tema.

Vedk. løysing.

Me korkje kan eller vil forsøkja oss på å plassera skuld for denne praksisen. Imidlertid smakar dette av ein trikse- og fiksekultur som me har vore vel kjende med i Bømlo i ei årrekke bakover. Korrupsjon er alvorleg kriminalitet og Bømlo kommune har her eit klårt ansvar for snarast råd å rydde opp. Ikkje minst skulle kommunen ha ei eigeninteresse av å straks skrinleggja ein praksis som til dei grader framstår som tvilsam. Handsaminga av interpellasjonen i Utval for Areal og Samferdsle viste diverre at utvalet med no ny leiar for etaten ikkje tok utfordringa i denne saka på alvor. Me er ikkje innstilte på å vente på ny plan. Me bed difor om at ansvarleg leiing ved ordførar og kommunadirektør tek dei grep som er naudsynte for å avslutte praksisen med øyeblikkeleg verknad. Det bør være eit mål for alle parter å kunne løyse denne utfordringa utan ytterlegare omtale korkje i offentlege saksdokument eller kontrollkomite.

Me forventar at Bømlo kommune straks syt for å godkjenne tidlegare innsende søknader i tråd med §7.1.1 i kommuneplanen slik at planen kan realiserast på dette punkt innan utløp av perioden. Særleg må dette kunna ha høg prioritet i coronatider med stor ledighet. Også i dette lys framstår det lite meiningsfylt for kommunen å praktisere sjølv laga reglar som nektar unge familiar å realisere tiltak som er i samsvar med alle reglar og intensjonar i vedteke planverk .

Ei kjapp og smidig løysing her vil kunna innebera at det i inneverande planperiode framleis kan opnast for minst 2 nye byggjeløyver i dette området, samstundes som at den andre grunneigaren framleis vil kunne byggje på to av sine tomter. Det skulle vel kunna vera ei leveleg og ikkje mist konstruktiv løysing for alle partar?

Inge Håvard Habbestad
Håkon Sønstabø

Interpellasjon Utval areal og samferdsel 10.06.2020

Avklaring og håndheving av bustadbygging i LNF kan områder

Gjeldande kommuneplan har avsett områder som opnar for spreidd busetnad(LNF kan områder), der det er egne føresegnar i planen under kapittel C 7, for kva tiltak som kan tillatast i desse områda. Ved Hiskjo ligg det eitt slikt LNF kan område, der ein har satt tak på 4 stk bueiningar i planperioden.

Viser til dispensasjonssøknad sak PS83/19 som vart behandla i utval for areal og samferdsel 04.09.19. Grunneigar tok i forkant kontakt med administrasjonen, for å søkje om å frådele ny bustadtomt i LNF kan området på Hiskjo. Dette med viten om at det i kommuneplanen var fastsatt tak på 4 stk bueiningar, og at det til no var oppført 2 bueiningar i området.

Han fikk til svar frå administrasjonen at han måtte søkje om dispensasjon frå gjeldande kommuneplan, då talet på bustadeiningar i planperioden var oppbrukt. Administrasjonen viste til tolkinga av bustadeiningar til å også gjelde nye frådelte bustadtomter. Sjølv om desse frådelte tomtene verken var bygd på eller byggjemeldt, var taket på antall bustadeiningar allereie oppbrukt i 2013, då desse to bustadtomtene vart frådelt.

Sjølv om utvalet traff eit samrøystes vedtak om å gje dispensasjon i tråd med rådmannens innstilling, klaga fylkesmannen på vedtaket. Fylkesmannen begrunna dette med at det ikkje var aktuelt å søkje om dispensasjon frå føresegnene til kommuneplanen før taket på antall bustadeiningar var nådd.

Bømlo Høgre meiner det er uheldig at rådmann og fylkesmann har ulik vurdering av begrepet «bueining» og ulik forståelse av når taket på fastsatte bueiningar er nådd. Dette avviket er ikkje berre uheldig i enkeltsaker som denne, men kan i verste fall undergrave kommuneplanen som styringsverktøy.

I LNF kan områder er bygging ei begrensa gode. Skal ein som no kunne fylle opp «taket» ved å kjøpe eller frådele ei bustadtomt, samstundes halde på plassen i heile planperioden utan å måtte byggje, eller burde du først hamna innunder «taket» når du søkte om byggjeløyve? Korleis kan ein håndheve dette best mogleg i tråd med det politiske ynsket, i dette tilfelle fire nye hus på Hiskjo?

Med bakgrunn i dette ber undertekna om ei sak til neste kommunestyre, for ei politisk avklaring på korleis ein skal tolke og håndheve føresegnene til kommuneplanens kapittel C7 på ein måte som tener formålet best mogleg. Ei slik avklaring vil ikkje berre vera naudsynt for gjeldande planperiode, men også i arbeidet vidare med å vedta ny arealdel.

Aslaug Skimmeland Huse

Bømlo Høgre

25.05.2020

Bømlo kommune

Sekretariat for kontrollutvalet
Saksframlegg

Saksnr: 2020/188-6
Saksbehandlar: Helge Inge Johansen

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Bømlo kommune	33/21	29.09.2021

Orientering frå kommunedirektør - nytt frå kommunen

Forslag til vedtak

Informasjonen vart teken til orientering

Samandrag

I møte 28.05.2020 vedtok kontrollutvalet at ein ønskjer at rådmannen (kommunedirektøren) kjem til alle møte i kontrollutvalet og informerer om nytt frå kommunen. Det vert lagt opp til at dette vert fast sak på alle kontrollutvalsmøta framover.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Helge Inge Johansen
spesialrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Kontrollutvalet i Bømlo kommune gjorde mellom anna slikt vedtak i møte 28.05.2020 i sak «PS 17/20 Eventuelt»:

«Kontrollutvalet ønskjer ei sak i kvart møte om at rådmannen orienterer om saker frå kommunen»

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse i sak der utvalet vil innhenta informasjon, jf. kommunelova § 23-2.

Vurderingar og verknader

Utvalet vil motta informasjon og kan stilla spørsmål. Så kan ein undervegs vurdere om ein vil ta informasjonen til orientering eller be om noko anna.

Konklusjon

Om det ikkje er nokon særskilte merknader knytt til informasjonen som vert gjeven, tilrår sekretariatet å ta informasjonen til orientering.

Bømlo kommune

Sekretariat for kontrollutvalet
Saksframlegg

Saksnr: 2019/117-2
Saksbehandlar: Helge Inge Johansen

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Bømlo kommune	34/21	29.09.2021

Vurdering om Deloitte AS er uavhengig i høve Bømlo kommune

Forslag til vedtak

Kontrollutvalet tar eigenvurderinga frå partnar Else Holst-Larsen om Deloitte AS er uavhengig i høve Bømlo kommune, til etterretning

Samandrag

Kontrollutvalet si handsaming av oppdragsansvarleg revisor si eigenvurdering vil vera ein lekk i å sjå til at kommunen har ei forsvarleg revisjonsordning.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Helge Inge Johansen
spesialrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Vedlegg

- 1 Uavhengighetserklæring frå Deloitte AS i høve Bømlo kommune

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

I samsvar med kommunelova § 24-4 skal oppdragsansvarleg revisor for kommunar og fylkeskommunar ha ført ein heiderleg vandel. Jmf. Forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 19 skal oppdragsansvarleg revisor kvart år, og elles ved behov, gje ei skriftleg eigenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalet.

Oppdragsansvarleg revisor Else Hols-Larsen har sendt over ei slik eigenvurdering.

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet, jf. Kommunelova § 24-4 og forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 19

Vurderingar og verknader

I forskrift for kontrollutvalg og revisjon § 3 heiter det:

Kontrollutvalget skal holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet og påse at

- a) kommunens eller fylkeskommunens årsregnskaper blir revidert på en betryggende måte
- b) regnskapsrevisjonen utføres i samsvar med lov, forskrift og kontrollutvalgets instruksjer og avtaler med revisor
- c) regnskapsrevisjonen blir utført av revisorer som oppfyller kravene i kapittel 2 og 3.

Som det går fram av denne forskrifta har kontrollutvalet ansvar for å sjå til at kommunen har ei forsvarleg revisjonsordning.

Dei spesifikke lovheimlar om uavhengighet, jmf. kommunelova § 24-4 samt forskrift om kontrollutvalg og revisjon, §§ 16-19, er medtekne i eigenerklæringa.

Sekretariatet kan ikkje sjå at det framkjem opplysningar i eigenerklæringa som svekkar Deloitte AS sin uavhengighet i høve Bømlo kommune.

Konklusjon

Ut frå innhaldet i eigenerklæringa vert det tilrådd å ta denne til etterretning. Eit lite atterhald i og med at sekretariatet ikkje er kjent med den informasjonen som revisor vil gje i møtet, om evt. andre oppdrag dei har for kommunen enn det som er bestilt av kontrollutvalet.

Eigenerklæring - Uavhengighet

Deloitte AS v/partner Else Holst-Larsen stadfester at vi oppfyller krava til uavhengighet i kommunelova § 24-4. Deloitte AS har gjennomført ein formell kontroll av eigen uavhengighet for å identifisere eventuelle relasjonar mellom relevante personar i Bømlo kommune, og partnarar og andre tilsette i Deloitte som er underlagt revisorlova sine føresegner om uavhengighet, utan at det er identifisert forhold som er til hinder for at vi utføre revisjonsoppdraget.

Detaljert eigenvurdering av uavhengighet og andre krav jamfør forskrift om kontrollutval og revisjon følgjer punktvis under:

Særeigne tilhøve (§ 16)	Vi kjenner ikkje til at det ligg føre særeigne tilhøve som er eigna til å svekke tilliten til Deloitte AS som revisor for Bømlo kommune.
Nærstående (§ 17)	Ansvarleg revisor eller andre som deltek i revisjonen har ikkje nærstående som har tilknytning til Bømlo kommune som er av betydning for vår uavhengighet og objektivitet.
Tilsettingstilhøve (§ 18 a og b)	Ansvarleg revisor eller andre som deltek i revisjonen har ikkje anna stilling hos Bømlo kommune eller i verksemdar som kommunen deltek i.
Medlem i styrande organ (§ 18 c)	Ansvarleg revisor eller andre som deltek i revisjonen er ikkje medlem av styrande organ i noko verksemd som Bømlo kommune deltek i.
Deltek i eller har funksjonar i anna verksemd, som kan føre til interessekonflikt eller svekka tillit (§ 18 d)	Ansvarleg revisor eller andre som deltek i revisjonen har ikkje funksjonar i noko verksemd som kan føre til interessekonflikt eller svekka tillit til rollen som revisor for Bømlo kommune.
Rådgjevings- eller andre tenester som er eigna til å påverke revisors habilitet (§ 18 e)	Vi stadfester at det for tida ikkje vert ytt rådgjevings- eller andre tenester til Bømlo kommune som kjem i konflikt med krav til uavhengighet og objektivitet.
Tenester under kommunens egne leiings- og kontrolloppgåver (§ 18 f)	Vi stadfester at det for tida ikkje vert ytt tenester til Bømlo kommune som høyrer inn under kommunen sine egne leiings- og kontrolloppgåver.
Opptre som fullmektig for den revisjonspliktige (§ 18 g)	Vi stadfester at Deloitte for tida ikkje opptre som fullmektig for Bømlo kommune.
Eigenvurdering av uavhengighet (§ 19)	Vi stadfester at Deloitte løypande vurderer vår uavhengighet, og at oppdragsansvarleg revisor årleg og ved behov gir ein skriftleg eigenvurdering av si uavhengighet til kontrollutvalet.
Tieplikt og unntak frå denne (§ 20)	Vi stadfester at alle medarbeidarar til revisor er kjend med tieplikta etter kommunelova § 24-4, og er forplikta til å overhalde denne.
Dokumentasjon (§ 21)	Vi stadfester at Deloitte etterlever dokumentasjonskrava i forskrift om kontrollutval og revisjon § 21, inkludert at vi dokumenterer korleis revisjonen er gjennomført, kva resultatet er av revisjonen, at alle forhold som tilseier at det kan føreligge mislegheiter eller feil dokumenterast særskilt, og at både art, omfang og eventuelle tilrådingar av eventuell rådgjeving og andre tenester for revidert eining blir dokumentert. All dokumentasjon blir oppbevart på ein ordna og betryggande måte i minst 10 år.

Oppdragsansvarleg revisor

Else Holst-Larsen (partner)

Saksnr: 2019/119-33
Saksbehandlar: Helge Inge Johansen

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Bømlo kommune	35/21	29.09.2021

Revisjonsplan og risikovurdering i samband med etterlevingskontroll av økonomiforvaltninga 2021

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet tek informasjonen frå Deloitte til orientering.
2. Utvalet ber vidare om at interimrevisjonsrapport 2021 vert klar til behandling i møte i kontrollutvalet 02.12.2021, med frist for levering til sekretariatet 11.11.2021.
3. Kontrollutvalet ber også om at uttale om resultatet av den forenkla etterlevingskontrollen vert levert til same møtet som årsrekneskapen for 2021 skal behandlast, normalt i mai-møtet 2022, sjølv om den nasjonale fristen er sett til 30.06.

Samandrag

Kontrollutvalet i Bømlo kommune har ansvar for at det vert gjennomført rekneskapsrevisjon i kommunen. I denne saka skal den valde revisor, Deloitte AS, presentere sin plan for gjennomføring av rekneskapsrevisjonen, kva som er gjort av rekneskapsrevisjon så langt og risiko- og vesentlegvurdering dei har føreteke om forenkla etterlevingskontroll for 2021.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Helge Inge Johansen
spesialrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Vedlegg

- 1 Revisjonsplan og risikovurdering 2021 - Deloitte AS

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Kontrollutvalet i Bømlo kommune har ansvar for at det vert gjennomført rekneskapsrevisjon i kommunen. Vidare har kontrollutvalet ansvar for å sjå til at kommunen har ei forsvarleg revisjonsordning. Denne saka er eit ledd i oppfølginga av dette.

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse i denne saka, jf. Kommunelova § 23-2 Kontrollutvalgets ansvar og myndighet som lyd m.a. slik

«Kontrollutvalget skal påse at

- a) kommunens eller fylkeskommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte*
- b) det føres kontroll med at den økonomiske forvaltningen foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak»*

På bakgrunn av punkt b) over står det dette i kommunelova § 24-9 Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen:

«Regnskapsrevisor skal se etter om kommunens eller fylkeskommunens økonomiforvaltning i hovedsak foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak.

Revisor skal basere oppgaven på en risiko- og vesentlighetsvurdering, som skal legges fram for kontrollutvalget. Revisor skal innhente tilstrekkelig informasjon til å vurdere om det foreligger brudd på lover, forskrifter eller vedtak, der bruddet er av vesentlig betydning for økonomiforvaltningen.

Revisor skal senest 30. juni avgi en skriftlig uttalelse til kontrollutvalget, med kopi til kommunedirektøren, om resultatet av kontrollen.»

Vidare går det fram av Forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 3 m.a. dette:

«Kontrollutvalget skal holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet og påse at

- a) kommunens eller fylkeskommunens årsregnskaper blir revidert på en betryggende måte*
- b) regnskapsrevisjonen utføres i samsvar med lov, forskrift og kontrollutvalgets instruksjer og avtaler med revisor*
- c) regnskapsrevisjonen blir utført av revisorer som oppfyller kravene i kapittel 2 og 3.»*

Vurderingar og verknader

Etter sekretariatet si oppfatning er Deloitte sin revisjonsplan 2021 og revisor si risiko- og vesentlegvurdering om forenkla etterlevingskontroll for 2021 to sider av same sak. Det er difor naturleg at desse to tilhøva vert handsama i same sak.

Kontrollutvalet si handsaming av revisjonsplan, informasjon om rekneskapsrevisjonen så langt og risiko- og vesentlegvurdering i høve forenkla etterlevingskontroll som skal utførast i 2021, vil vera eit ledd i å sjå til at kommunen sine rekneskap vert revidert på ein trygg måte og at kommunen har ei forsvarleg revisjonsordning. Revisjonsplanen og risikovurderinga for etterlevingskontroll er vedlagt saka.

Når det gjeld kontrollutvalet sitt ansvar i høve kommunelova § 24-9 om forenkla etterlevingskontroll er det naturleg at Deloitte legg fram sin uttale om resultatet av denne i same møte som årsrekneskaperen for 2021 skal handsamast, normalt i mai-møtet i 2022, sjølv om den nasjonale fristen er sett til 30.06.

Slik sekretariatet ser det, bør kontrollutvalet få høve til å koma med innspel til fokusområde i interimrevisjonen og etterlevingskontrollen som skal gjennomførast denne hausten, dersom dei ønskjer det, sjølv om det er revisjonen som fastset dei endelege fokusområda.

Etter planen skal interimrevisjonsrapport leggjast fram for kontrollutvalet til handsaming i møte 02.12.2021.

Konklusjon

Dersom det ikkje kjem fram noko spesielt i møtet vert det tilrådd at kontrollutvalet tar informasjonen frå Deloitte til orientering.

Vidare vert det tilrådd at kontrollutvalet ber om at interimrevisjonsrapport 2021 vert klar til behandling i møte i kontrollutvalet 02.12.2021, med frist for levering til sekretariatet innan 11.11.2021.

Det vert også tilrådd at kontrollutvalet ber om at uttale om resultatet av den forenkla etterlevingskontrollen vert levert til same møte som årsrekneskapen for 2021 skal handsamast, normalt i mai-møtet i 2022, sjølv om den nasjonale fristen er sett til 30.06.

Til kontrollutvalget i Bømlo kommune

Vi vil i dette dokumentet redegjøre for våre revisjonsplaner for året 2021. Dokumentet tar for seg de mest sentrale områdene vi vil fokusere på gjennom revisjonen. I likhet med tidligere år vil vi oppsummere våre konklusjoner, observasjoner og innspill når revisjonen er gjennomført.

Dette dokumentet inneholder beskrivelse av de vesentligste risikoområder og prosesser, og hva vi fokuserer på ved revisjon av disse. Vårt fokus vil være å få gjennomført de revisjonshandlinger vi anser som nødvendige for å kunne bekrefte at regnskapene ikke inneholder vesentlige feil eller mangler, og for å avgi revisjonsberetninger for kommunen og foretaket. I tillegg avgir vi løpende attestasjonsuttalelser, samt attestasjonsuttalelse om etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen.

Vi gjennomfører møter med administrasjonen for å oppdatere vår forståelse for Bømlo kommunes interne kontrollstruktur slik at vi kan planlegge revisjonen på en tilfredsstillende og effektiv måte.

Revisjonstilnærmingen for 2021 er ikke vesentlig endret fra 2020. Vi vil fokusere våre revisjonshandlinger på vesentlige regøkasposter samt regnskapsposter som innebærer betydelig utøvelse av skjønn eller komplekst regelverk.

Haugesund, 16. september 2021

Deloitte AS

Else Holst-Larsen
statsautorisert revisor

Agenda

Team	3
Oppsummering av revisjonsplanen	4
Revisjonsomfang og angrepsvinkel	5-7
Risikovurdering og fokusområder samt etterlevelseskontroll	8-10
Tidsplan	11
Forpliktelser kundeservice	12

Revisjonsteam

Else Holst-Larsen

• Ansvarlig partner
Tlf: 992 93 067
E-post: eholstlarsen@deloitte.no

Inger-Johanne Sørbo Solberg

• oppdragsansvarlig/ senior revisor
Tlf: 959 15 162
E-post: isolberg@deloitte.no

Trude Olson

• Senior
Tlf: 954 09 563
E-post: toolson@deloitte.no

Rikke Lillenes

• Associate 2
Tlf: 932 36 649
E-post: rlillenes@deloitte.no

Oppsummering av revisjonsplanen

– vi retter fokuset vårt mot identifiserte risikoområder i den finansielle rapporteringen

Risikobasert revisjon

- Det er identifisert ulik risiko for feil på enkeltområder/regnskapslinjer og revisjonshandlinger og omfang tilpasses vurdert risiko (lower, higher, significant) for vesentlige feil.

Vesentlighet

- Vesentlighetsgrensene til både kommunen og foretaket er beregnet på grunnlag av budsjetterte driftsinntekter, da vi vurderer det som det beste bildet på den totale rammen som forvaltes av kommunen og foretaket.
- Vesentlighetsgrensen fastsettes skjønnsmessig ut fra våre vurderinger av brukerne av regnskapet (1% av driftsinntekter i 2021).

Verdi for Bømlo kommune

- Betyggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon
- Aktiv støttespiller i videre utvikling av rutiner og prosesser
- Løpende oppdatering og faglig diskusjonspartner

Uavhengighet

- Vi bekrefter at det etter vår vurdering ikke foreligger forhold som kan svekke, påvirke eller reise tvil om Deloitte's uavhengighet som revisor for Bømlo kommune.

Revisjonsomfang og angrepsvinkel

Vår oppgave

Vi gjennomfører revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

Vi skal avgi en uttalelse:

- om årsregnskapet til Bømlo kommune er avgitt i samsvar med lov og forskrift og at det gir et rettvisende bilde i samsvar med god kommunal regnskapsskikk i Norge.
- at de disposisjoner som ligger til grunn for årsregnskapet i det alt vesentlige er i samsvar med budsjettvedtak, og at budsjettbeløpene i årsregnskapet stemmer med regulert budsjett.
- at opplysningene i årsberetningen er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrift.
- at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av kommunens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

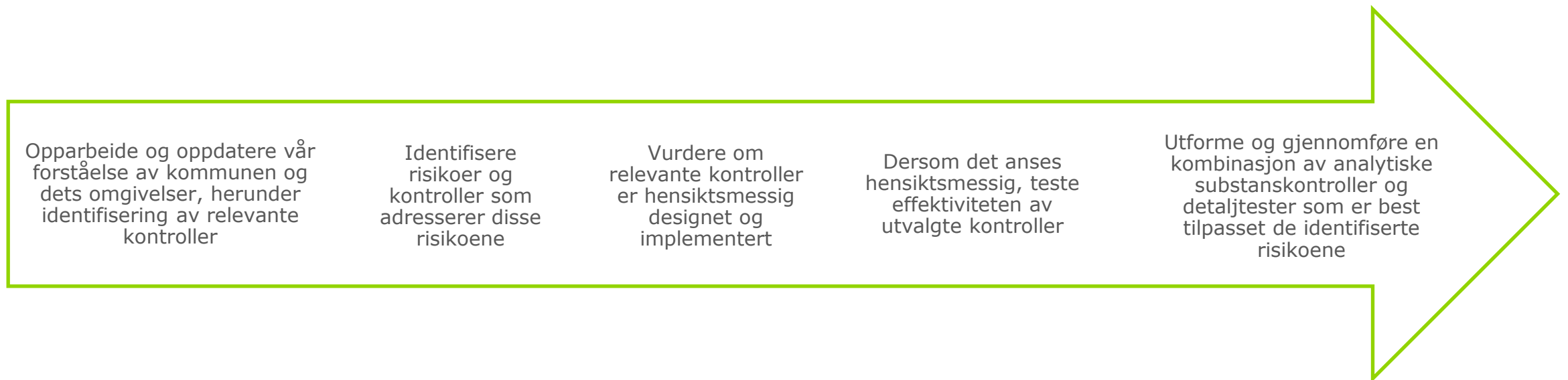
Betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon

Revisjonsomfang og angrepsvinkel (forts.)

Revisjonshandlinger — fokus på kontrollmiljø og internkontroll i arbeidsprosessene

Vår revisjonsberetning bygger på bevis innhentet gjennom en kombinasjon av test av kontroller, detaljtester og analytiske handlinger.

Vår angrepsvinkel vil i størst mulig grad være å teste kontroller og bygge på kontrollmiljø og internkontroll i tilknytning til forretningsprosessene.

Mislighetsansvar og uttalelser fra ledelsen

Nærmere om ansvar

Deres ansvar

- Hovedansvaret for å hindre og oppdage misligheter ligger hos ledelsen og styret, inkludert etablering og vedlikehold av internkontroll knyttet til påliteligheten av finansiell rapportering og overholdelse av relevante lover og regler.

Vårt ansvar

- Vi er pålagt å innhente en erklæring fra ledelsen vedrørende internkontroll, risikovurdering og om ledelsen er kjent med eller om det har vært tilfeller av misligheter.
- Som revisorer innhenter vi en betryggende sikkerhet, men ikke en absolutt sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller fe

Karakteristika ved misligheter

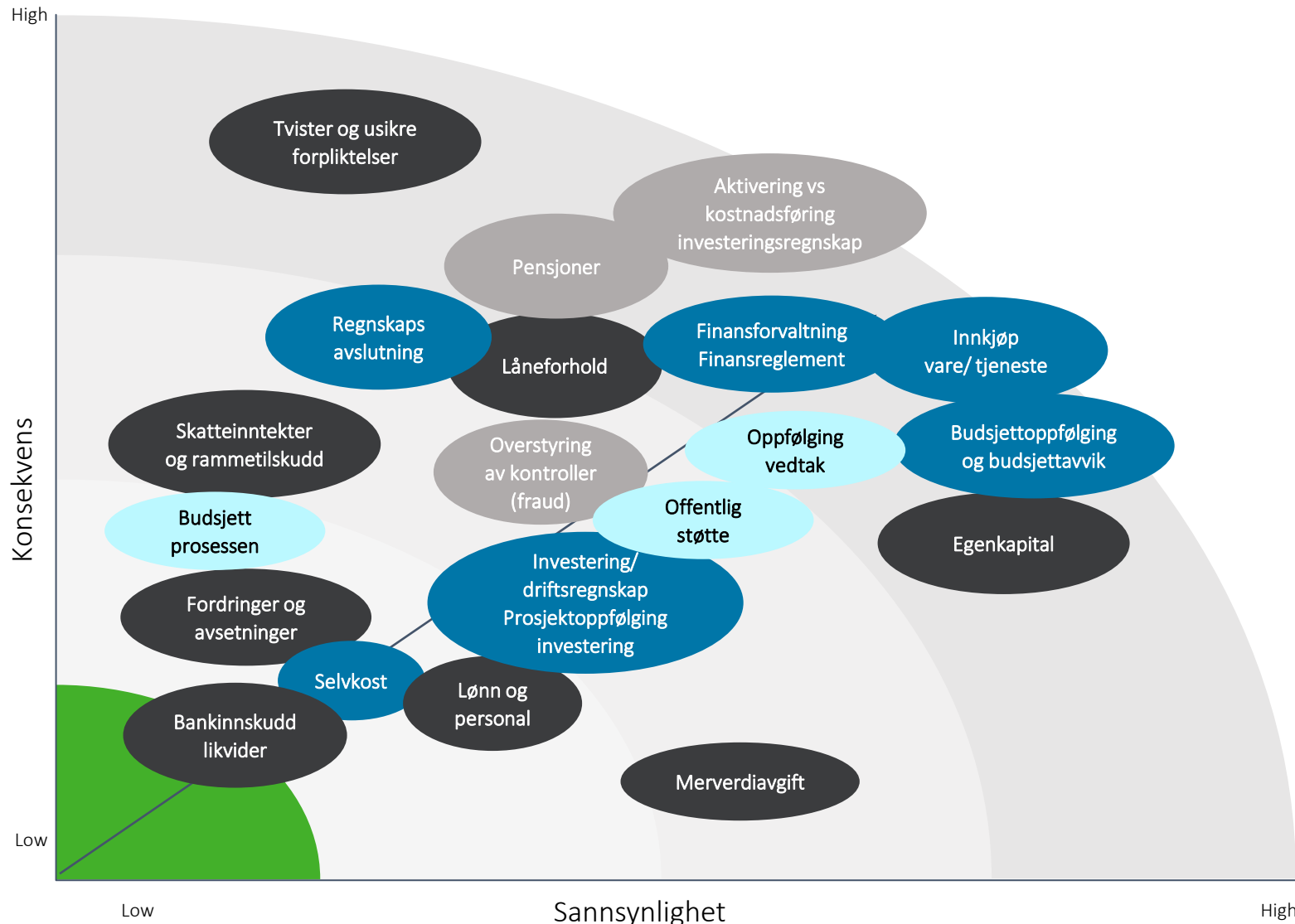
- Feilinformasjon i regnskapet kan oppstå enten på grunn av misligheter eller feil. Misligheter er en bevisst handling begått av en eller flere personer innen ledelsen, av personer som har overordnet ansvar for styring og kontroll, av ansatte eller av andre, som innebærer uredelighet for å oppnå en urettmessig eller ulovlig fordel.
- Det er to typer misligheter som er relevante for revisor – feil som skyldes uredelig regnskapsrapportering og feil som skyldes underslag av eiendeler.

Vi vil innhente følgende i uttalelse fra ledelsen:

- Vi bekrefter at vi har påsett at selskapets regnskap og formuesforvaltning av betydning for regnskapet er gjenstand for betryggende kontroll, herunder slik intern kontroll som vi finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et regnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.
- Vi bekrefter at ledelsen erkjenner sitt ansvar for utformingen, iverksettelsen og vedlikeholdet av intern kontroll for å forhindre og avdekke misligheter.
- Vi har gitt revisor opplysning om resultatene av vår vurderinger av risikoen for at regnskapet kan inneholde vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter.
- Vi har gitt revisor opplysning om alle eventuelle påstander eller mistanker om misligheter som kan ha påvirket regnskapet og som er kommunisert av ansatte, tidligere ansatte, analytikere, tilsynsmyndigheter eller andre.

Risikovurdering regnskapsrevisjon og etterlevelseskontroll

Sannsynlighet for vesentlige feil i regnskapet

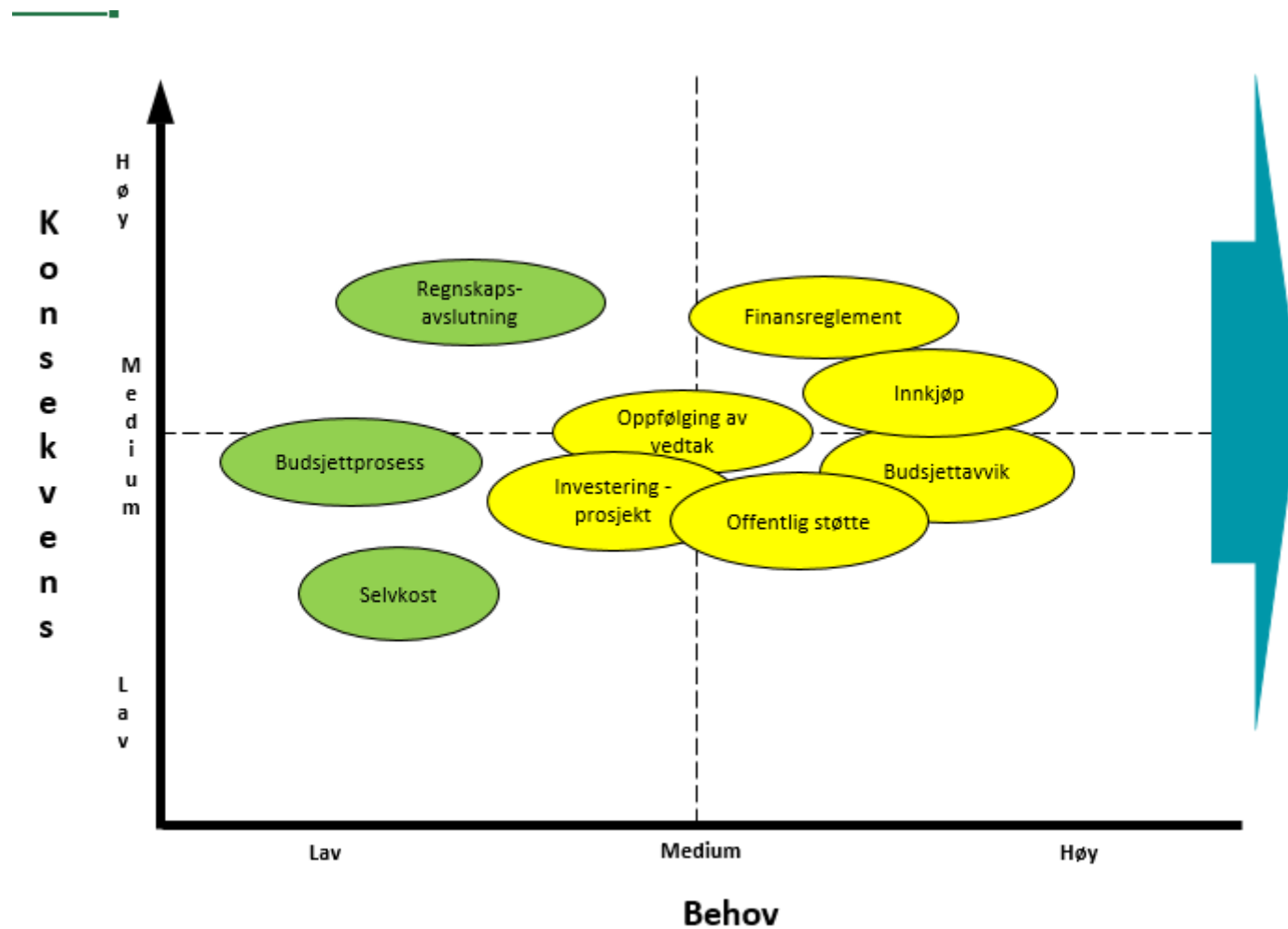

Vesentlige risikoforhold

- Basert på møter med ledelsen, samt erfaringer fra fjorårets revisjon har vi gjennomført en risikovurdering. Risikokartet oppsummerer forhold som vil være gjenstand for stor oppmerksomhet i vår revisjon. Vi vil kontinuerlig oppdatere vår risikovurdering og informere om vesentlige endringer som oppstår.
- Risikovurderingen skjer med utgangspunkt i sannsynlighet og konsekvens, og fremgår av figuren.
- De «svarte» risikoforholdene er tema med høy iboende risiko og store beløp. Iboende risiko vurderes som høy ved;
 - Stor grad av skjønn
 - Ikke rutinemessige transaksjoner/ vurderinger
 - Komplekse transaksjoner/regler
- De «mørkeblå» risikoforholdene relaterer seg til regnskapsrevisjon, de «mellomblå» risikoene gjelder både regnskapsrevisjonen og etterlevelseskontrollen. De «lyseblå» risikoforholdene gjelder etterlevelseskontrollen.
- Risiko relatert til engangshendelser vil vurderes løpende med hensyn til vesentlighet og revisjonstilnærming

Risikovurdering etterlevelseskontroll

Sannsynlighet for vesentlige feil i regnskapet

Vesentlige risikoforhold

- Risikokartet oppsummerer vår vurdering av områder innen økonomiforvaltningen med hensyn til behov for at bestemmelser og vedtak følges og konsekvens ved brudd på bestemmelser og vedtak

Forenklet etterlevelseskontroll

Risikovurdering

Områder

- Finans
- Budsjett
- Offentlig støtte
- Selvkost
- Innkjøp
- Investering
- Regnskapsavslutning

Risikurdering

- Vi har ingen indikasjoner på at det er områder med høy risiko eller at det foreligger vesentlige svakheter knyttet til kommunenes internkontroll.
- Offentlig støtte er et område som det i ordinær revisjon er begrenset fokus på. Bømlo har høye utgifter til private barnehager.

Valgt område 2021

- Offentlig støtte til private barnehager, kriterier er regelvekt for tildeling av tilskudd til private barnehager.

God kommunal revisjonsskikk RSK 301 for Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen:

- Revisor velger ut områder for kontroll basert på en risiko- og vesentlighetsvurdering. Revisor skal i sin planlegging identifisere områder i økonomiforvaltningen der det er størst behov for at bestemmelser og vedtak følges og en vurdering av hvilke konsekvenser brudd på bestemmelser og vedtak kan få. Det er kommunen som juridisk enhet slik den fremstår i samlet regnskap for kommunen som er vurderingsenheten jf. kommunelovens § 14-6 d)
- Risikovurdering - vurdering av hvilke områder innen økonomiforvaltningen hvor det er størst sannsynlighet for brudd på bestemmelser og vedtak, og hvilke konsekvenser brudd kan få. (Jf. punkt A11)
- Moderat sikkerhet – klart lavere enn betryggende sikkerhet, men skal øke de tiltenkte brukernes tillit til informasjonen i en grad som er klart høyere enn ubetydelig. Moderat sikkerhet er forklart i ISAE 3000 pkt 12 a) (i) b og ISAE 3000 A3-A4

Tidsplan

Aktivitet	Tidspunkt	Målsetting
Planlegging <ul style="list-style-type: none">PlanleggingsmøterUtarbeidelse av revisjonsplan og presentasjon for kontrollutvalget	September	<ul style="list-style-type: none">Identifisere og avstemme forventningerIdentifisere og evaluere risikoområderIntegrere kommunens forventninger
Interimrevisjon <ul style="list-style-type: none">Utføre planlagte revisjonshandlinger og avklare oppfølgingspunkterOppsummeringsmøter etter interimrevisjon, samt gjennomgang av revisjonsrapportUtvidede kontroller knyttet til forenklet etterlevelseskontroll	September-oktober	<ul style="list-style-type: none">Vurdere internkontrollEvaluere kompetanse og kapasitet i prosessRapportere forbedringsområder
Forberedelse finansiell rapportering <ul style="list-style-type: none">Planlegging av årsoppgjøret	Desember-januar	<ul style="list-style-type: none">Bidra til økt kvalitet, og innarbeide nye kravFølge opp problemstillinger fra interimrevisjonAvklare forventninger til dokumentasjonAvtale tidsplan og arbeidsdeling
Revisjon av årsregnskap og noter <ul style="list-style-type: none">Utføre planlagte revisjonshandlingerMøter i årsoppgjøretGjennomgang av utkast til revisjonsrapportRevisjonsberetning	Februar-april	<ul style="list-style-type: none">Løpende avklaring av problemstillingerKvalitet i finansiell rapporteringDele observasjoner knyttet til årsoppgjørOppsummere vesentlige problemstillinger
Kontrollutvalgsmøte og presentasjon av revisjonsrapport <ul style="list-style-type: none">Deltakelse på møte ved behandling av årsregnskapet	Etter avtale innen pålagte frister	<ul style="list-style-type: none">Oppdragsleder deltar på KU-møte for presentasjon av årets resultat av revisjonen
Evaluering av revisjon <ul style="list-style-type: none">Oppsummering med kommunen og evaluering av vår leveranse	Mai/juni	<ul style="list-style-type: none">Kontinuerlig forbedring av våre leveranserDialog for styrket samarbeid
Kommunestyremøte <ul style="list-style-type: none">Deltakelse på kommunestyremøte ved behandling av årsregnskapet	Juni	<ul style="list-style-type: none">Oppdragsleder er tilstede i kommunestyremøtet når årsregnskapet og revisjonsberetningen behandles for å kunne svare på ev. spørsmål.

Forpliktelser klientservice

Deloitte AS and Deloitte Advokatfirma AS are the Norwegian affiliates of Deloitte NWE LLP, a member firm of Deloitte Touche Tohmatsu Limited ("DTTL"), its network of member firms, and their related entities. DTTL and each of its member firms are legally separate and independent entities. DTTL (also referred to as "Deloitte Global") does not provide services to clients. Please see www.deloitte.no for a more detailed description of DTTL and its member firms.

Deloitte Norway conducts business through two legally separate and independent limited liability companies; Deloitte AS, providing audit, consulting, financial advisory and risk management services, and Deloitte Advokatfirma AS, providing tax and legal services.

Deloitte provides audit, consulting, financial advisory, risk management, tax and related services to public and private clients spanning multiple industries. Deloitte serves four out of five Fortune Global 500® companies through a globally connected network of member firms in more than 150 countries bringing world-class capabilities, insights, and high-quality service to address clients' most complex business challenges. To learn more about how Deloitte's approximately 245,000 professionals make an impact that matters, please connect with us on Facebook, LinkedIn, or Twitter.

This communication contains general information only, and none of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, its member firms, or their related entities (collectively, the "Deloitte Network") is, by means of this communication, rendering professional advice or services. Before making any decision or taking any action that may affect your finances or your business, you should consult a qualified professional adviser. No entity in the Deloitte Network shall be responsible for any loss whatsoever sustained by any person who relies on this communication.

Bømlo kommune

Sekretariat for kontrollutvalet
Saksframlegg

Saksnr: 2019/113-4
Saksbehandlar: Helge Inge Johansen

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Bømlo kommune	36/21	29.09.2021

Budsjett 2022 for kontrollutvalet

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet godkjenner budsjettforslaget for kontrollarbeidet i Bømlo kommune.
2. Budsjettforslaget skal følgja sak med budsjettarbeidet fram til handsaming i kommunestyret.
3. Kommunestyret gjer endeleg vedtak om budsjett for kontrollarbeidet i 2022.

Samandrag

Kontrollutvalet har ansvar for utarbeiding av forslag til budsjett for kontrollarbeidet i kommunen. Forslaget skal følgje innstillinga til årsbudsjett til kommunestyret, som gjer endeleg vedtak i budsjettsaka.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Helge Inge Johansen
spesialrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

I forskrift for kontrollutvalg og revisjon kan ein i § 2 «*Kontrollutvalgets rolle i fastsettelsen av budsjett for kontrollarbeidet*» står det:

«Kontrollutvalget skal utarbeide forslag til budsjett for kontrollarbeidet i kommunen eller fylkeskommunen. Forslaget skal følge innstillingen til årsbudsjettet etter kommuneloven § 14-3 tredje ledd til kommunestyret eller fylkestinget.»

I reglement for kontrollutvalet, som er vedteke av kommunestyret 29.10.2019 står det mellom anna:

Kontrollutvalet har eige budsjett og er budsjettansvarleg. Leiar eller nestleiar har fullmakt til å tilvise rekningar for kontrollutvalet.

I tråd med forskrifta og reglementet fremjar kontrollutvalet med dette sitt forslag til budsjett for 2022. I budsjettframlegget bereknar kontrollutvalet kostnad med dei oppgåver budsjettet skal dekkja. Det som er særskilt med kontrollarbeidet er at det eigentleg er administrasjonen som vert revidert. Såleis skal kontrollutvalet, i budsjettsaka, innstilla direkte overfor politisk organ.

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet skal utarbeide budsjettforslag for kontrollarbeidet, medan det er kommunestyret som har vedtakskompetansen i saka, jf. forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 2.

Vurderingar og verknader

Lovgrunnlag:

§ 23-2.Kontrollutvalgets ansvar og myndighet

Kontrollutvalget skal påse at

- a) kommunens eller fylkeskommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte
- b) det føres kontroll med at den økonomiske forvaltningen foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak
- c) det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet, og av selskaper kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser i
- d) det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser i selskaper mv. (eierskapskontroll)
- e) vedtak som kommunestyret eller fylkestinget treffer ved behandlingen av revisjonsrapporter, blir fulgt opp.

§ 23-3.Forvaltningsrevisjon

«Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak.

Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan som viser på hvilke områder det

skal gjennomføres forvaltningsrevisjoner. Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet og virksomheten i kommunens eller fylkeskommunens selskaper. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon.

Planen skal vedtas av kommunestyret og fylkestinget selv. Kommunestyret og fylkestinget kan delegere til kontrollutvalget å gjøre endringer i planen.»

§ 23-4. Eierskapskontroll

«Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan for hvilke eierskapskontroller som skal gjennomføres. Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens og fylkeskommunens eierskap. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for eierskapskontroll.

Planen skal vedtas av kommunestyret og fylkestinget selv. Kommunestyret og fylkestinget kan delegerer til kontrollutvalget å gjøre endringer i planen.»

Vurderingar:

Formuleringane i desse paragrafane viser at hovudoppgåvene til kontrollutvalet er å gjennomføra prosjektarbeid ut frå dei planar som kommunestyret har vedteke. I 2020 vert det etter kommunelova utarbeida nye planar.

I kontrollutvalet sitt budsjett bør det leggst inn midlar til å gjennomføra prosjekt innan forvaltningsrevisjon og eigarskapskontroll i tråd med planane. Ut frå gjeldande planar vil prosjektarbeid krevje ei ramme på omlag 400 timar for kommunar med Bømlo kommune sin storleik.

For revisjonstenestene er det teke utgangspunkt i avtalen med ekstern revisor, gjeldande frå 01.07.2021. Budsjettert kostnad med revisjon skal dekkja både arbeid med rekneskapsrevisjon og anna revisjonsarbeid, t.d. prosjekt innan forvaltningsrevisjon og eigarskapskontroll.

Vidare er det lagt til grunn 5-6 møte i kontrollutvalet i 2022, med om lag like stor saksmengde som inneverande år. Det er vidare lagt inn kostnader med kurs, og at medlemmane i kontrollutvalet kan delta på folkevaldopplæring og fagkonferansar samt servering på utvalsmøta. Elles er det lagt inn møtetogdgjersle og tapt arbeidsforteneste i tråd med godtgjerslereglementet til kommunen.

Budsjettposten som gjeld sekretariatstenester for kontrollutvalet er sett opp ut frå planlagt aktivitet og tal møte. Kostnader er berekna i tråd med avtale som er inngått mellom Bømlo kommune og Vestland fylkeskommune (Hordaland fylkeskommune), gjeldande frå 01.01.2017.

Konklusjon

På slik bakgrunn tilrår sekretariatet at kontrollutvalet godkjenner framlegget til budsjett. Budsjettframlegget skal så følgja sak med budsjettarbeid fram til handsaming i kommunestyret. Det er kommunestyret som skal gjera endeleg vedtak når det gjeld budsjett for kontrollarbeidet i Bømlo kommune.

Budsjettforslag for kontrollutvalet i Bømlo kommune for 2022

Konto	Tekst	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022
10803	Godtgjersle folkevalde	kr 84 240	kr 87 451	kr 87 451
10804	Tapt arbeidsforteneste	kr 34 440	kr 30 000	kr 30 000
10803	Feriepenger tapt arbeidsforteneste	kr -	kr 3 600	kr 3 600
	Delsum	kr 118 680	kr 121 051	kr 121 051
10990	Arbeidsgiveravgift (AGA)	kr 16 734	kr 17 068	kr 17 068
	Delsum	kr 135 414	kr 138 119	kr 138 119
11209	Andre driftsutgifter	kr 12 026	kr 5 600	kr 5 600
11008	Abonement	kr 2 489	kr 2 400	kr 2 400
11400	Annonse	kr -	kr -	kr -
11151	Servering på møta	kr 3 839	kr 3 700	kr 3 700
11207	Reiseutg.m.m. ikkje oppg. pl.	kr -	kr 7 000	kr 7 000
11500	Kurs/konferanse	kr 15 567	kr 15 000	kr 15 000
11500	Folkevaldopplæring for kontrollutvalet	kr -	kr -	kr 30 000
11600	Reise- og opphaldsutgifter oppg.pl.	kr -	kr -	kr -
11709	Andre reiseutgifter utlegg	kr 15 560	kr 15 000	kr 15 000
11951	Kontingentar	kr 8 299	kr 9 000	kr 9 700
13300	Kjøp av sekretariatstenester*	kr 211 905	kr 217 675	kr 225 350
12702	Sekretariatstenester kjøp revisjon	kr 71 330	kr -	kr -
12702	Deloitte momspliktig honorar	kr 698 168	kr 707 244	kr 739 000
13750	Ekstra tiltaksmidler	kr -	kr 50 000	kr 50 000
	Delsum	kr 1 039 183	kr 1 032 619	kr 1 102 750
14290	Meirverdiavgift	kr 295 146	kr 255 535	kr 272 893
17290	Moms-kompensasjon	kr -295 146	kr -255 535	kr -272 893
13750	Deloitte ikkje momspliktig honorar	kr -	kr -	kr -
16500	Avg.pl.sal varer og tenester	kr -	kr -	kr -
	Total budsjetttramme	kr 1 174 597	kr 1 170 738	kr 1 240 869

Bømlo kommune

Sekretariat for kontrollutvalet
Saksframlegg

Saksnr: 2019/112-10
Saksbehandlar: Helge Inge Johansen

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Bømlo kommune	37/21	29.09.2021

Gjennomgang av møteprotokollar frå andre politiske utval

Forslag til vedtak

Kontrollutvalet tar møteprotokollane som går fram av saksutgreiinga over til orientering.

Samandrag

Gjennomgang av møteprotokollar frå andre politiske utval er nyttig for å halde seg orientert om kva som skjer i kommunen og andre politiske utval.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Helge Inge Johansen
spesialrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

I denne saka er tanken at kontrollutvalet skal gjera ei vurdering av saker i møteprotokollar frå andre politiske utval i Bømlo kommune. Kontrollutvalet kan be om nærare informasjon om enkeltsaker og drøfte ulike problemstillingar som ein finn av særleg interesse i protokollane. Møtebøkene kan lastast ned frå heimesida til kommunen under «Politikk- Politisk møteplan».

Dette er ein av fleire måtar å gjera seg kjent med det politiske arbeidet i kommunen, og kunna fanga opp saker som no eller på eit seinare tidspunkt kan vera eit aktuelt saksfelt for kontrollutvalet.

Kontrollutvalet fordelte i møte 28.05.20 (PS 16/20) gjeldande kven som skal ha eit særskilt ansvar for gjennomgang av dei politiske utvala. Kontrollutvalet vart einig om slik fordeling:

Politisk organ:	Kontrollutvalsmedlem:
Kommunestyret	Arne Zahl Røksund
Formannskapet	Vegard Enerstvedt
Levekår*	Ragnhild Ravna Skjærvik
Næring, invasjon, idrett og kultur	Silje Sivertsen
Natur, klima og miljø	Silje Sivertsen
Areal og samferdsel	Anfinn G. Tolås

- * I møte 22.10.2020 vart det bestemt at Ragnhild Ravna Skjærvik tek ansvar for møteprotokollane for levekår, etter at det vart gjort suppleringsval, der Ragnhild Ravna Skjærvik blir ny leiar i kontrollutvalet, og Lene Borgen Waage er ute av kontrollutvalet.

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse til å handsame sak om gjennomgang av møteprotokollar, jf. kommunelova § 23-2.

Vurderingar og verknader

Til dette møtet er det desse møteprotokollane som kan vera aktuell for gjennomgang:

- Kommunestyret 14.06, 21.06 og 20.09
- Formannskapet 03.06 og 02.09
- Næring, innovasjon, idrett og kultur 08.06
- Levekår 01.06 og 31.08
- Utval for areal og samferdsel 02.06 og 01.09
- Natur, klima og miljø 03.06 og 02.09

I dette møtet tilrår sekretariatet å gjennomgå møteprotokollane frå møte i desse utvala. Kontrollutvalet bør og vurdere om det er andre utval som kan vere aktuelle for gjennomgang i tillegg til dei som er lista opp i saka ovanfor.

Konklusjon

På bakgrunn av dei erfaringane som er gjort tidlegare er det ei føremon at kontrollutvalet held seg oppdatert på kva som skjer i andre politiske utval. Om det ikkje kjem fram noko spesielt i gjennomgangen av møteprotokollane, vert det tilrådd å ta saka til orientering.

Bømlo kommune

Sekretariat for kontrollutvalet
Saksframlegg

Saksnr: 2020/60-9
Saksbehandlar: Helge Inge Johansen

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Bømlo kommune	38/21	29.09.2021

Eventuelt

Forslag til vedtak

Saka vert lagt fram utan forslag til vedtak.

Samandrag

Det vert lagt opp til å ha eventuelt på saklista for å ivareta det enkelte medlem i utvalet sin moglegheit til å sjølv å ta opp saker eller gjere vedtak i saker som ikkje er på saklista.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Helge Inge Johansen
spesialrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Kontrollutvalet har i sak PS 08/20 - 20.02.2020 - vedteke:

«Kontrollutvalet ønskjer å ha eventuelt som sak i kvart møte»

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse til å handsame sak om eventuelt, jf. kommunelova § 11-3 og § 23-2.

Vurderingar og verknader

Dersom det blir tatt opp saker som krev nærare undersøkingar, eller innhenting av fleire opplysningar, før ein kan konkludere med at det er ei sak for kontrollutvalet, bør utvalet be sekretariatet førebu sak om dette til neste møte.

Konklusjon

Føremålet er å gje opning for å få nærare utgreiing av saker som kontrollutvalet ynskjer å få utgreidd til neste møte, eventuelt til eit seinare møte i utvalet. Dessutan evt. å få orientering frå kommunedirektøren eller andre i eit seinare møte.

Referatsaker
RS 7/21 Invitasjon til Kontrollutvalgslederskolen 2021

Fra: Helge Inge Johansen (Helge.Inge.Johansen@vlfk.no)

Sendt: 26.08.2021 08:52:33

Til: Helge Inge Johansen

Kopi:

Emne: VS: Invitasjon til Kontrollutvalgslederskolen 2021

Vedlegg:

Fra: Forum for Kontroll og Tilsyn <fkt@fkt.no>

Sendt: mandag 9. august 2021 14:41

Til: Forum for Kontroll og Tilsyn <fkt@fkt.no>

Kopi: jostarnt@online.no; un-mikal@online.no; leonaune@gmail.com; larsiing@online.no; gudrun.fossem@gmail.com; anette.einarsen@gmail.com; jonalbert.floa@hotmail.com; ronald.bjoru@gmail.com; tal@hinesna.no; selweb@hotmail.com; odd.langvatn@wideroe.no; geir.myrflott@lo.no; ingeli-l@online.no; hallvor.tveraa@gmail.com; eirin@ekvipasjen.no; john@kappfjell.no; linda@hattfjelldal-regnskap.no; thv.zahl@gmail.com; 2nebruun@gmail.com; oddrun.kyllingmo@hotmail.com; orjan.martinussen@gmail.com; monikakr@online.no; otto.jonny.deras@statkraft.com; mb@nordadvokatfirma.no; atlehiller@outlook.com; dodraugmaja@gmail.com; birgit.mjelle@gmail.com; annsolb3@gmail.com; john@kappfjell.no; linda@hattfjelldal-regnskap.no; thv.zahl@gmail.com; cei@luroy.kommune.no; terje.solhaug@bodoenergi.no; terje.solhaug@nordlandsnett.no; post@espenrokkan.no; stenej@online.no; gunnar@skjellvik.no; frededdydahlberg@gmail.com; sindre.engseth@outlook.com; paal.haagensen@gmail.com; thomas.johan@hotmail.com; jannike.moen@flex.as; hansovet@gmail.com; bjorgtinnan@gmail.com; bjorn@melok.no; johras@vgs.nfk.no; espen@pbl.no; torillj5@online.no; pergunnarc@gmail.com; terje@nnfa.no; Svennole2000@yahoo.com; jimnordmo@msn.com; wi2@live.no; espen.thorvaldsen@vagan.kommune.no; hugo.bjornstad@vagan.kommune.no; tselboe@gmail.com; gerd.smedstuen@outlook.com; liv.marhaug@lofotkraft.net; john.helmersen@hotmail.no; tore.benjaminsen@outlook.com; M.t.abrahamsen@outlook.com; hans.furfjord@mercanor.no; birgit.Eira@outlook.com; ebrensholm@outlook.com; oehanss@hotmail.com; actheodorsen@gmail.com; bbrunbor@online.no; astave10@gmail.com; alf.roger.jakobsen@vkbb.no; veslemoy@havnafrisksenter.no; krh@biomar.no; gerd.antonsen@vkbb.no; asbjornj@hotmail.no; rolf.eriksen@vkbb.no; annelise@joco.as; torgeir.j.godvik@vkbb.no; atle.olsen@vkbb.no; sysool@online.no; r.abelsen@outlook.com; metbu@online.no; geir.halvorsen@lns.no; oddvar.aasan@outlook.com; wenbol@vgs.nfk.no; tormold83@gmail.com; bjorn.moen@hlkbb.no; ceciliebernt@hotmail.com; liv.bratland@yahoo.no; boy-arne.buyle@narvikpolitiker.no; marianne.kvensjo@gmail.com; sonjasteen8402@gmail.com; bjorn@ekvipasjen.no; odd.langvatn@gmail.com; asleschroder@gmail.com; ronnb@live.no; hans.petter.kvaal@samskipnaden.no; tommy@sarnes.no; aagekonradsen@hotmail.com; lisa.grande85@gmail.com; hanstakoy@gmail.com; hegebk@live.no; hel-alv@online.no; oarne-an@online.no; audtove@kraftlaget.no; kristin.a.hansen@uit.no; tangnesland@gmail.com; kjetil_tunset@hotmail.com; Gryen1@hotmail.com; roald@ar-ing.no; almroman@gmail.com; haugnes.gaard@gmail.com; elisalar.71@gmail.com; finnkonst54@gmail.com; jrichardsen@icloud.com; hanny-di@online.no; flatetro1@gmail.com; vegard@vannoy.no; aashber@gmail.com; siv@nordtroms.net; arnemk@nordtroms.net; tove@nordtroms.net; eirik.kristiansen@nordtroms.net; bjarne@nordtroms.net; atorfoss@live.no; dag-ind@online.no; charlotteespejord@gmail.com; Gunaron@hotmail.com; reimaka@gmail.com; Ole.ovesen@ovesenholding.no; roal-wik@online.no; johannes@haplast.no; steve.r.petersen@gmail.com; a.seljeskog@nordtroms.net; eivind@wingnut.no; jorn.are.gaski@samediggi.no; fran-nyg@online.no; junema7@hotmail.com; danvsvendsen@hotmail.com; terjeskanckemobler@hotmail.com; hammerenbvg@gmail.com; helge@haugsnes-elektro.no; malinh@online.no; anniken_karlsen@hotmail.com; janne@brb.as; lindameretelarsen@hotmail.no; nina@norlines.org; ka-arnfr@online.no; oeberg1961@gmail.com; danhugoandreassen@hotmail.com; tonjemkr@hotmail.com; janolav@arcticcoast.no; oer-olse@online.no; sveinsvendsen0@gmail.com; ililand184@gmail.com; antonsenlillanita@gmail.com; tom_ellingsen@hotmail.com; Knut.mortensen@trollnet.no; arne.liaklev@gmail.com; flaatte@online.no; gunn.inger.svane@politiet.no; galaasenmorten@gmail.com; alfsteinarborresen@gmail.com; elisabeth.erke@gmail.com; ojelti@online.no; eirin.beate.utsi@tine.no; svenmari@yahoo.no; arntbjarne@live.com; siholt@online.no; monamjenssen@gmail.com; varangerkokken@varangermeny.no; Elljan_7@hotmail.com; arnold.eliseussen@nav.no; peryngve1964@gmail.com; mariawul@online.no; hjalmar.steinnes@gmail.com; toveirenjohnsen@gmail.com; roaldanthonsen@gmail.com; bengt.rune@mail.com; stokke.anne@gmail.com; ai_oskal@online.no; norapet@online.no; trondsmed@gmail.com; hansrog@online.no;

Roger.Hansen@politiker.nordkapp.kommune.no; post@rof-arne.com; Ellenbirgitta@hotmail.com; wenche@friskinord.no; snorre.sundquist@gmail.com; gmilch@live.no; elin-m.karlsen@hotmail.com; linn.Torseth.Nilsen@atea.no; Ragnarolsen9@gmail.com; vidar.antonson@mento.no; as.sv@hotmail.com; gunnarbolle1@gmail.com; terje.wikstrom@hammerfest.kommune.no; andreassen49@gmail.com; kristina.grundt@gmail.com; asherett@gmail.com; ola_moeller@hotmail.com; roalasan@gmail.com; Mag-eina@online.no; reidar.enger@krv.oslo.kommune.no; hansolafl@viken.no; Pål Ringnes <palrin@lorenskog.kommune.no>; gunber1@lorenskog.kommune.no; kjewir@lorenskog.kommune.no; monmoe@lorenskog.kommune.no; kjnord@lorenskog.kommune.no; oyshag@lorenskog.kommune.no; anne.haug@gs-iks.no; nina.bolneset@gs-iks.no; kristin.moe@amot.kommune.no; tb@kontrollutvalg fjell.no; ra@kontrollutvalg fjell.no; Hovland, Kari Louise <kari.louise.hovland@innlandetfylke.no>; hilde.holden@sel.kommune.no; anja.ottervang.homleid@vetaks.no; line.bosnes@vetaks.no; alexander.etsy.jensen@vetaks.no; benedikte.vonen@vetaks.no; Marianne.lundeberg@vetaks.no; ingebjorg.liland@vetaks.no; sander.haga.ask@vetaks.no; Kristoffer.Fjellgaard@vetaks.no; helgara@vetaks.no; rune.johansen@vetaks.no; Mette.Jensen.Moen@rogfk.no; mari.rage.brastein@sandnes.kommune.no; per.kare.vatland.rks@sandnes.kommune.no; carine.samuelson.jossang@sandnes.kommune.no; tha@kontrollutvalgene.no; ogh@kontrollutvalgene.no; kontrollutvalgets.sekretariat@bergen.kommune.no; tonje@nordhordland.net; bgn@nordhordland.net; Tor Harald Hustad <tor.harald.hustad@mrfylke.no>; Talberg, Sveinung <sveinung.talberg@kontrollutvalgromsdal.no>; Aspen, Jane Anita <jane.anita.aspen@kontrollutvalgromsdal.no>; jostein.stoylen@vestkontroll.no; karoline.sighaug@vestkontroll.no; harald.svendsen@kristiansund.kommune.no; hilde.haugskott@trondheim.kommune.no; Knut.Evandt@kristiansund.kommune.no; liv.tronstad@konsek.no; helene.hvidsten@konsek.no; torbjorn.brandt@konsek.no; torbjorn.berglann@konsek.no; Eva J Bekkavik <eva.bekkavik@konsek.no>; einar.sandlund@konsek.no; paul.ivar.stenstuen@konsek.no; per.helge.genberg@konsek.no; jorunn.sund@konsek.no; Tobias.Langseth@alstahaug.kommune.no; knut.soleglad@hemnes.kommune.no; post@sekretariatet.no; bjorn-harald@k-sek.no; tage@k-sek.no; inger@k-sek.no; bhw@k-sek.no; knut@k-sek.no; audun@k-sek.no; berit@k-sek.no; lene.harila@vadso.kommune.no; kari.mette.foslund@vadso.kommune.no; kate.m.larsen@kusek.no; jan.henning.fosshaug@kusek.no; Tom.Oyvind.Heitmann@kusek.no; Hogne Haktorson <Hogne.Haktorson@vlfk.no>; Roald Breistein <Roald.Breistein@vlfk.no>; Kjartan Haugsnes <Kjartan.Haugsnos@vlfk.no>; Helge Inge Johansen <Helge.Inge.Johansen@vlfk.no>; Einar Kåre Ulla <Einar.Kare.Ulla@vlfk.no>; ah@sekom.no; arva@sekom.no; rona@fredrikstad.kommune.no; bjgu@fredrikstad.kommune.no; anirov@fredrikstad.kommune.no; richard.nesheim@pwc.com; kontakt@lukkeleik.no; synnovesorum@gmail.com; hanne.wengen@gol.kommune.no; tah@halogalandrevisjon.no; mfh@halogalandrevisjon.no; tje@halogalandrevisjon.no; kjetil@kontrollutvalget.no; firmapost@asjord.no; edel@asjord.no; tordis@asjord.no; lisbeth@asjord.no; bjorn.tommerdal@sksiks.no; solveig.kvamme@sksiks.no; Advokat Kjetil Kvammen <advokat@kvammen.no>

Emne: Invitasjon til Kontrollutvalgslederskolen 2021

Velkommen til [Kontrollutvalgslederskolen 2021, 18.-19. oktober](#) (fysisk og digital)

Vi fikk gode tilbakemeldinger på Kontrollutvalgslederskolen i fjor og ønsker å fortsette med dette tilbudet. Vi satser på fysisk samling som strømmes til de av dere som vil delta digitalt.

Programmet er klart, og vi har åpnet for påmelding fra hjemmesiden (klikk på lenken over).

- *Varsling i kommuner* | Birthe M Eriksen, Advokat, ph.d., ADI Advokater AS
- *Henvendelser til kontrollutvalget* | Intern arbeidsgruppe
- *Mer om granskning som verktøy* | Marius Fein, Senior Manager BDO AS
- *Når det varsles mot kommunedirektøren* | Gudrun Haabeth Grindaker, daglig leder i Norsk Rådmannsforum

Det blir også anledning til å diskutere anonymiserte saker fra egen kommune.

For å få gjennomført det faglige opplegget på en best mulig pedagogisk måte, har vi satt et tak på antall deltakere ca. 50 personer for det fysiske arrangementet. Kontrollutvalgsmedlemmer kan melde seg på, men lederne vil bli prioritert. Vi holder av noen plasser til sekretariat.

Pris: Medlemmer: kr 5 900 | Andre: kr 6 400 | Digitalt: Medlemmer: kr 1 900 | Andre: kr 2 400

Frist for påmelding til fysisk samling: 24. september. Frist for påmelding til digitalt arrangement: løpende fram til 17. oktober

Mvh

Anne-Karin Femanger Pettersen

Generalsekretær

Postboks 41 Sentrum, 0101 Oslo | E-post:fkt@fkt.no | Tlf.:41471166

| www.fkt.no | www.twitter.com/@FKT_no www.facebook.com/FKT.no/

FKT - En møteplass for kommunale og fylkeskommunale kontrollutvalg og deres sekretariat

Fra: Helge Inge Johansen (Helge.Inge.Johansen@vlfk.no)

Sendt: 26.08.2021 08:48:11

Til: Helge Inge Johansen

Kopi:

Emne: VS: FKT - Medlemsinformasjon juni 2021

Vedlegg: medlemsinfo juni 2021.pdf

Fra: Forum for Kontroll og Tilsyn <fkt@fkt.no>

Sendt: fredag 25. juni 2021 13:11

Til: Forum for Kontroll og Tilsyn <fkt@fkt.no>

Emne: FKT - Medlemsinformasjon juni 2021

Til FKTs medlemmer – kontrollutvalg og kontrollutvalgssekretariat

Sommerferien nærmer seg for de fleste. For FKTs sekretariat er det tid for å oppsummere det halvåret som vi har lagt bak oss og legge planer for høsten. Vi håper å treffe mange av dere kommende høst.

Kurs og konferanser

Kontrollutvalgslederskolen 2021 – 18.-19. oktober (fysisk og digital)

Vi fikk gode tilbakemeldinger på Kontrollutvalgslederskolen i fjor og ønsker å fortsette med dette tilbudet. Vi satser på fysisk samling som strømmes til de av dere som vil delta digitalt.

I år har vi gitt alle kontrollutvalgsledere anledning til å komme med forslag til tema. Tusen takk for alle gode innspill! Programmet er klart, og vi har åpnet for påmelding fra hjemmesiden (klikk på lenken over).

For å få gjennomført det faglige opplegget på en best mulig pedagogisk måte, har vi satt et tak på antall deltakere ca. 50 personer for det fysiske arrangementet. Kontrollutvalgsmedlemmer kan melde seg på, men lederne vil bli prioritert. Vi holder av noen plasser til sekretariat.

Frist for påmelding til fysisk samling: 24. september. Frist for påmelding til digitalt arrangement: løpende fram til 17. oktober

- Kontrollutvalgets uttalelse til årsregnskap og årsberetning

På fagkonferansen i år fikk vi tilbakemeldinger om at det var behov for kurs i hvordan kontrollutvalget kan skrive uttalelse til årsregnskap og årsberetning basert på FKTs veileder.

Vi er i gang med å planlegge et digitalt kurs til høsten og vil komme med mer informasjon om det etter sommeren.

- Konferanser og kurs våren 2022

For de av dere som er tidlig ute med å legge møteplaner kan det være verdt å merke seg datoen for konferansene våren 2022:

- Sekretariatskonferansen 2022, Scandic Lillestrøm, 16.-17. mars
- Fagkonferanse og årsmøte 2022, Lily Contry Club 8.-9. juni 2022

Ny veileder til høring

Sekretariatene har visse plikter etter personvernregelverket når personopplysninger samles inn og brukes. FKT har derfor utarbeidet et forslag til mal for personvernrutine for kontrollutvalgssekretariat som kan være til hjelp slik at sekretariatene kan få bedre oversikt over behandling av personopplysninger. Formålet er å sikre at personopplysninger behandles på en forsvarlig måte.

Alle kontrollutvalgssekretærer har fått invitasjon til et digitalt høringsmøte 13. september.

Frist for å sende skriftlig høringssvar er 1. oktober.

Ny rapport om valg av varamedlemmer til kontrollutvalget

Rapporten er en videreføring av en undersøkelse som ble gjennomført våren 2020 (delrapport 1).

Delrapport 1 – Valg av kommunale og fylkeskommunale kontrollutvalg, omhandler kommunenes og fylkeskommunenes etterlevelse av kommunelovens § 23-1 ved valg av kontrollutvalg for perioden 2019-2023.

Delrapport 2 – Valg av varamedlemmer til kommunale og fylkeskommunale kontrollutvalg, ble presentert på FKTs digitale fagkonferanse 2. juni. Hovedmålet med undersøkelsen var å se på kommunenes og fylkeskommunenes etterlevelse av kommunelovens §§ 7-5 til 7-7 ved valg av varamedlemmer til kontrollutvalg for perioden 2019-2023. Undersøkelsen er gjennomført i tidsrommet 12.mars – 18.mai 2021 av Kjell Tore Wirum, 1.vara til styret i FKT.

Høringer

FKT har gitt høringssvar til NOU 2020: 13 Private aktører i velferdsstaten. Vi mener at utvalget har gjort et viktig arbeid for å gi en samlet oversikt over det rettslige rammeverket for private aktører i velferdsstaten. Utvalgets anbefalinger kan bidra til at offentlige midler i størst mulig grad går til produksjon av faktisk velferd.

Nytt fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Vi har mottatt var fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet på spørsmål om Personvernombud for kontrollutvalgssekretariat. FKT tilbyr personvernombudstjeneste til kontrollutvalgssekretariatene. Ta kontakt med sekretariatet hvis du er interessert i tilbudet eller lurer på noe i den forbindelse. Du kan også lese mer på medlemssidene.

Vi har også mottatt svar på spørsmål om Varsling til kontrollutvalget om møter i selskap

Styret og årsmøtet

Styret hadde møte 31. mai. Du finner protokollen vedlagt og på medlemssiden (krever pålogging). På årsmøtet 1. juni ble det valgt nytt styre. Det var få utskiftninger i år.

Oversikt over styresammensettingen 2021-2022. Styret har sitt neste styremøte 16. august i Arendal.

Protokoll fra årsmøtet 1. juni

Nye medlemmer

Vi ønsker kontrollutvalgene i Flatanger og Levanger kommuner velkommen som nye medlemmer i FKT. Nå har vi 205 medlemmer (184 kontrollutvalg og 21 sekretariat).

Bruk hjemmesiden vår! www.fkt.no Følg oss også på [twitter](#) og [facebook](#)

De av dere som ønsker tilgang til medlemssidene kan sende en e-post til fkt@fkt.no for å få tildelt passord. Dette gjelder alle utvalgsmedlemmer.

Send oss gjerne en e-post hvis du har noen gode tips eller hvis det er noe du lurer på.

(vedlegg: pdf-versjon til arkiv)

FKT ønsker alle medlemmer en god sommer!

Mvh

Anne-Karin Femanger Pettersen

Generalsekretær

Postboks 41 Sentrum, 0101 Oslo | E-post: fkt@fkt.no | Tlf.: 41471166

| www.fkt.no | [www.twitter.com/@FKT_no](https://twitter.com/FKT_no) | www.facebook.com/FKT.no/

FKT - En møteplass for kommunale og fylkeskommunale kontrollutvalg og deres sekretariat

Medlemsinformasjon juni 2021

Til FKTs medlemmer – kontrollutvalg og kontrollutvalgssekretariat

Sommerferien nærmer seg for de fleste. For FKTs sekretariat er det tid for å oppsummere det halvåret som vi har lagt bak oss og legge planer for høsten. Vi håper å treffe mange av dere kommende høst.

Kurs og konferanser

Kontrollutvalgslederskolen 2021, 18.-19. oktober (fysisk og digital)

Vi fikk gode tilbakemeldinger på Kontrollutvalgslederskolen i fjor og ønsker å fortsette med dette tilbudet. Vi satser på fysisk samling som strømmes til de av dere som vil delta digitalt.

I år har vi gitt alle kontrollutvalgsledere anledning til å komme med forslag til tema. Tusen takk for alle gode innspill! Programmet er klart, og vi har åpnet for påmelding fra hjemmesiden (klikk på lenken over).

For å få gjennomført det faglige opplegget på en best mulig pedagogisk måte, har vi satt et tak på antall deltakere ca. 50 personer for det fysiske arrangementet. Kontrollutvalgsmedlemmer kan melde seg på, men lederne vil bli prioritert. Vi holder av noen plasser til sekretariat.

Frist for påmelding til fysisk samling: 24. september. Frist for påmelding til digitalt arrangement: løpende fram til 17. oktober

Kontrollutvalgets uttalelse til årsregnskap og årsberetning

På fagkonferansen i år fikk vi tilbakemeldinger om at det var behov for kurs i hvordan kontrollutvalget kan skrive uttalelse til årsregnskap og årsberetning basert på FKTs veileder.

Vi er i gang med å planlegge et digitalt kurs til høsten og vil komme med mer informasjon om det etter sommeren.

Konferanser og kurs våren 2022

For de av dere som er tidlig ute med å legge møteplaner, kan det være verdt å merke seg datoen for konferansene våren 2022:

- Sekretariatskonferansen 2022, Scandic Lillestrøm, 16.-17. mars
- Fagkonferanse og årsmøte 2022, Lily Contry Club 8.-9. juni 2022

Sekretariat:

FKT
Postboks 41 Sentrum
0101 Oslo
fkt@fkt.no

Telefon
414 71 166

www.fkt.no
Twitter: [@FKT_no](https://twitter.com/FKT_no)
Bank: 0539 43 90447
Org. nr. 989 545 159

Ny veileder til høring

Sekretariatene har visse plikter etter personvernregelverket når personopplysninger samles inn og brukes. FKT har derfor utarbeidet et forslag til mal for personvernrutine for kontrollutvalgssekretariat som kan være til hjelp slik at sekretariatene kan få bedre oversikt over behandling av personopplysninger. Formålet er å sikre at personopplysninger behandles på en forsvarlig måte.

Alle kontrollutvalgssekretærer har fått invitasjon til et digitalt høringsmøte 13. september. Frist for å sende skriftlig hørings svar er 1. oktober.

Ny rapport om valg av varamedlemmer til kontrollutvalget

Rapporten er en videreføring av en undersøkelse som ble gjennomført våren 2020 (delrapport 1).

Delrapport 1 – Valg av kommunale og fylkeskommunale kontrollutvalg, omhandler kommunenes og fylkeskommunenes etterlevelse av kommunelovens § 23-1 ved valg av kontrollutvalg for perioden 2019-2023.

Delrapport 2 – Valg av varamedlemmer til kommunale og fylkeskommunale kontrollutvalg, ble presentert på FKTs digitale fagkonferanse 2. juni. Hovedmålet med undersøkelsen var å se på kommunenes og fylkeskommunenes etterlevelse av kommunelovens §§ 7-5 til 7-7 ved valg av varamedlemmer til kontrollutvalg for perioden 2019-2023. Undersøkelsen er gjennomført i tidsrommet 12.mars – 18.mai 2021 av Kjell Tore Wirum, 1.vara til styret i FKT.

Høringer

FKT har gitt høringssvar til NOU 2020: 13 Private aktører i velferdsstaten. Vi mener at utvalget har gjort et viktig arbeid for å gi en samlet oversikt over det rettslige rammeverket for private aktører i velferdsstaten. Utvalgets anbefalinger kan bidra til at offentlige midler i størst mulig grad går til produksjon av faktisk velferd.

Nytt fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Vi har mottatt var fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet på spørsmål om personvernombud for kontrollutvalgssekretariat. FKT tilbyr personvernombudstjeneste til kontrollutvalgssekretariatene. Ta kontakt med sekretariatet hvis du er interessert i tilbudet eller lurer på noe i den forbindelse. Du kan også lese mer på medlemssidene.

Vi har også mottatt svar på spørsmål om varsling til kontrollutvalget om møter i selskap

Styret og årsmøtet

Styret hadde møte 31. mai. Du finner protokollen vedlagt og på medlemssiden (krever pålogging). På årsmøtet 1. juni ble det valgt nytt styre. Det var få utskiftninger i år.

Oversikt over styresammensettingen 2021-2022. Styret har sitt neste styremøte 16. august i Arendal.

Protokoll fra årsmøtet 1. juni

Nye medlemmer

Vi ønsker kontrollutvalgene i Flatanger og Levanger kommuner velkommen som nye medlemmer i FKT. Nå har vi 205 medlemmer (184 kontrollutvalg og 21 sekretariat).

Bruk hjemmesiden vår! www.fkt.no Følg oss også på [twitter](#) og [facebook](#)

De av dere som ønsker tilgang til medlemssidene kan sende en e-post til fkt@fkt.no for å få tildelt passord. Dette gjelder alle utvalgsmedlemmer.

Send oss gjerne en e-post hvis du har noen gode tips eller hvis det er noe du lurer på.

FKT ønsker alle medlemmer en god sommer!

Vennlig hilsen
Anne-Karin Femanger Pettersen,
Generalsekretær

Vår referanse 2021/43406-1
Dato 18.08.2021

Kontrollutval i kommunar i tidlegare Hordaland fylke

Folkevaldopplæring for kontrollutval i tidlegare Hordaland fylke 2022

Sekretariat for kontrollutvalet i Vestland fylkeskommune har til hensikt å arrangere folkevaldopplæring for kontrollutval i kommunar i tidlegare Hordaland fylke, slik me har gjort annan kvart år sidan 2012.

Opplæringa skal haldast på Solstrand Hotel & Bad, Solstrandveien 200, 5201 Os i tidsrommet **15.02. - 16.02.2022.**

Ved deltaking på denne folkevaldopplæringa vil du få påfyll til din faglege ståstad. Dette vil gjera deg betre i stand til å gjera eit enno betre arbeid i kontrollutvalet. Vidare vil du kunne knytte nye og nyttige kontaktar med kontrollutvalsmedlemmer i andre kommunar og kunne utveksle erfaringar på korleis ein praktisk gjennomfører arbeidet i andre kontrollutval. Vi oppmoder deg til å melde deg på.

Målgruppe:

Målgruppa for folkevaldopplæringa er medlemmar i kontrollutval og sekretariat for kontrollutvala for kommunar i tidlegare Hordaland fylke.

Pris:

Pris pr. deltakar er stipulert til ca. kr.3 900. Dette skal dekke det hotellet skal ha for heile opphalde og faktura vert i si tid send frå hotellet direkte til den einskilde kommune.

Invitasjon med program vil verta send ut medio oktober 2021 med påmeldingsfrist til 01.11.2021.

Med helsing

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Roald Breistein
seniorrådjevar

Brevet er elektronisk godkjent og har difor inga handskriven underskrift